

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

OD KNEŽJEGA KAMNA DO AKROPOLE

Slovenci smo eden izmed tistih narodov, ki so svojo davno državo že imeli v srednjem veku, pa so jo kasneje izgubili. To je bilo že v 6. stoletju, ko je kralj Samo povezal severne in južne Slované v svoji znani državni tvorbi. Bolj konkretna in izrazita pa je bila država Karantanija, ki se je zlasti razvila v kasnejših stoletjih srednjega veka, posebej od 12. do 14./15. stoletja. Tu je šlo za državno tvorbo s sedežem na Koroškem pri Gospe Sveti oz. Krnskem gradu. Na tem ozemlju je bil tudi znani knežji kamen z vojvodskim prestolom, kjer so potekale volitve karantanskega kneza, in to skoraj do konca v slovenskem jeziku. Ta obred je zaslovel tudi v svetu kot vzor demokracije oz. sodelovanja ljudstva pri vladi. Na to opozarja v znanem zapisu eden od prvih ameriških predsednikov in državnikov Thomas Jefferson v 19. stoletju. Na to je sicer že prej opozoril francoski politolog Jean Bodin. Kasneje je ta obred še nekaj časa stekel, a izgubil prvotni slovenski značaj.

Poleg Karantanije je bila nekje tudi slovenska država v Panoniji z znanimi knezi, kot je bil npr. Kocelj. Ti so imeli veliko vlogo zlasti v dobi pokristjanjevanja Slovencev.

Na vse to mi je padla misel ob zgodovinskem dogodku v prejšnjih dneh, ko so v Atenah, simbolu nekdanje grške politike in kulture, slovesno podpisali ustanovno listino ob pristopu desetih držav, med temi Slovenije v Evropsko unijo. To je bil nedvomno zgodovinski dan za vse države od Baltskega do Jadranskega morja oz. Sredozemlja.

In prav Atene so bile v V.-IV. stoletju pred Kr. središče grške družbe. Tu so zlasti filozofi učili na javnih trgih svojo miselnost, še najbolj etiko in politiko. Med te sodita Platon in Aristotel. Še pred njima je tu nastopal Sokrat, ki je potem svoj nauk plačal s smrtjo.

Zelo vpliven je bil nato njegov učenec Platon, ki je svoj nauk o državi in vladi jasno podal v raznih knjigah, zlasti v Državi. On se je v svojem nauku zavzemal za nekako socialistično državo s skupno lastnino ipd. Na splošno se je tudi najbolj navdihoval v takratni špartanski državi s strogo vzgojo in vojaško miselnostjo. Le proti koncu je svoje nauke o nekaki vojaški državi nekoliko omilil.

Pravo teorijo o državi in o demokraciji pa je podal Platonov učenec Aristotel, ki je sam bil vzgojitelj mladega kralja Aleksandra Velikega na makedonskem dvoru. Grški filozof je jasno podal svoje misli o monarhiji, aristokraciji in demokraciji. V slednji naj vlada ljudstvo. To je torej najstarejši model ljudovlade, ki pa ne sme privedi do zlorabe iste (demokracije) z nastankom demagogije. To v skopih obriših o politični filozofiji antike, ki se je prav pod Akropolo prvič oblikovala.

Platon je v svoji Državi pisal tudi o nastanku države in imel pri tem v mislih zlasti grško polis. To pa je aktualno v vsakem času in prostoru. Tako med drugim piše grški mislec: "Tako se ljudje, ko potrebujejo pomoč, obračajo drug na drugega, zdaj za to, zdaj za ono; in ker imajo raznotere potrebe, se združujejo v nasebne kot soobčani, pripravljeni drug drugemu pomagati; to nasebno skupnost imenujemo mestno državo. Ali ne?"

/stran 2

Andrej Bratuž

Po podpisu pogodbe o širitvi Evropske unije / Nekaj osnovnih podatkov Nove članice Evropske unije

Minulega 16. aprila je bila v Atenah slovesnost podpisa pogodbe o širitvi Evropske unije na deset novih držav, ki bodo prihodnjega 1. maja 2004 postale njene polnopravne članice. Te države so: Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija. Kar sedem teh držav je pripadalo sovjetskemu bloku. Zanimivo je, da je pristopna pogodba ena za vse novinke in ima v eni sami jezikovni različici 4.886 običajnih strani, zato je najboljše mednarodna pogodba v zgodovini. Prevedena je v jezike vseh sedanjih in prihodnjih članic, skupaj torej v 22 jezikov, vključno v slovensčino. Vsi ti jeziki, v katerih pogodba obstaja, so navedeni v tretjem členu pogodbe. Določeno je tudi, da bodo originalne verzije depopirane pri italijanski vladi, ki hrani vse pogodbe v zvezi z nastankom in širjenjem Unije, začeni z rimsko pogodbo iz leta 1957.

Od desetih novih članic štiri pripadajo slovanski jezikovni skupini (Poljska, Češka,

Slovaška in Slovenija), kar pomeni skoraj 47 milijonov prebivalcev na skupno število 76 milijonov. Slovenija in Ciper sta med najrazvitejšimi novinkami, ostale precej zaostajajo za njima. Oglejmo si glavne podatke o novih članicah.

SLOVENIJA: 2 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 10.520 evrov, brezposelnost 5,7%, glavno mesto Ljubljana.

SLOVAŠKA: 5,4 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 4.250 ev-

rov, brezposelnost 19,7%, glavno mesto Bratislava.

ČEŠKA: 10,3 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 6.170 evrov, brezposelnost 8%, glavno mesto Praga.

POLJSKA: 39 milijonov prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 5.090 evrov, brezposelnost 18,4%, glavno mesto Varšava.

MADŽARSKA: 10 milijonov prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 5.670 evrov, brezposelnost 5,7%,

glavno mesto Budimpešta.

ESTONIJA: 1,4 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 4.250 evrov, brezposelnost 12,4%, glavno mesto Tallin.

LATVIJA: 2,4 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 3.610 evrov, brezposelnost 13,1%, glavno mesto Riga.

LITVA: 3,7 milijona prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 3.830 evrov, brezposelnost 16,5%, glavno mesto Vilnius.

MALTA: 390 tisoč prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 10.290 evrov, brezposelnost 5%, glavno mesto Valletta.

CIPER: 753 tisoč prebivalcev, povprečni dohodek na prebivalca 16.100 evrov, brezposelnost 4,9%, glavno mesto Nikozija.

S pridružitvijo navedenih novih članic bo Evropska unija gospodarsko in drugače povezovala 453 milijonov ljudi. Na njena vrata trkajo Romunija, Bolgarija, Turčija in Hrvaška.

Alojz Tul

Besede svetega očeta Janeza Pavla II. ob letošnji Veliki noči

Mir, ne medverskim spopadom!

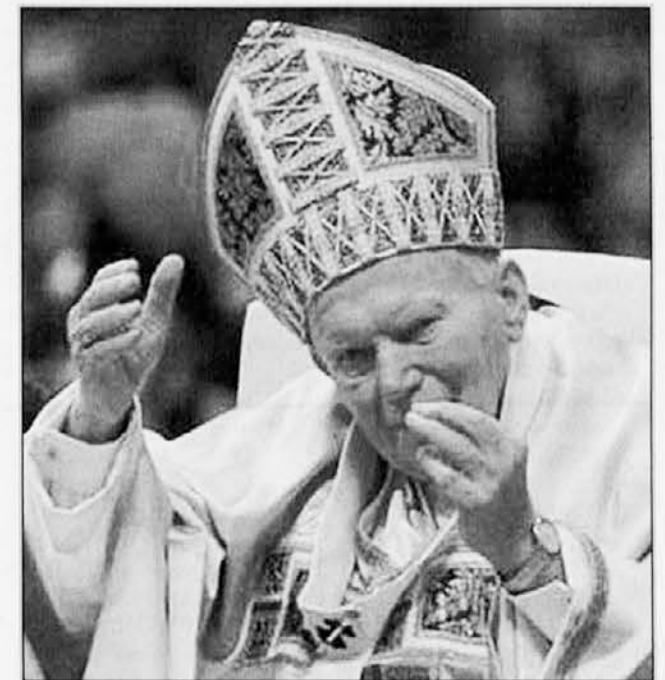
"Mir na zemlji na začetku tretjega tisočletja, ki je že žalostno zaznamovan z nasiljem!" je vzkliknil sveti oče Janez Pavel II. ob zaključku letošnjih velikonočnih slovesnosti. "Mir na zemlji, mir za Irak! Iračani naj z mednarodno pomočjo postanejo protagonisti solidarne obnove svoje dežele!... Mir povsod tam na svetu, kjer so v teku pozabljene vojne in nenehni spopadi, ki terjajo mrtve in ranjene v zastrahujočem molku in brezbržni pozabi večine sveta in javnega mnenja! Mir še posebej na afriški celini, na Kavkazu, v Aziji in Južni Ameriki, kjer smo priče vsakodnevni napadom na svobodo človeka, mir v Sveti deželi!"

"Naj se končno pretrga veriga sovraštva, ki ogroža ure-

jen razvoj človeške družine! Naj nam ljubi Bog pomaga in nas osvobodi nevarnosti dramatičnega spopada med različnimi veroizpovedmi in kulturami! Vera in ljubezen do Boga naj naredita vernike vseh veroizpovedi pogumne graditelje medsebojnega spoštovanja in odpuščanja, potrpežljive tkalce medverskega dialoga, ki naj odpre pot novi pravičnosti in miru!"

Na Veliko noč je papež Janez Pavel II. na Trgu sv. Petra voščil petdeset tisoč zbranim vernikom in vsemu svetu.

Njegove besede so imele v svetu veliko odmevnost, prav tako njegova letošnja velikonočna voščila, tudi letos v veliko jezikih, med njimi tudi v slovenskem.

Priloga: občni zbor ZSKP

Na štirih straneh objavljamo prilogo s poročili društev in združenj, ki sestavljajo Zvezo slovenske katoliške prosvete. Občni zbor ZSKP je bil v četrtek, 10. t.m.

Intervju

Peter Merku' govori o pomenu 25. aprila in sprave danes. (stran 3)

Intervju

Mirko Špacapan o nujni slovenski prisotnosti v deželni svet. (stran 3)

- 02 Drago Legiša BERLUSCONI MED SANJAMI IN STVARNOSTJO
- 04 Danilo Lisjak IZ ČRNE AFRIKE
- 05 Marko Tavčar NOVA PAPEŽEVA ENCIKLIKA
- 06 Milan Gregorič UNIVERZA NA PRIMORSKEM SE PREDSTAVLJA
- 12 Marino Qualizza TUDI ZA "DOM" NOVO VSTAJENJE

VSEBINA

SVET OKROG NAS

Italijanska notranja politika Berlusconi med sanjami in stvarnostjo

Politično življenje v Italiji že poteka v znamenju občinskih in pokrajinskih volitev, ki bodo 25. maja, in deželnih volitev, ki bodo v Furlaniji-Juljski krajini v nedeljo, 8. junija. Na to volilno preizkušnjo, ki pobje zadeva kakih petnajst milijonov upravičencev širom po državi, se mrzlično pripravljajo tako vladne desno-redinske stranke kot sile opozicije.

Zanimivo pa je, da bližnja volilna preizkušnja zaznavno označuje tudi delo in ravnanje samega ministrskega predsednika Silvia Berlusconi. Dogajanje znotraj njegove stranke Naprej Italija v Furlaniji-Juljski krajini, a tudi drugod po državi, jasno dokazuje, da jo njen ustanovitelj in do zdaj nesporni voditelj obvladuje z vedno večjo težavo. Verjetno že sam spoznava, da metode, ki jih s pridom uporablja v podjetjih, v politiki praviloma prej ali slej odpovejo.

Kot veliki mojster komuniciranja pa Berlusconi ne bo zlahka izgubil tal pod nogami tudi v politiki. V tej zvezi omenjamo na primer njegovo obnašanje med iraško vojno. V parlamentu je, kot se še spominjamo, izjavil, da je angloameriški napad na Irak legitim, torej zakonit, a v isti sapi poudaril, da Italija "ni vojskujoča se država". Ameriški predsednik Bushu je "naklonil slepo politično podporo, a mu hkrati odklonil vsakršno stvarno pomoč". To je imelo za posledico, da se je Italija znašla osamljena kot še nikoli prej. Njegove sanje o svetovnem prestizu so se izkazale za prazen dim. Njegova Italija je

dejansko "državica s palčkom na čelu" (tednik L'Espresso z dne 23. 4. 2003, stran 13).

V političnem pogledu zato Berlusconi dejansko rešuje razmere v Oljki, to je v levosredinskih strankah opozicije. "Oljka je izšla iz iraške vojne prav tako deljena, kot je bila tik pred vojno," zaradi česar ne more biti nevaren tekmeč v političnem boju zoper stranke, ki so na oblasti, kot bi lahko upravičeno pričakovali glede na učinkovitost zunanje politike Berlusconijeve vlade. Tako piše že omenjeni tednik na isti strani.

Poleg strank levosredinske opozicije je predmet Berlusconijev napadov predvsem milansko javno tožilstvo in tamkajšnji sodni zbor, pred katerim se že od leta 2000 mora zagovarjati bivši obrambni minister Previti, ki je eden vidnejših odvetnikov Berlusconijevih podjetij in njegov tesni prijatelj. Pred istim sodnim zborom bi se moral zagovarjati tudi sam Berlusconi, ker da je s podkupnino zmagal pomembno pravdo. Pred dnevi se je za krajši čas pojavil v milanski sodni dvorani in takoj izkoristil priložnost, da se je počeni norčeval iz sodnikov in

hkrati spet vzel v obrambo svojega prijatelja Previti, ki ga je proglasil za preganjanca, kot naj bi bil ugotovil sam rimski parlament. Uradni demanti pristojnega sodnega in ustavnega izvedenca gotovo ni imel v javnosti enakega učinka, kot ga je imela lažna Berlusconijeva trditev, saj je znano, da so sredstva množičnega obveščanja v Italiji v veliki večini v njegovih rokah.

Na začetku julija se bo začelo šestmesečno obdobje italijanskega predsedstva Evropske unije. V tej zvezi Berlusconi seveda ne skriva svojih ambicij, četudi mu njegov gospodarski minister in strankin tovariš Tremonti baže zelo skopo odmerja denarna sredstva za kritje izdatkov, ki jih bo Italija imela v tem šestmesečnem obdobju. Berlusconi pa prav gotovo upa, da se mu bo posrečilo zabrisati ali vsaj korenito izboljšati klišeje o italijanski državi, kot se javljajo tako doma kot v tujini. Kot primer pogledimo, kako je o Italiji pisal Lucio Caracciolo v tedniku L'Espresso z dne 23. 4. 2003. "Geografija, demografija in zgodovina nam pravijo, da v Evropski uniji trenutno obstaja pet velikih držav. Od teh le ena, in sicer Velika Britanija, ima neposreden vpliv na Združene države Amerike. Dve državi - Francija in Nemčija - sta za Washington državi kanalji, eno državo - Španijo - imajo v ZDA za ne preveč vplivno prijateljico, pete države - Italije - pa sploh ne upoštevajo". Za Berlusconi je torej prav nič vzpodbudna slika.

Drago Legiša

Tiskovno sporočilo Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je treba ohraniti in okrepiti

Svet slovenskih organizacij je predsedniku slovenske vlade Antonu Ropu pisal v zvezi z reorganizacijo slovenskih vladnih služb. SSO je namreč vznemirjen zaradi govoric, ki napovedujejo ošibitev ali celo ukinitve Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. SSO meni, da omenjeni Urad nikakor ni izčrpal svojih nalog in bi moral spriči nove mednarodne stvarnosti še okrepiti svojo strukturo. Z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo bodo z odpravo državnih meja odprte vse večje možnosti tujih posegov v slovenskem prostoru, kar bo gotovo povečalo pretok ljudi, idej in sredstev preko meje, a bi lahko tudi ogrozilo slovensko narodno identiteto. Slovenci ob meji to zelo močno čutimo in se te nevarnosti zavedamo. Zato je SSO pozval pristojne slovenske organe, da primerno ukrepajo v smislu okrepitve omenjenega Urada in izdelave slovenske strategije ob meji, katere cilj ni upor proti evropski integraciji, pač pa upravičena pozornost za ubranitev slovenskih nacionalnih interesov na obeh straneh meje v smislu najširše zamišljenega skupnega prostora.

Za SSO
Sergij Pahor

Urad za obnovo in humanitarno pomoč Irak na poti obnove

"Američani, vrnite se domov!" Teden dni po koncu vojne v Iraku so množice Irčanov v Bagdadu na manifestacijah zahtevale umik okupatorjev. Istega mnenja so sosodne arabske države, začeniši s Sirijo, ki je bila minuli teden v centru pozornosti zaradi ameriških obtožb, da nudi zatočišče vidnim predstavnikom Sadamovega režima in da skriva iraško orožje za množično uničenje. Situacija, ki je bila že zelo napeta, saj se je govorilo o možnosti nove preventivne vojne proti Damasku (Britanci so se od te možnosti takoj distancirali), se je konec tedna - po intenzivnih diplomatskih akcijah - nekoliko umirila.

Američani so vsekakor daleč od tega, da bi razmišljali o vrnitvi. Bush je že jasno dokazal, da ne namerava poslušati ne samo arabskih držav, pač pa niti Evropske unije in lastne zaveznice Velike Britanije, ki zagovarjajo odločilno vlogo Organizacije združenih narodov pri obnovi Iraka in pri vzpostavitvi nove iraške oblasti. Bush je že odposlal v Irak lastne predstavnike, ki bodo vodili Irak do nove začasne vlade. Bela hiša je ustanovila neke vrste civilno upravo, t.j. Urad za obnovo in humanitarno pomoč (ORHA), na čelo katerega je postavila generala v pokoju Jaya Garnerja. Koordiniral bo delo 450 "civilnih upraviteljev", ki imajo nalogo, da v Iraku obnovijo najosnovnejše usluge, kot je dobava vode in elektrike. Garner za svoje delo vsekakor odgovarja vodji ameriških voja-

ških sil v Iraku, generalu Tommyju Franksu. Garner ima med drugim nalogo, da okrog sebe zbere predstavnike različnih iraških skupin in po zgledu post-talibanskega Afganistana sestavi novo demokratsko vlado. Prvi vrh iraških predstavnikov pa ni bil zelo uspešen. V bližini Nasirije se je zbralo približno 60 predstavnikov nekaterih iraških opozicijskih skupin, kurdskih in muslimanskih strank, predstavnikov nekdanje monarhije, ni pa bilo predstavnika najvplivnejše šiitske opozicijske stranke (šiiti predstavljajo večino v Iraku, čeprav je Sadam sistematično privilegiral sunite) in leaderja Iraškega narodnega kongresa Ahmeda Chalabija, ki ga podpira Pentagon in ga zato mnogi vidijo kot možnega kandidata za vodjo nove začasne iraške vlade.

Američani bodo morali tako poleg vozla v zvezi z uso do Sadama, za katerim se je izgubila vsaka sled, in vozla v zvezi z orožjem za množično uničenje, ki ga še niso odkrili, odvozlati tudi problem sestave nove iraške vlade. To pa sploh ne bo enostavno, ker se bodo morali posredno spopasti z reševanjem iraških delitev in razkolov, korenine katerih segajo globoko v zgodovino medetničnih in medverskih odnosov v regiji. Američani, ki v preteklosti niso dokazali velikega talenta za razumevanje takih vprašanj, prevzemajo tako nase odgovornost, za katero ni bilo morda bolje, da bi jo nosila Organizacija združenih narodov.

S 1. STRANI

Od knežjega...

Zato smo se tu zaustavili ob stari slovenski državi, pa še ob pomenu starogrške politične kulture, ki jo lepo simbolizira Akropola, velika slavnostna stavba v dorskem slogu, ena najlepših in najpomembnejših ostalin starih Aten.

Tu so se poleg drugih znašli današnji slovenski držav-

niki, Janez Drnovšek (predsednik republike), Anton Rop (predsednik vlade) in zunanji minister Dimitri Rupel, ki so podpisali slovesen dokument o pristopu Slovenije v Evropsko unijo, kar se bo dokončno zgodilo maja prihodnje leto. Poleg ostalih državnih stare (15) in nove (10) Evropske unije sta se slovesnosti v Atenah udeležila tudi predsednik Evropske komisije Ro-

mano Prodi in predsednik Evropske konvencije Valery Giscard d'Estaing, nekdanji francoski predsednik. Nedavni vrh v Atenah združuje storo in novo EU, ki sprejema medse nove, zlasti slovanske, pa še baltske in male sredozemske dežele. Upajmo, da bo nova Evropa res tisto, kar pričakujemo za uresničitev idealov sodelovanja, sožitja in napredka.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Evropa, priložnost naše prihodnosti

Atenski podpis pristopne pogodbe o širitvi Evropske zveze je zares zgodovinski dogodek. V prvi vrsti seveda za Slovenijo, ki se ji na ta način uresničujejo še ene stoletne sanje. Prve so bile vsekakor osamosvojitve oziroma ustanovitve lastne države. Toda istočasno je zaris nove Evrope zgodovinski dogodek tudi za nas, za slovensko manjšino. V tukajšnjem obmejnem prostoru se namreč še kako dobro zavedamo, kaj pomeni ločenost od matičnega prostora in kakšne posledice prinaša, predvsem pa je prinašala. Dobro se tudi zavedamo - in v tem smislu ostajamo zgovorni pričevalci za prihodnost - prizorišče kakšnih dogajanj je bil tukajšnji prostor v preteklosti. Dovolj se je spomniti zgolj minulega stoletja z dvema svetovnima spopadoma in ideološkimi izključevanji. Res, če se kdo več kot utemeljeno in globoko radosti nad uresničevanjem "skupne evropske hiše" v tem našem območju, potem smo to prav gotovo mi, manjšina. S Slovenijo v Evropi razbiramo še lepše ustvarjalne možnosti od tistih, ki smo jih uresničili doslej. In že doslej uresničena sploh ni malo, pri čemer velja znova omeniti izjemno spodbudno vzdušje med Gorico in Novo Gorico od lanskoletne Brancatijeve izvolitve dalje in to z odločilnim deležem prav nas, slovenske manjšine. Tukaj seveda ni mogoče mimo vsega tistega dela večinskega naroda, ki podobno kot mi gleda na prihodnost v luči plodnega in vzajemnega sodelovanja med obema državama, med Slovenijo in Italijo, kar je pač smisel nove Evrope v teh naših krajih.

Evropa je torej zares naša velika skupna priložnost, ob čemer pa se je koristno zavedati, da to nikakor ni nekakšna pravljica idila, v kateri bi lahko brezskrbno živeli. In tukaj ne mislimo v prvi vrsti na ekonomski dejavnik, ki je seveda eden od temeljnih, čeprav prav za Evropo ne bi smel nikdar postati prvenstveno bistven. Medtem ko so nam na "stari celini" dani vsi pogoji za mirno in uravnoteženo življenje, svet pretresajo veliki dogodki, ki bodo slej ko prej vplivali tudi na nas. Ob vojni v Perzijskem zalivu Evropa ni našla skupnega stališča, zaradi česar ne moremo ostati ravnodušni. Evropa bo morala torej še iskati svojo uglašeno podobo in upati je, da bodo sčasoma prevladali tisti pogledi, ki se zavzemajo za mirno razreševanje gotovo nelahkih svetovnih vprašanj. Prepričani smo, da je izjemno dragocena, središčna ter za celotno človeštvo nepogrešljiva izkušnja Evrope naslednja: uporaba sile je prinesla toliko gorja, skušajmo jo nadomestiti s širino duha in pogumnejšo solidarnostjo.

Kdo poreče, da se ravnokar navedeno sedanjega slavja ob uspehu Slovenije ne tiče, pa vendar se prav to slavje na poseben način nanaša na prav vse, tudi na dogajanja v svetu, predvsem pa na bodoči značaj naše nove Evrope. Tiste Evrope, ki jo na tem našem delu zemljevida ustvarjamo in soustvarjamo mi in za katero želimo, da bi omogočila blagor in smiselno prihodnost vsem nam in seveda človeštvu v celoti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Peter Merku'

Diplomacija sprave

Inženirja Petra Merkuja našim bralcem verjetno ni potrebno posebej predstavljati, saj je bil že večkrat dobrodošel gost na straneh našega časopisa. Pred kratkim je v Finžgarjevem domu na Opčinah predaval tudi o t.i. diplomaciji sprave. Tema se prav gotovo ujema tudi z zadnjimi dogajanjem na Tržaškem okoli bližnjega praznovanja 25. aprila, kjer je tržaška pokrajinska uprava ponovno poskrbela za neprijetno presenečenje, duhove pa buri tudi predlog o postavitvi spomenika vsem žrtvam vojne v tržaškem mestnem središču. O svojem gledanju na sedanje dogajanje na Tržaškem ter na pomen sprave je rad odgovoril na nekatera vprašanja.

Inž. Merku', pred kratkim ste v Finžgarjevem domu na Opčinah predavali o t.i. diplomaciji sprave. Bi nam lahko razložili, za kaj gre?

Ker živim v Nemčiji, zaveštno opažam, kolikšno poštenost in koliko truda politiki vlagajo v sprava dejanja z narodi, ki jih je država pod nacionalsocialističnim režimom napadla med drugo svetovno vojno. Kot pripadnik slovenske narodnostne skupnosti istočasno sledim dogajanju v Italiji. Primerjava je privedla do tako različnih zaključkov, da me je zamikalo zvedeti, kako se v tem oziru obnaša še tretja država nekdanje osi Rim-Berlin-Tokio, to je Japonska. Priložnost sem imel slediti tudi spravnim procesom drugih držav, ki so bile neposredno ali posredno vpletene v drugo svetovno vojno, kot sta Anglija in Švica. Začelo me je zanimati, kako so se sploh obnašale razne države z ozirom na razne zgodovinske krave dogodke, do katerih je prišlo celo pred stoletji. In sem naletel na sprava dejanja Vatikana in ZDA. Ko sem ugotovil, da je mednarodna diplomacija sprave celo predmet univerzitetnih raziskav, sem se z njimi ukvarjal zelo intenzivno in začel še sam pisati o tem. S predavanjem v Finžgarjevem domu sem prvič poskusil posredovati slovenskemu občinstvu del svojih dosedanjih izsledkov.

Radi primerjate obnašanje Nemčije in Italije v zvezi s pojmovanjem nacističnega in fašističnega totalitarnega režima, ki sta zaznamovala ti dve državi in privedla do druge svetovne vojne. Kakšno je to obnašanje? Kje so razlike?

Primerjave se kar same ponujajo, pa ne samo meni. Ko so v Erlangu postavili razstavo o italijanskem odporu, je italijanski inženir v svojem pismu tamkajšnjemu dnevniku primerjal poštenost in zavzetost nemške politike preteklosti z neobstoječo politiko preteklosti v Italiji. Poudariti hočem, da govorim o politiki in ne o zgodovinski pisju.

Večina Nemcev se je 8. maja 1945 čutila premagano, a ne osvobodeno. Poraz je spremljal občutek žalosti in zagrenjenosti. Z zločinsko vojno politiko Tretjega rajha, s popolnim porazom, z brez-pogojno kapitulacijo, izgubo suverenosti in dobo zasedbe ter končno s predvidljivo ustanovitvijo dveh držav, je

FOTO KROMA

nemška nacionalna država, ki je obstajala od leta 1871, razpadla in z njo vred njeni vzori in zgodovinsko pojmovanje. Kontinuiteta nemške zgodovine je bila prekinjena. Do razumevanja tega, da je bilo stanje premaganca nerazdružno povezano z osvoboditvijo, je prišlo veliko kasneje in se istoveti z imenom velikega nemškega zveznega predsednika Richarda von Weizsaeckera.

Uvod k temu pa je bila izvolitev dveh socialdemokra-

K priznanju lastne krivde spada pripravljenost na pokoro, kajti šele spokorno dejavno kesanje ustvari zadoščenje.

tov, Gustava Heinemanna za državnega predsednika in Willyja Brandta za kanclerja, ko je leta 1969 napočil čas, da bi na novo ustanovili zvezno republiko ter ji določili novo zgodovinsko mesto. Notranjepolitično evforijo reform kot tudi novo zunanjo politiko do vzhodne Evrope so socialliberalci in njim bližnji intelektualci podprli z dotlej še nepoznano zgodovinsko politično ofenzivo, ki je imela kot cilj nove spominske procedure in novo pomnjenje Zvezne republike. Podobnega preloma s preteklostjo in preusmeritve novim narodnim ciljem naproti v Italiji ni bilo, saj se ta ravna še vedno po starih klišejih herojstva, mučeništva, veličine in civilizacijskega poslanstva. Razumljivo je, da politiki, ki živijo brez prestanka v takem vzdušju, ne morejo niti na Dan spomina govoriti samo o judovskih žrtvah, ne da bi istočasno povečevali lastnih.

Glede odnosov med

slovenskim in italijanskim narodom obstaja skupno uradno poročilo zgodovinarjev iz obeh držav, ki pa očitno ni preveč upoštevano. Zakaj?

V kolikor je meni znano, zgodovinarji obeh držav niso prišli do nepremagljivih težav v interpretaciji skupne zgodovine, kljub temu da so italijanski zgodovinarji imeli težje delo, saj nimajo za seboj naroda, ki dobro ve, kako je v resnici bilo med drugo svetovno vojno, kakor so ga na primer imeli zgodovinarji češko-nemške komisije.

Kot vemo, je zaključke slovensko-italijanske komisije zgodovinarjev kritiziral takratni podsekretar v ministrstvu za zunanje zadeve Ranieri, član stranke, ki je izpeljala neke vrste *Ostpolitik*, ki se pa zdaleč ne more primerjati z nemško zunanjo politiko do vzhodnoevropskih držav.

Komisije zgodovinarjev se ustanovijo kot priprava za nameravano spravno dejanje. Tu se moram povrniti k Vašemu prvemu vprašanju.

Brandtov poklek pred obeležjem žrtvam varšavskega geta na začetku sedemdesetih let označuje začetek mlade tradicije javnih političnih priznanj zgodovinske krivde in opravičil. To se danes dogaja izven Nemčije po celem svetu in je splošnega pomena za preobrazbo politične kulture. Že sam ugledni položaj političnih spokornikov nam predoči, da ta pojav ni nekaj drugorazrednega, ampak nekaj zelo zahtevnega. To je "dejanje civilne religije", kot ga označujemo z izrazom, ki se je uveljavil v mednarodni diplomaciji sprave. Opravičilo, v kolikor je sprejeto, zaceli po krivem okrnjene odnose. K priznanju lastne krivde spada pripravljenost na pokoro, kajti šele spokorno dejavno kesanje ustvari zadoščenje. Praksa civilne pokore pomeni nove, se pravi deideologizirane in dosledno historizirajoče oblike moralno-politično zainteresiranega predočanja preteklosti.

/ stran 16
Ivan Žerjal

Intervju / Mirko Špacapan

Za nas gre!

Junjske deželne volitve so vse bližje in v vrstah slovenskih volilcev je bilo veliko pričakovanje za imena naših kandidatov, ki se bodo na volitvah pomerili, da bi Slovenci ponovno imeli več svojih predstavnikov v deželnem svetu, kar je pomembno iz znanih razlogov. Z veseljem smo zato sprejeli novico o tem, da bo goriški kulturnik, zdravnik in seveda politik dr. Mirko Špacapan kot kandidat stranke Slovenska skupnost kandidiral na listi Marjetice, ki podpira kandidata za predsednika deželne uprave Riccarda Illyja.

Je bila odločitev za kandidaturu na junjskih deželnih volitvah težka in kako je do nje prišlo?

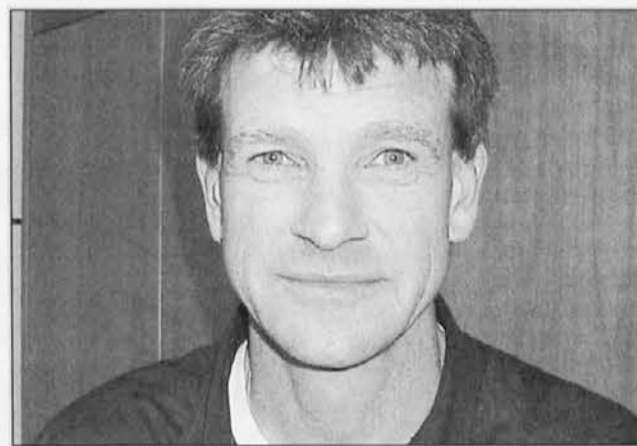
Zame je bila odločitev zelo težavna, saj izvolitev v deželni svet zahteva popolnega človeka, ki mora stalno slediti dogajanjem, v dobrobit celotne slovenske manjšine. Težko bo uskladiti družinske, delovne in zborovske dejavnosti, ki mi že danes popolnoma napolnjujejo dneve. Dejstvo pa je, da je kandidat tokrat moral biti Goričan, ker je le v Posočju lažje premagati italijanske predstavnike na listi Marjetice, v prvi vrsti Franca Brusso, ki zaključuje prvi mandat na Deželi, in ki se je že močno vrgel v volilno kampanjo. Kakorkoli že, izbiira deželnega sveta stranke je padla name in zdaj se bo treba na vso moč potruditi, da na volitvah tudi uspejo. Brez možnosti nismo niti v Trstu, saj v primeru dobre uveljavitve Marjetice naš kandidat lahko cilja na drugi najboljši rezultat (prvo mesto je praktično oddano Cristianu Deganu, ki je poskrbel, da nima tekmecev) in torej izvolitev.

Povejte nam kaj več o povezavi vaše stranke Slovenska skupnost v okviru Marjetice!

Slovenska skupnost ima z Marjetico na vsedržavnem nivoju dogovor o sodelovanju, ki ji omogoča, da ohrani status avtonomne stranke. Slovenska skupnost sama sprejema politične odločitve in vodi lastno, etnično in manjšinsko politiko, za katero odgovarja izključno lastnim volivcem in ostalim Slovincem v zamejstvu. Povezavo z Marjetico pri SSK imamo kot strateško možnost, da kljub svoji majhnosti dosežemo vidnejše rezultate in izvolimo čim več naših ljudi na odgovorna mesta v javni upravi.

Zakaj je zelo pomembno, da Slovenci ponovno izvolimo kandidata stranke Slovenska skupnost v deželni svet, kjer naše edine slovenske stranke ni že deset let?

Deželni svet ne more obstajati brez prisotnosti v njem predstavnika slovenske etnične stranke, saj je dežela F-Jk avtonomna prav zaradi prisotnosti naše manjšine na njenem ozemlju. Pravzaprav bi se spodobilo, da bi Slovenec bil zagotovljen mandat v deželnem svetu tako, kot je to Italijanu in Madžaru v slovenskem Državnem zboru. Za to pa je treba menjati volilni zakon, kar desnica ni zmožna narediti, in bo torej naloga našega skupnega kandidata Riccarda Illyja, da v primeru zmage to uresniči, kot se

je že obvezal. Naša stranka je bila v deželnem svetu prisotna vse od njenega začetka, ker je bila v stanju, da si je v takratnem večstrankarskem sistemu zagotovila izvolitev z lastnimi glasovi. Na žalost sta prevladujoči stranki takratne leve sredine DC in PSI sklenili, da nočeta več manjših strank in sta torej izglasovali tak volilni zakon za našo deželo, da je bil postavljen visok vstopni prag in s tem zadala smrtni udarec manjšim strankam, kot je naša. Vendar se je tudi v tem primeru uresničil

Večji del politike, ki se tiče naše manjšine, se odloča in dogaja prav na Deželi, zato je naša prisotnost, aktivna in vidna, izjemne važnosti za vse.

rek: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. O dveh velikih strankah so ostale danes samo skomine...

Prav gotovo bi bilo modro, da vašo kandidaturu na Goriškem in tudi drugod podprejo tudi tisti slovenski volilci, ki se sicer ne prepoznavajo v stranki Slovenska skupnost, a si vseeno želijo, da bi Slovenci imeli v deželnem svetu svoje, naše ljudi, ki so z dosedanjim delom že dokazali, da jim za usodo naše narodne manjšine v Italiji ni vseeno. Potekajo predvolilni dogovori tudi v to smer?

Pravih dogovorov ni bilo, beležili smo samo začetne plahe izjave, da se ne sme ponoviti Nabrežina in da morajo Slovenci stopiti skupaj, da izvolijo čimveč svojih predstavnikov. Takoj pa se je pokazalo, da medtem ko Slovenska skupnost lahko vodi po-

gajanja v tej smeri, ostale slovenske komponente vsedržavnih strank ne morejo preko svojih pokrajinskih in deželnih, morda celo vsedržavnih organov, ki enostavno ne morejo dovoliti, da pride do osipa njihovih glasov s tem, da Slovenci stranko zapustijo v prid vseslovenske formacije. V resnici smo podobne zadržke zaznali tudi pri Marjetici, kar samo znova dokazuje, kako brezizhodna je za nas politika popolne vključitve v italijanske stranke. Rezultat tega stanja je, da je danes edini Slovenec, ki ima možnost izvolitve, prav kandidat Slovenske skupnosti, in tudi edini resni član predsednikovega seznama, saj ostali tako ali drugače ne morejo predstavljati celotne manjšine. Več ali manj to, kar bi se zgodilo, če bi vsi Slovenci stopili v enotno stranko in si svojega predstavnika zagotovili z močjo svojih glasov, pa še v predsednikovem seznamu bi lahko dobili mesto za člana naše narodne skupnosti. Zdaj je vsekakor izredne važnosti, da mimo vseh razlik in nasprotij slovenski volivci podprejo kandidata Slovenske skupnosti, ki bo nastopal na listi Marjetice, saj je vsak drugačen glas po moji oceni izgubljen.

Osrednji krovni organizaciji Slovincem v Italiji - Slovenska kulturno gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij, ki sta odraz dveh strani iste duše naše manjšine in zato tudi tako imenovane civilne družbe, če smemo rabiti to danes sicer malce preveč rabljeno prisposodobeno večkrat poudarili, da bi se v okviru naše manjšine moralo iskati tudi na področju politike večja povezovanja in predsevanje pa skupne kandidate.

Vaš komentar!

Kot sem že dejal, sta krovni organizaciji zaznali potrebo po usmerjevanju slovenskih glasov na tak način, da bi bilo čim več izvoljenih.

/ stran 10
Jurij Paljk

Misijonar Danilo Lisjak iz Gome

“Kaj vse premore človeška mizerija!”

Prisrčen pozdrav prijateljem v domovini in zdomstvu!

Zadnjih nekaj dni je vulkan nad našim otroškim vzgojnim centrom v Gomi tako žareč ob večerih in tako puhajoč gmo-te dima čez dan, da me osebno kar spominja na zarjo ve-

vrst paravojaških oboroženih tolpa. Našemu rednemu delu z revno mladino in sirotami se vsak dan navrže še okrog 300 podhranjenih otrok mater samohranilk največ iz poligamije, ki je najbolj zgovorno znamenje vojne v vseh po-

Očetova roka nikdar ne pozabi najbolj odrinjenih in pomoči potrebnih. Tudi misijonom v notranjosti pomagamo, saj se ob mizi, kjer je veliko otrok, še vedno najdemo na desetih tistih, ki pridejo s poti.

Vsak mesec se pridruži tudi kakšna nova prepotrebna stavba. Pet razredov nove osnovne šole je že v uporabi od konca februarja. Prejšnji teden smo pokrili dve spalnici za najmanj 100 otrok. Konec maja še ena spalnica in nova ambulanta. Potem nova kuhinja z jedilnico in

skladišči za hrano. Slovenska trikraljevska akcija otrok nam za prihodnje leto obljublja izgradnjo doma za naše deklice sirote, ki bodo za kakšnih 100 m oddaljene od interneta fantkov. Tako, veliko načrtov po previdnosti Krčmarja in ne vulkana! Zahvaljujem se vam vsem za kakršnokoli obliko pomoči, za zaupanje, simpatije in klicanje božje asistencije nad naše otroke, tako preskušane od grozot vojne vseh njenih posledic. Sam vas vključujem v vsakdanjo Jezusovo daritev in skromne molitve. Tudi rad se priporočam, saj za vse to potrebujem trdnega zdravja in modrih odločitev kot vsak oče in mati v družini. Ostanimo na tej navezi dobrote še naprej. Verjemite, veliko dobrega naredite, čeprav vam ni dano videti. Sam imam to srečo, da vidim tudi z “vašimi očmi” - duše.

Lep pozdrav še enkrat in morebiti kje v oktobru nasvidenje.

V Gomi, Velika noč 2003

likonočnega jutra in 17tega strašnega petka križanja Boga Človeka, ko je nebo otemnelo in je tudi narava “jokala”. Včasih smo rekli Tremendum et fascinandum. Vstajenje je krona vseh naših prizadevanj in upanj na poti vere. Na to kokco

smo zastavili vse naše življenje. Voščim vam veselo alelujo na velikonočno jutro. Naši otroci, ki ob nas živijo zavetje Očetove hiše, se pridružujejo tem skromnim voščilom in vas spremljajo z molitvijo. Prizore velikega tedna bodo kar v živo pripravili. Znajo biti umetniki. Seveda jim baba Danilo obljubi kakšen piškot in praznični slank ob dobrem močniku in fižolu. Naj zadiši po velikonočnem kadilu in žegnju v vaših domovih v teh prazničnih dneh!

Danilo in Vilko iz Konga

P.S.: Kakšen dodaten podatek kot flaš v našo vsakdanjost. Slišite o boleznih in vojni. Za zdaj je to še vse daleč od nas bolj na severu. Pač pa v našem centru - zavetišču sedaj že 1300 mladih vsak dan in še 300 notranjih otrok - blažimo posledice vseh teh strahot le slabih 200 km severno od nas. Veliko otrok - vojakov pobitih. Ljudje bežijo na vse strani in so večkrat plen vseh

sledicah (posilstva, poboji, ropi, strahovanja, bolezni, lakota in brezup). In seveda vseh vrst sekt, ki me vsako jutro že pred peto uro s svojimi megawati vržejo s postelje, čeprav so zelo daleč. Ena se celo imenuje Mungu samaki - bog riba. Kaj vse premore človeška mizerija. Ko gledaš te naše nabuhle otroke z ožganimi lasmi in te njihove obraze, podobne ilovnati zemlji, te zaboli pri srcu. Vendar si ob dobri negi hitro opomorejo. Hvala Bogu tudi Slovenija blaži te rane našega krutega okolja s svojo redno pomočjo. Obeta se načrtna akcija slovenske Karitas, ki se bo spet odpeljala v Afriko v konteksternju. Veliko pomoči so mladi zbrali po solidni organizaciji Radia Ognjišče in Misijonskega središča Slovenije na pustno soboto v Senčurju na Gorenjskem (koristno s prijateljstvom!). Tudi v slovenskem zamejstvu, Kanadi in Ameriki me še niso pozabili, potem ko sem tam pred leti pustil kakšno svojih “dlak”. Sam pravim, da

Slovenska Cerkev danes

Nadškof Rode na svetovnem spletu

Ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode je po poročanju Slovenske tiskovne agencije v sredo, 9. t.m., sodeloval v spletnem klepetu, kjer so mu obiskovalci Siolove spletne klepetalnice postavili približno 50 vprašanj. V pogovoru na internetu so se tako spraševali z nadškofom dotaknili številnih tem, povezanih z bližnjim največjim krščanskim praznikom, Veliko nočjo, aktualnim družbeno-političnim dogajanjem v Sloveniji in po svetu, pa tudi z internetom in njegovo uporabo v Cerkvi; tako so sporočili iz Siola, ki je eden največjih ponudnikov spletnih storitev v Sloveniji.

Prav tako je nadškof dr. Franc Rode odgovarjal na vprašanja o iraški krizi, verouku v šolah in teološkem študiju, istospolnih porokah, razvezah v Cerkvi sklenjenih zakonov, izgradnji džamije v Sloveniji, prepovedi dela trgovin ob nedeljah, o nasledstvu papeža ter o njegovem osebnem življenju.

Po navedbah Siola je bilo zanimanje za pogovor z nadškofom Rodetom veliko, saj je bilo v klepetalnici ves čas navzočih skoraj 70 uporabnikov, med klepetom pa se jih je v njej zamenjalo vsaj še enkrat toliko. Mimogrede našim navdušencem svetovnega spleta povejmo še to, da je klepetalnica lep slovenski izraz za pri nas v Italiji dosti bolj domači izraz “chat line”, ki pa je seveda ameriška tujka.

Da se je ljubljanski nadškof udeležil klepetalnice na svetovnem spletu, nas iskreno veseli, ker je svetovni splet gotovo nova oblika komuniciranja in dialoga, kar pomeni, da se prvi mož slovenske Cerkve še kako zaveda pomena tega novega in vse bolj domačega elektronskega medija.

Beatifikacija p. Marka iz Aviana

Končno blažen

Cerkev je lepa, ker je živa in proslavlja življenje, ker briše zemljepisne razdalje in čas, obenem se uteleša v konkretnem življenju vsakega posameznika in naroda, združuje ljudi in je zapisana večnosti. Ko razglasi nekoga za blaženega, s tem ne daje potrdila ali žiga, ki bi dokazoval krepost človeka, ampak potrjuje, da je bil nekdo tako močno “prišit” na Kristusa, da še vedno živi, je s svojim duhom lahko še vedno “dejavnen” tu in danes. Vsem vernim ga postavlja za življenjski vzor in hkrati za prijatelja, za živega in zanesljivega spremljevalca, ki nas lahko podpira in krepi v hoji za Kristusom ter v prizadevanjih za dobro nas in drugih.

Kdor vsaj malo pozna zgodbo p. Marka iz Aviana, kapucinskega pridigarja, ki se je rodil kot Karel Dominik Cristofori leta 1631 v meščanski družini v Avianu in umrl po izredno bogatem življenju kot sveti redovnik leta 1699 na Dunaju, brez dvoma z velikim navdušenjem pričakuje prihodnjo nedeljo, 27. aprila, ko bo furlanski kapucin v jutranjih urah na Trgu sv. Petra razglašen za blaženega. Zgodovinske okoliščine so preprečile, da bi do beatifikacije prišlo prej, čeprav je že ob njegovi smrti vladalo splošno prepričanje, da je treba čimprej začeti postopek za beatifikacijo. Ta se je formalno začel komaj leta 1912 s podporo številnih škofov, odločitev pa je padla šele lani, ko je pristojna kongregacija za zadeve svetnikov priznala prvi čudež p. Marka, do katerega je prišlo že daljnjega leta 1941. Velik poznavalec kapucinove-

P. Marcus ab Aviano Concionator Capucinus

ga življenja je v nekaj besedah lepo orisal lik novega blaženega: “P. Marko je velik po svetosti svojega življenja, po svojem izrednem apostolatstvu, ki ga je toliko let opravljal z neskončnim blagrom za duše, po poslanstvu, ki mu ga je Bog zaupal v eni izmed najbolj kritičnih dob v zgodovini Cerkve, ko je bilo njegovo posredovanje odločilno (...). Je čudovit po bogastvu svojih darov in milosti, ki jih je prejel v presenetljivo veliki meri, a je kljub temu ostal ponižen. Njegovo povečanje ni samo čast za Cerkev, ampak tudi za civilno družbo, ne samo za njegov čas. Vplivi njegovega srčnega dejanja segajo tudi v naš čas.”

Tudi mi smo lahko upravičeno ponosni na novega blaženega, saj je nekaj let svoje mladosti preživel v Gorici, v Gradišču je imel dragega prijatelja, s katerim si je rad dopisoval, o njegovih izjemnih pridigah v Ljubljani in Kopru so ostala dokumentirana pričevanja, ki samo še dokazujejo človeško in božjo veličino, ki se je utelesila v njegovem življenju. Beatifikacija, ki je pred nami, bo zato velik dogodek tudi za našo krajevno krščansko skupnost. DD

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. VELIKONOČNA NEDELJA - BELA NEDELJA BOŽJEGA USMISLENJA

Apd 4, 32-35; Ps 118; 1 Jn 5, 1-6; Jn 20, 19-31

Ljudje smo silno občutljivi za pravičnost. To pa, žal, večkrat merimo po materialnih dobrinah, po posesti. S kruhom, ki je sad dela, še najprej po obdelovanju zemlje, a tudi po vsakem delu, ki ga opravlja človek, ustvarjamo čudovite stvari. Pri tem ni v prvi vrsti tehnika, gospodarstvo kot tako, ki zagotavlja veselo in srečno počutje, družbo, skupnost ljudi. Srce je tisto, ki uravnava pošteno delitev dobrin. Toda srce je tudi vir vseh najhujših krivic, lakote in vojn.

Bog govori v vesti človeku, ki je v nevarnosti, da ga prevzameta nevoščljivost in lakomnost. Tedaj ga svari: “Zakaj se jeziš in zakaj ti je upadel obraz? Ali ga ne boš vzdignil, če delaš dobro? Če pa ne delaš dobro, greh že preži nate pri vratih, njegovo poželenje se obrača proti tebi, a ti mu gospoduj!” (1 Mz 4, 6-7). To ne velja samo za Kajna. Tudi danes se poželenje obrača proti bratu. Žal je

to dolga, krvava zgodba in bo taka ostala do konca sveta. Dandanes smo to občutili zlasti po fašizmu, nacizmu in komunizmu. Tudi ti so, kakor sicer vsi totalitarizmi, hoteli potisniti ves človeški rod v isti rog.

Že Babilon je v Sv. pismu znamenje, ki bi rado nasilno družilo vse ljudi v enotnosti. Toda le zato, da bi mu lažje gospodovalo. Pri tem pa prezre čudovito raznolikost ljudi in njihovega delovanja (1 Mz 11, 1-9). Zato rodi razdvojenost, zmešnjava v medsebojnih odnosih, nerazumevanje, greh in sovraštvo.

Janezovo Razodetje močno poudarja, da zlo, ki nastaja iz napačnega pojmovanja enotnosti, prezira edinost, občestvo in ljubezen med ljudmi. Takole govori o samopašnih vladarjih: “Ti so enodušni in izročajo svojo moč in svojo oblast zveri. Ti se bodo bojevali z Jagnjetom, a Jagnje jih bo premagalo... Kajti Bog jim je vsadil v srce, da uresničijo njegovo misel, se združijo v eni misli in izročijo svojo kraljevsko oblast zveri, dokler se ne uresničijo Božje besede” (Raz 17, 14, 17).

Prvi kristjani so skušali udejanjiti ideal bratstva v skupni posesti vsega, kar so imeli (Apd 2, 42-47; 4, 33-37). Vendar niso uspeli, kljub vsej dobri volji. Obubožali so. Idealizirali so namreč človeško srce. To pa je od začetka nagnjeno k hudemu. Tudi Hananija in Safira sta podleгла zapeljivosti laži in lakomnosti (Apd 5, 1-11). Sv. Pavel poziva k nabirkam za obubožane vernike v Jeruzalemu. Kristjani naj bi kljub vsemu prvotnemu navdušenju za Jezusovo ljubezen ohranili razlikovanje med dobrinami, ki so,

o tem ni dvoma in na splošno vzeto, last vseh ljudi, ter med dobrinami, ki si jih posamezniki pridobivajo s svojsko marljivostjo, pametjo, poštenjem. Le tako lahko delijo s tistimi, ki so najbolj potrebni (Rim 15, 26; 1 Kor 16, 1 ss; 2 Kor 8-9; Gal 2, 10).

Nekateri z lahkoto, naivno verjamejo v moč fašizma (njegov simbol je bil snop s sekuro, skupaj povezan) ali v dobesedno lajanje nacizma o enotnosti ter prav tako, če ne še bolj, komunizma in sorodnih zablod, ki s prejšnjimi nadaljujejo krvavo, nasilno, nečloveško gonjo ljudi, ki morajo dejansko služiti smrti.

Krščanski socialni nauk pa poudarja vedno in povsod upoštevanje načel solidarnosti in subsidiarnosti. Ne izreka se pa za tako ali drugačno obliko političnega življenja narodov in držav. V primeru t.i. redukcij v Paragvaju v l. 1609 do 1767 so jezuiti izvedli smelo skupno politično in gospodarsko državno življenje. Branili so domačine, Indijance, pred uničenjem, ki so ga povzročili priseljenci in trgovci s sužnji. Ni bilo pa prisile jezuitov, ki jo uporabljajo vsi totalitaristični režimi. Žal pa so državni interesi priseljencev izničili ta svojevrstni poskus svobodno sprejete skupne lastnine.

Evangelij poudarja radikalno življenje v ljubezni do Boga in človeka. Oblikuje srce, ki naj bo vir urejenega, pravičnega družbenega življenja. Ustvarja namreč eno srce in eno dušo (Apd 4, 12). Taka skupnost, edinost, pa je velikonočni dar Vstalega. Je sam Sveti Duh. Je predokus večnosti z Bogom, je ljubezen (1 Jn 4, 8, 16).

Podpisana na veliki četrtek Nova enciklika o evharistiji

Veliki četrtek 2003 bo zapisan v zgodovini Cerkve kot dan, ko je papež Janez Pavel II. objavil novo, tokrat svojo štirinajsto encikliko. Na dan, ko Cerkev obhaja spomin na zadnje večerje in prvo evharistično daritev in posvetitev apostolov, je torej izšla enciklika z naslovom *Ecclesia de eucharistia*, se pravi *Cerkev o evharistiji*. V njej sveti oče opozarja na "osrednjo skrivnost vere in krščanskega življenja", da bi pri vsakem verniku vzbudil razmišljanje o naravi in pomenu tega zakramenta, ki je srž vere, da se pri mašni daritvi ob darovanju, ko mašnik posveti kruh in vino, ti dve prvini v resnici spremenita v Kristusovo telo in kri.

Kot poročajo, je besedilo enciklike zelo osebno, a tudi zelo poduhovljeno ter prej teološke narave kot pa izrazito pastoralno in disciplinarno. Gotovo pa bo tudi ta papeževa okrožnica predmet temeljite obravnave na različnih ravneh in bo, upajmo, pomagala pri novi evangelizaciji ter zblizanju med kristjani. Nekateri namreč napovedujejo, da bo enciklika o evharistiji velikega pomena tudi pri nadaljevanju ekumenskih naporov Cerkve, kar bo mogoče ugotovljati že konec maja ob prvem ekumenskem cerkvenem zboru v Berlinu.

Letošnje sveto tridnevje je ob tem bilo za svetega očeta kar intenzivno. V primerjavi z lanskim letom, ko sveti oče ni mogel sam maševati, je letos v bistveno boljšem zdravstvenem stanju, v pomoč pa mu je bil tudi poseben stol, ki so ga izdelali, da bi mu olajšali vodenje obredov. Ob vseh pomembnih verskih trenutkih pa je papež ponovno vse opozoril tudi na trpljenje mnogih, ki jih je prizadela vojna. Tako je želel, da se darovi, ki so jih zbrali med mašami, namenijo prizadetemu iraškemu ljudstvu.

Papeževa enciklika

Drugi sklop je bil posvečen socialnemu nauku Cerkve. Leta 1981 je izšla enciklika *Laborem exercens*, ki govori o tem, da dela, ki ga opravlja človek, ne smemo obravnavati kot tržno blago, ampak ima že samo po sebi, zaradi človekovega dostojanstva, poseben pomen in predstav-

lja vrednoto. Zato Cerkev zavrača tako kapitalizem kot kolektivism. *Sollicitudo rei socialis* iz leta '88 obravnava s teološkega vidika vprašanje svetovnega razvoja. To misel je papež še bolj razvil leta 1991 v encikliki *Centesimus annus* ob obletnici slovitve Leonove socialne enciklike. Gre pa za prvi cerkveni dokument po padcu berlinskega zidu in se zavzema za načelo solidarnosti v pravičnejši družbi, v kateri bi proizvodni postopki spoštovali človekovo dostojanstvo.

Papež je nato hotel postaviti duhovne temelje novi Evropi. Leta 1985 je izšla *Slavorum apostoli*, ki je posvečena svetima Cirilu in Metodu in uvaža zavest o "skupnih krščanskih koreninah Evrope". Janez Pavel II. je velik častilec Marije in v encikliki *Redemptoris Mater*, iz leta 1987, govori o Materi Božji in temeljih njene vere. Ob 25-letnici II. Vatikanskega cerkvenega zbora je leta 1990 izdal *Redemptoris missio*, ki govori o neodtujljivem misijonskem poslanstvu Cerkve. Tri leta kasneje v *Veritatis splendor* razmišlja papež o dolžnosti kristjanov, da spoštujejo moralni nauk Cerkve. Spoštovanje zapovedi je osnovnega pomena za spoštovanje človekovih pravic in socialno pravičnost v družbi. Škofje pa naj strogo skrbijo za spoštovanje teh priporočil.

Spoštovanje življenja v vsakršni obliki je jedro enciklike *Evangelium vitae* iz leta 1995. V okrožnici papež obravnava vprašanja, kot so splav, evtanazija, smrtna kazen in genetska obdelava celic. Zavzame se za globalno, svetovno politično, socialno in kulturno prenovno v smislu spoštovanja "pravice do življenja". Še ena enciklika je izšla tega leta, in sicer z iskreno željo, izraženo že v naslovu *Ut unum sint*, da ne bi bilo več razlik med kristjani, da bi bili eno, je sporočilo te izrazito ekumenske okrožnice. Za vse napake, ki jih je Cerkev naredila v zgodovini, je papež tedaj tudi prosil odpuščanja.

Zadnja enciklika je izšla pred petimi leti, ko je oktobra 1998, ob 20-letnici svojega papeževanja, Janez Pavel II. objavil pomembno okrožnico z naslovom *Fides et ratio*, ki izraža globoko prepričanje, da se človek ne more odpo-vedati iskanju odgovorov na večna vprašanja bivanja in da človeški um teži po absolutnem. Prav to polje razumske obravnave teh vprašanj pa lahko pomeni idealen prostor srečanja in dialoga med verujočimi in neverujočimi.

Z najnovejšo encikliko *Ecclesia de eucharistia* sveti oče torej ponovno posreduje širši javnosti svoje teološko razmišljanje, ki je že in še bo gotovo pustilo globoke sledove v duhovnem, a tudi socialnem in vsakodnevnem življenju ljudi.

MT

Tretje predavanje o mučencih preteklega stoletja je bilo v četrtek, 10. aprila. Prof. Tomaž Simčič in g. Dušan Jakomin sta osvetlila lik msgr. Jakoba Ukmarja. Prof. Simčič je Ukmarjevo osebnost najprej uokviril v čas in prostor. Prikazal je njegovo šolsko pot od rojstnih Opčin do nemške državne gimnazije v Trstu, bogoslovja v Gorici, po katerem je bil posvečen 14. julija 1901, in študija cerkvenega prava na Dunaju. Posvetitvi je sledilo zelo bogato sedemdesetletno dušnopastirsko delo, ki se je začelo v Rojanu, Ricmanjah in pri Starem sv. Antonu. Tri leta je bil ravnatelj deškega konvikta v Trstu, nato štiri leta katehet na nemški gimnaziji. Zaradi obtožbe, da v razredu izvaja cesarju sovražno propagando, je odsedel pet tednov v Ljubljanskem gradu. Od 1919 do smrti je bival v škofijski vili v Škednju. V letih 1940-60 je bil član pokrajinskega cerkvenega sodišča v Benetkah, kjer je spoznal poznejšega papeža Janeza XXIII.

Ukmar je hkrati veliko delal tudi na narodnem, kulturnem in političnem področju in bil duša slovenskega kr-

ščanskega socialnega gibanja na Tržaškem. Vzgojen je bil v konservativnem duhu in si prizadeval, da bi na Tržaško zanesel Mahničeve ideje. Ustanovil je več družb in društev na izraziti katoliški podlagi. Veliko je publiciral. Nastopal je proti liberalizmu in laičnemu pojmovanju družbe ter priporočal zadrugištvo. V letih fašističnega preganjanja je bilo Ukmarjevo prizadevanje usmerjeno v obrambo slovenskih narodnih pravic v družbi in Cerkvi. Slovenski katoličani v Trstu so v tem času v njem videli svojega voditelja in zagovornika, postal je nekakšen simbol v zamejstvu. Kot neuradni svetovalec je stal ob strani tržaškemu škofu. Obvladal je nekaj evropskih jezikov in še vrsto klasičnih in orientalskih. Ostal je vdan cerkveni hierarhiji in disciplini, vendar je nekatere vidike politike Sv. sedeža, na primer konkordat iz l. 1929 in popustljivost do fašističnega režima, obžaloval. Bil je priljubljen in neustrašen govornik. Med njegovimi cerkvenimi govori je posebno znana pridiga o krščanskem sožitju med narodi, ki jo je imel v škedenjski cerkvi 31. maja

Forum za kulturo / Predavanje Jakob Ukmar: okence zazrto v večnost

1931 v italijanskem jeziku in ki predstavlja čudovit primer neustrašnega nastopa zoper potujčevalno fašistično politiko na Primorskem. Med drugo svetovno vojno je v pridihah svaril pred komunizmom in obsojal oboroženo vstajo. S pošiljkami je pomagal internancem v taboriščih in imel vedno odprta vrata za vse, ki so potrebovali pomoč.

17. avgusta 1947 je bil kot škofov delegat poslan na birmanje v istrski del tržaške škofije pod jugoslovansko upravo. Birmanje je potekalo sredi nasilnih protiverskih demonstracij. Vrh je bil 24. avgusta v Lanišcu, kjer je bil po obredu ubit v župnišču njegov spremljevalec Miro Bulešič, Ukmar pa je bil hudo ranjen. Preživel je, bil celo obsojen na mesec zapora in prišel v spor s škofom Santinom. Dogodki v Lanišču so prepredili, da bi prevzel novo službo apostolskega administratorja (imenovanje nosi sicer datum 15. sept. 1947). Po tem dogodku je deloval še 24 let.

Med pripravami na drugi vatikanski koncil je sodeloval s številnimi predlogi in spomenicami, posebno v zvezi z vprašanjem narodnosti in

narodnih manjšin. Pomemben je njegov prispevek v okrožnici Pacem in terris.

G. Dušan Jakomin je v nadaljevanju srečanja spregovoril o človeških vidikih Ukmarjeve osebnosti. Poudaril je, da je bil mož molitve in reda. Dnevni red je imel do potankosti določen, vsak del dneva je skušal dragoceno uporabiti. Vstajal je zelo zgodaj, si določal dneve tišine in priprave na smrt. Bil je iskreno predan Bogu in Cerkvi. Bil je strog s samim seboj, toda prijazen, potrpežljiv in poln sočutja do vsakega. Stalno je premagoval samega sebe. Nikoli ni vzrotil. Zanj je bila svetost v majhnosti, preprostosti in vsakdanosti. Želel je, da bi ga ljudje klicali očca. Vedno je bil hvaležen za prejete darove in duhovništvo. Izražal je božjo prisotnost. Živel je asketsko in skromno življenje. Znan je bil kot sveti mož in tak je ostal v spominu ljudi.

Velicina Ukmarja je v zvestobi Cerkvi, sta poudarila predavatelja, in verjetno ni nihče do sedaj, morda le Slomšek v drugačnih okoliščinah, tako razvil krščanski pogled na narod, teologijo naroda.

G. Jakomin je izrazil željo, da bi bil postopek beatifikacije v duhovno korist našega ljudstva.

Harjet Dornik

Razmišljanje o mladih in Cerkvi Sredi noči

Tisti večer se nismo mogli odločiti, kam bi šli plesat. Krožili smo po ulicah in se obotavljali najprej pred enim, potem pred drugim diskom. Ko smo že tretjič prehodili iste ceste, sem za vogalom zagledala cerkvico. Začudila sem se, da je nisem nikoli prej opazila, saj v tisti okraj, poln nočnih barov in diskov, zahajamo večkrat ob vikendih in ga poznam kar dobro. In tam, v "nočnem okraju", kjer se odvijata nočno življenje in zabava, kamor zahaja vsa mladina, je bila mala cerkev v temnem vogalu. Mali trg, kjer je stala, sploh ni bil osvetljen, z razliko od kričečih luči lokalov, ki so mlade vabili v svojo notranost. Poklicala sem prijateljico in jim pokazala, kaj sem našla. Iz cerkvenih vrat je žarela blaga svetloba in, ko smo prišli k vratom, smo se res začudili: cerkev je bila odprta! Kjerkoli sem bila, se mi nikoli ni zgodilo, da bi naletela na cerkev, ki bi bila ponoči odprta. Vstopili smo vsi, malo iz radovednosti, malo zaradi presenečenja.

Šum močne glasbe in kričanje s ceste je ugasnilo, vstopili smo v Tempelj nečesa svetega - to smo začutili vsi. Cerkev je bila revna, brez slik, brez zlata; sami sivi skalnati zidovi in lesen križ nad oltarjem. A na vsaki klopi je bila žareča svečka in po cerkvi je odmevala gregorijanska glasba. Nihče ni rekel niti besedice in ostali smo notri veliko časa. Sami s svojo dušo. Ko smo končno prišli ven, smo se pogledali z nasmehom. Naši pogledi so bili različni, čutili smo, da je v našo notranost prišlo nekaj lepega. Nismo bili več ločeni, zdaj smo bili vsi ena skupina. Kitajski fant, ki je bil z nami, nas je ustavil in nam zaupal, da on nima vere, a da se mu zdijo kristjani res lepe osebe. Začel nas je spraševati o Kristusu in tako smo se ustavili kar na cesti in se pogovarjali.

liti v disko potem ni bilo več tako važno... Svojo sobotno noč smo preživeli kar tam, na cesti, pred nočnimi lokali.

Pomislila sem na naše cerkve, tako lepe, a tako mrtve.

FOTO OGNISCE

Pomislila sem, kako lepo so okrašene, koliko lepih rož je vedno na oltarjih, a kako malo upanja in topline je večkrat v srcih naših mladih, ko gledajo vojni in pokvarjenemu svetu v oči. Te krasno okra-

šene cerkve na eni strani in zbegana srca na drugi so me silili k razmisleku.

Pomislila sem, da smo večkrat prav naivni, ko upamo, da bodo mladi nekega lepega dne

kar sami od sebe prišli v cerkev k maši. Mi moramo priti k njim. Tista odprta cerkev sredi noči, med lokali in plesišči, je bila bolj zanimiva kot druga nočna ponudba, ker je bila novost, ker je bila različna. Ker je ponujala brezplačno tišino namesto plačnega hrupa. Zakaj ne poskusimo biti tudi mi nekakšen izziv? Novost v enoličnem poteku dogodkov.

P.S.: Tržaški škof Evgen Ravignani je na začetku postnega časa sprožil pogumno pobudo: povabil je duhovnike, naj ob sobotah ponoči pustijo nekatere cerkve odprte, da bi lahko mladi pred zabavo ali po njej imeli možnost za obisk cerkve in morda za molitev ali osebno meditacijo...

Raffaella Petronio,
skupina Shalom

Velikonočno voščilo slovenskih škofov

Dragi bratje in sestre!

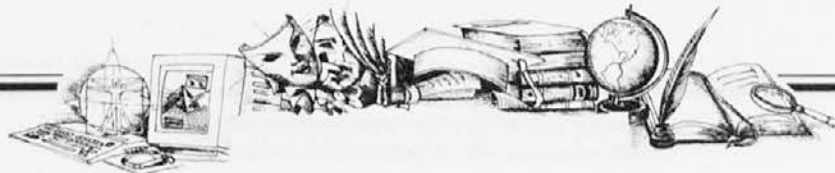
Zarja velikonočnega jutra nas vedno znova napolnjuje z upanjem. Z upanjem, da je življenje močnejše od smrti, resnica močnejša od laži, ljubezen močnejša od sovraštva. To upanje, pravi Sveto pismo, pa ne osramoti. Nasprotno: daje nam smisel in pogum, da z jasnim, vedrim pogledom zremo v prihodnost in že svoj sedanji trenutek živimo v upanju, saj

vemo, da bo Gospod "z močjo, s katero si more podvreči vse, preobrazil naše borno telo, da bo podobno njegovemu povečanemu telesu" (Flp 3,21).

Dragi bratje in sestre! Želimo vam blagoslovljene velikonočne praznike, polne vere, upanja in ljubezni. Naj vam osrečujoča zavest Kristusove zmage nad smrtjo vlije novega upanja in poguma za jutrišnji dan.

Vaši škofje

Aktualno / Govori dr. Lucija Čok

Univerza na Primorskem se predstavlja

Pred meseci je Državni zbor sprejel zakon o ustanovitvi tretje slovenske univerze, t.j. "Univerze na Primorskem", s sedežem v Kopru. Za vršilko dolžnosti rektorja Univerze je bila imenovana dr. Lucija Čok (*na sliki*), ki je s svojo ekipo zadolžena, da spelje vse potrebne naloge za konstituiranje in začetek poslovanja novoustanovljene slovenske Almae mater ob morju.

Za zdaj se v Univerzo na Primorskem združujejo naslednje visokošolske in znanstveno raziskovalne ustanove: Fakulteta za humanistične študije Koper (171 rednih diplomskih in 9 izrednih podiplomskih študentov), Visoka šola za management Koper (409 rednih in 1403 izrednih študentov), Pedagoška fakulteta Koper (313 rednih in 45 izrednih študentov), Visoka šola za turizem Portorož (428 rednih in 1.177 izrednih študentov), Visoka šola za zdravstvo Izola (60 študentov), Znanstveno raziskovalno središče Koper in Primorski inštitut za naravoslovje in tehnologijo Koper. Zunaj Univerze pa za zdaj ostajajo: Fakulteta za pomorstvo in promet Portorož (1251 rednih in 902 izrednih študentov), Politehnika Nova Gorica (okrog 600 študentov) in Visoka strokovna šola za podjetništvo Piran (okrog 300 študentov).

Pomorska fakulteta se v postopku združevanja visokošolskih in znanstveno raziskovalnih ustanov

v Univerzo na Primorskem še ni izrekla za priključitev zaradi pomislekov finančne in organizacijske tehnične narave. Vendar s sprejetjem zakona o tretji univerzi in zagotovitvi normalnih pogojev njene financiranja se pričakuje, da bodo ti pomisleki odpadli in da se bo tudi pomorska fakulteta v doglednem času priključila Univerzi. Politehnika je izostala zaradi svojih znanih zahtev po dveh ločenih univerzitetnih kampusih (središčih) v Kopru in Novi Gorici, ki bi bila povsem samostojna v pravnem, ekonomskem in programskem pogledu. Tega v tem trenutku zaradi veljavne zakonodaje ni bilo mogoče zagotoviti. Z namenom, da bi pomagal premostiti nastala razhajanja, je minister za šolstvo dr. Slavko Gaber obljubil skorajšnjo spremembo zakona, ki bi omogočila, da lahko deluje znotraj Univerze več samostojnih enot. Zato je moč upati, da se bo ob teh spremembah vključila v Univerzo na Primor-

skem kot povsem samostojna ustanova tudi novogoriška Politehnika. Visoka šola za podjetništvo iz Pirana pa je v zasebni lasti in kot taka ne izpolnjuje pogojev za vključitev v javno ustanovo.

Z že sprejetimi (in načrtovanimi dodatnimi) ukrepi so bili končno postavljeni trdni temelji nove slovenske univerze ob morju, tega velikega sna naših prednikov. Njeno ustanovitev je narekovalo več tehtnih razlogov. Mimo nujne potrebe po hitrejšem gospodarskem in družbenem razvoju primorske regije, ki je pogojen z znanjem, želi Primorska s svojo univerzo tudi enkrat za vselej zaustaviti ali vsaj omejiti beg lastnih možganov. Univerza ob morju je že danes in bo še bolj, tudi jutri, hkrati visokošolska ustanova naših rojakov v Italiji, saj načrtuje jutrišnje ustanavljanje enot tudi v Trstu idr. Z njeno pomočjo se bomo skupno soočili z izzivi časa in s številnimi obmejnimi visokošolskimi in raziskovalnimi ustanovami naših sosedov. O tem

je dejal dr. Livij Jakomin, vodja nekdanje vladne skupine za ustanovitev Univerze na Primorskem: "Evropa postaja prostor, v katerem prevladujejo interesi posameznih držav. V tej luči je pogled na izobraževalni zemljevid naših sosedov za nas, Slovence, kar malo zstrašujoč. Ne zaradi tega, ker bi se morali bati univerz, visokih šol in inštitutov v sosesčini, ampak zato, ker imamo premalo tovrstnih usta-

nov na naši strani". V zvezi z razvojnimi in programsko usmeritvijo Univerze na Primorskem pa opozarjamo na naslednje misli dr. Lucije Čok, ene izmed pionirk ustanavljanja visokega šolstva na Koprskem: "Razvijati moramo kvaliteto in ne na vsak način siliti v kvantiteto programov in študentov". Zato naj Univerza razvija lastne posebnosti, izkoriščajoč "prednosti kontaktne prostora" in zavedajoč se, "da so majhni in okretni

lažje prilagodljivi kot akademski mastodonti". Ne nazadnje je univerza ob morju tudi eden od duhovnih branikov proti poldrugemu stoletju trajajočim pritiskom romanskega sveta na naš življenjski prostor. Potrebo po Univerzi potrjuje tudi skokovit vpis študentov, ki je npr. porasel od okrog 2000 v šolskem letu 1995/96 na 7500 v šolskem letu 2002/03.

Milan Gregorič

Nova knjiga dr. Mire Cencič

Tigrovec Anton Rutar in moč domoljubja (1)

Na Primorskem imamo dejavno društvo z nekoliko dolgim imenom: Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. S skrbjo za zgodovinski spomin si prizadeva gojiti tudi primorska domoljubna čustva.

V skoraj desetletnem obstoju je razvilo obširno dejavnost, ki precej odmeva predvsem na Primorskem. Glasove in dejanja vnetih društvenih funkcionarjev in članov je zaznati tudi v širšem prostoru - tja do najvišjih slovenskih političnih vrhov. Eno od pomembnih področij društvenega delovanja je tudi izdajanje publikacij, s katerimi poskuša vsestransko osvetliti dejavnost narodnoobrambne organizacije TIGR, njene vidnejše osebnosti in tudi delovanje po posameznih območjih in krajih.

Društveno glasilo *Primorski rodoljub* poleg predstavitev društvenih dejavnosti namenja precej prostora tudi različnim zgodovinskim prispevkom. Glede na razmeroma kratek čas obstoja društva je kar zajeto tudi število drugih publikacij z zgodovinsko tematiko. Zadnje delo, ki ga tu predstavljamo, pa je najboljše izmed doslej izdanih.

Dr. Mira Cencič se z veliko vne- mo posveča raziskovanju delovanja tigrovske organizacije in je s tega področja pred tem objavila še dve obsežnejši deli: *TIGR - Slovenci pod Italijo in TIGR na okopih v boju za narodni obstoj. Kras in Vipavska dolina* (Zbirka Premiki, Mladinska knjiga, Ljubljana 1997); *Profesor Ivan Rudolf - narodni buditelj, Maistrov borec, tigrovec, organizator prekomorcev v Afriki* (Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske, 1998) - soavtor Jurij Rosa.

Njeno zadnje obsežno delo pod naslovom *Moč domoljubja - biografija o tigrovcu Antonu Rutarju* (Koper 2002, 276 strani) je posvečeno monografski predstavitvi lika enega vodilnih tigrovcev Antona Rutarja, po rodu iz majhne vasi Žadrg na Tolminkem (1901-1996).

Opisana sta njegov rojstni kraj in družinsko okolje, obiskovanje osnovne šole in doživljanje razmer v zaledju soške fronte v prvi svetovni vojni do italijanske zasedbe. Precej prostora je namenjenega njegovemu izobraževanju za učiteljski poklic in služenju vojaščine v letih 1919-1923 ter učiteljskemu službovanju na majhnih primorskih podeželskih šolah v letih 1923-1928. Ob ostrejši raznarodovalni politiki italijanskih oblasti je dozorevala njegova narodna zavest, ob zavzetem sodelovanju z drugimi osebami podobnega mišljenja pa sta se krepili narodnoobrambna dejavnost ter upor proti italijanskemu fašističnemu redu. Ko je to gibanje prehajalo v ilegalo, je ustanavljal in povezoval tigrovske celice. Ta dejavnost ni ostala skrita fašističnim oblastem, ki so ga kazensko premestile in konfinirale v notranjost Italije. V drugem delu prvega tržaškega procesa je bil leta 1931 obsojen na deset let težke ječe, ki jo je prestopal v različnih italijanskih kazniščih. Po predčasnem prihodu iz zapora (zaradi amnestije) leta 1935 je bil pod strogim policijskim nadzorom. Leta 1940 je bil interniran v koncentracijsko tabo-

rišče, od koder se je leta 1943 vrnil izčrpan in bolan. Po drugi svetovni vojni se je vrnil v učiteljski poklic, si ustvaril družino in služboval na več primorskih podeželskih šolah ter v dijaškem domu v Novi Gorici. Po upokojitvi leta 1964 pa je veliko časa posvetil zbiranju spominskega gradiva za čas protifašističnega odpora na Primorskem in si vztrajno prizadeval za priznanje zaslug organizaciji TIGR.

V knjigi pa je zabeleženega še mnogokaj o času, v katerem je živel in ustvarjal, zlasti seveda o okoliščinah njegovega narodnoobrambne delovanja in organizacije, ki jo je predstavljal, ter še vedno problematiziranem obravnavanju te organizacije v času socialističnega političnega sistema v Sloveniji in Jugoslaviji.

Knjiga je razdeljena na trinajst osnovnih poglavij. Bralca hitro "povleče" v svojo vsebino. Avtorica zasluži najprej pohvalo zaradi sijajne slovenščine, ki jo še redkokje več srečamo v naših tiskih. Knjigo je vredno prebrati že zaradi njenega občutljivega odnosa do lepe slovenske besede. Nepotrebnih tujk ali stavčnih povezav, ki bi bralcu povzročale težave v razumljivosti besedila, skorajda ni. Še naslovi posameznih poglavij (npr. *Planine sončne, ve, moj raj; Za naš boj ni plačila - za nas ne obstaja krivična meja; Viharnik je padeh*) in podnaslovi za posamezne dele besedila (npr. *Prisegam, da posvetim svoje moči osvoboditvi Primorske; Ne miruje, prisega obvezuje; Jaz sem bil mlačna voda, Jakob je bil ogenj*) privlačijo z zlahko sporočilnostjo. V tem oziru je avtorica, ki sicer ni šolana zgodovinarica, lahko za zgled marsikateremu suhoparnemu, preveč "tehnicističnemu" zgodovinsko pisnemu delu, ki težje najde širši krog bralcev.

Jurij Rosa / dalje

PDG / Zadnja premiera v letošnji sezoni

Don Juan na odru v Novi Gorici

V Primorskem dramskem gledališču potekajo te dni intenzivne vaje za zadnjo uprizoritev letošnje "čudežne" sezone, ki je v repertoarni ponudbi z raznolikim, bogatim dramskim razponom ponudila gledalcem nekaj res očarljivih umetniških del, ki so markantno zaznamovala iztekajoči se program in s katerimi so igralci PDG dokazali, da se v gledališču še dogajajo odski čudeži, ki s svojo poetično estetikom pronicajo v gledalčevo zavest in najdejo plodovita tla za nadaljnji razmislek in nadgradnjo danih vsebin. Te prvine bo gotovo nosila v sebi tudi letošnja zadnja odrska postavitev, za katero je PDG seglo v umetniško zakladnico francoskega avtorja Jeana-Baptista Poquelina Moliera in izbralo dramo *Don Juan ali kamnita gostija* (*Dom Juan ou le Festin de pierre*), v prevodu in priredbi Primoža Viteza. Režijske vaje bo upravljal temperamentni Vito Taufer, ki je že večkrat osrečil občinstvo s svojimi izvirnimi režijskimi pristopi. Z njim so tokrat soustvarjali režijska asistentka Tea Rogelj, dramaturg Primož Vitez, lektor Srečko Fišer in seveda igralci, člani PDG, Radoš Bolčina, Primož Pirnat, Helena Peršuh, Milan Vodopivec, Ivo Barišič, Marjuta Slamič, Ana Facchini, Iztok Mlakar, Gorazd Jakomini in Jože Hrovat, pa še gostje, Stane Leban, Miha Nemeč in Aleksander Krošl. Na odru bo zaživel kompleksen lik razvratneža, pohotneža, nepoboljšljivega zapeljivca, brezbožneža, a kljub vsemu izredno očarljivega Don Juana.

V sredo, 30. 1. m., pa bo v PDG prišla v goste Drama SNG Ljubljana. Ljubiteljem gledališke umetnosti bo postregla z dramo O. J. Travnarja *Ekshibicionist* v režiji Dušana Jovanovića. Like tega dela s social-

no tematiko, a prepredenega s humorjem, bodo predstavila blesteča igralska imena, Saša Pavček, Gregor Bakovič, Petra Govc, Branko Sturbej in gost Davor Janjič.

Iva Koršič

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 25.4. DO 1.5.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanal-sko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: - **Petek, 25. aprila** (v studiu Anka Černic): Prislunimo zborovski glasbi: Velikonočne pesmi. - Svetnik tedna: Sv. Štefan, škof v Permu (26.4.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 26. aprila**: Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta - gost je časnikar Idris. - Glasba od vsepovsod.

- **Ponedeljek, 28. aprila** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 29. aprila** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 30. aprila** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Prvi maj. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 1. maja**: (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

Na videmski univerzi

Simpozij o kozmični poeziji Nikole Šopa

Profesorica Fedora Ferluga Petronio, znana tržaška slavistka, je pred dvema letoma pri videmski univerzitetni založbi Forum objavila zajetno monografsko študijo o kozmičnem svetu velikega hrvaškega pesnika Nikole Šopa (1904-1982). Prav zaradi kompleksnosti in veličine Šopovega sporočila se je letos prof. Ferluga Petronio, načelnica Oddelka za jezike in kulture srednje-vzhodne Evrope na Fakulteti za tuje jezike in književnosti videmskega vseučilišča, odločila, da priredi mednarodni simpozij z namenom, da bi tako Šopova poezija zadobila neko zaokroženo obliko. Tako je pod pokroviteljstvom Generalnega konzulata Republike Hrvaške iz Trsta in v sodelovanju s Furlanskim univerzitetnim konzorcijem ter skladom opatije v Rožacu (Abbazia di Rosazzo) in videmske občine priredila pomembno srečanje literarnih zgodovinarjev iz Slovenije, Hrvaške in Italije, ki so v dveh dneh poskušali z različnih zornih kotov osvetliti pesnikov lik.

Simpozij, ki se je odvijal delno na sedežu videmske univerze, delno pa v prestižnem okviru čudovite opatije v Rožacu (Abbazia di Rosazzo), je - tudi v hrvaškem jeziku - počastil najprej rektor prof. Honsell, nato odbornica za kulturo pri videmski občini Liliana Cargnelutti, prof. Giovanni Fraus za Furlanski univerzitet-

ni konzorcij in dekan Fakultete prof. Cszillaghy.

Uvodni referat je podal dekan hrvaških literarnih zgodovinarjev, akademik prof. Ivo Frangeš, ki je govoril o najnovejših izdajah pisem mladega Šopa in njegove mladostniške muze Divne Denkovič. Še zlasti zanimivi pa so bili posegi pesnika in duhovnika prof. Ivana Goluba iz Zagreba in teologa in pesnika dr. Janeza Premka iz Ljubljane: slednja sta spregovorila o biblijskih, teoloških in kozmičnih aspektih tega izjemnega poeta, ki je bil tri desetletja tako rekoč popolnoma hrom in priklenjen na posteljo (med prvim bombardiranjem Beograda leta 1941 je namreč skočil z drugega nadstropja, da bi si rešil življenje, in si hudo poškodoval hrbtenico). Svoje pesmi je Šop v glavnem diktiral soprogi, s katero je bil v tesnem, skoraj bi rekli simbiotičnem intelektualnem in ljubezenskem soglasju.

Prav pesnikova nesreča je dejansko močno spremenila Šopov pesniški navdih: odprla se mu je dimenzija neskončnega in neznanega in Šop je - kakor je večkrat poudarjala prof. Fedora Ferluga Petronio - dejansko iskal tisto bistvo, biblijski "verbum", preko katerega naj bi se srečala mikro in makrokozmos. Prav zaradi tega je v kompleksnost svojega sporočila vnesel metafizična

vprašanja, ki so jih na Šopovem simpoziju skušali osvetliti še profesorji Cesare Ruffato, Ljerka Schiffler in Drago Šimundža ter pisatelj Daniel Načinovič, o zgodovinskih aspektih in prevodih v italijanski jezik pa so razmišljali profesorji Mladen Machiedo (ki ima največ zaslug za prodor in prevajanje Šopa v italijanskem svetu), Ljiljana Avirovič in Natka Badurina. Profesor Petkovič je podal referat o Šopovem sporočilu, ki sega tudi na področje Platonove poetike in Einsteinove teorije. Skladatelj Mladen Tarbuk, superintendant zagrebškega državnega gledališča, je predstavil svoje videnje Šopa v glasbi (zlasti njegovo uglašitev najkompleksnejšega Šopovega poetičnega cikla Sanjači), medtem ko se je referat prof. Ferluge Petronio osredotočil na branje in razumevanje kompleksnih Šopovih radiodram, kjer je njegov svet tako rekoč zaokroženo izpostavljen. Naj še omenimo, da je prof. Ferluga prevedla tudi številne Šopove tekste, katerih izbor so v originalu in v italijanski verziji podajali Vesna Piasvoli in Ljerka Hofman ter Annamaria Borghese.

Nikola Šop je pesnik, katerega tragična življenjska izkušnja udejanja izhodiščno točko za njegova razmišljanja, ki so na meji med duhovnostjo, metafiziko in iskanjem Božjega, zato ga kritika po pravici uvršča med velike predstavnike evropske religiozne in torej kozmične poezije, ki ga je domači krog začel odkrivati in ceniti šele pred kratkim.

TR

Osrednja prireditev ob 50-letnici mestnega muzeja v Istri

Odprtje stalne razstave Mejniki 20. stoletja

V gradu Gewerkenegg v Idriji so 17. t.m. odprli novo stalno razstavo v tamkajšnjem mestnem muzeju z naslovom Mejniki 20. stoletja. Ta nudi sistematičen pregled političnih, gospodarskih in drugih dogodkov, ki so zaznamovali življenje in razmere najstarejšega slovenskega rudarskega mesta v prejšnjem stoletju. Novo stalno razstavo je odprla Andreja Rihter, ministrica za kulturo Slovenije.

Razstavo so skrbno pripravljali nekaj let, zanjo so zbirali zelo veliko predmetov, zlasti pisnih dokumentov, raznih pričevanj in fotografij. Direktorica mestnega muzeja Idrija, muzeja za Idrijsko in Cerkljansko, Ivana Leskovec, je v priložnostnem katalogu, izdanem ob odprtju nove stalne razstave, zapisala, "da so z razstavo hoteli prikazati dogodke, ki so zaznamovali življenje večine nas, usodne trenutke, ki so dali pečat

temu razgibanemu času narodove zgodovine in posebej zgodovine na tem posebnem delu slovenske zemlje. S to razstavo tudi zaključujemo prikaz 500-letne zgodovine Idrije, ki je svoj obstoj gradila na rudniku živega srebra. Sedaj pa nadaljnji razvoj Idrije gradimo na koreninah tradicije in na temelju novih znanj, zlasti s področja elektroindustrije, kar nas prav tako kot nekdanj aktivno in razpoznavno umeščajo v slovenski in evropski prostor."

Idrijo in Cerkljano, območje, na katerem deluje Mestni muzej v Idriji, so v 20. stol. najbolj zaznamovali konec prve svetovne vojne in pričetek italijanske okupacije, t.i. "rapalska meja", kapitulacija Italije 8. septembra 1943, nemška okupacija in boj za svobodo in narodov obstoj. Pri tem je ravnateljica muzeja Ivana Leskovec zlasti poudarila humano in človekoljubno poslanstvo slovenske vojaške partizanske bolnišnice Pavla, ki je delovala med Trnovskim gozdom in Vojskarsko planoto. V njej se je od decembra 1943 pa do konca vojne na skritih lokacijah zdravilo več kot 1.600 ranjenec različnih narodnosti.

M.

Primorska srečanja 261

Leposlovje uvaja urednik napovednik literarnega natečaja *Pesem pred odprtimi vrati*, ki se izteče 31. maja. Pesmi tokrat objavljajo Petra Kolmančič, Nevin Birsa in Ljubo Divjak, med proznimi prispevki pa se je po daljšem času oglašil Andrej Lutman in s svojega Sončnega mesta odlomil košček za bralce Srečanj. Nekaj kratkih zgodb sta prispevala še Suzana Tratnik in Bojan Bizjak. Josip Osti je prevedel cikel pesmi Padec ptice sarajevskega pesnika Hadžema Hajdareviča. Njegove pesmi so strašljive priče vojne tragedije. Literarne stra-

ni dopolnjujejo še ocenjevalci knjig v Čitalnici. Revija ima tudi bogat esejistični del, ki se tematsko razgleduje po mnogih področjih. O filmu in gledališču piše Anja Kosovel, Tatjana Gregorič se je pogovarjala z maestrom Antonom Nanutom, Zoran Debenjak pa je poklepetal z Andrejem Jelačinom ob njegovi 70-letnici. Posebno aktualen se zdi prispevek Milana Gregoriča, ki analizira ozadje spora med Ljudsko univerzo v Trstu in Unijo Italijanov, Slavko Gaberc pa se je spomnil na Maksima Gasparija, katerega 120-letnica rojstva poteka prav letos. (Jošt)

Podelitev bo 5. maja v Trstu

40. nagrada Vstajenje Jožetu Blažju

Koroški pisatelj Jože Blaž je prejemnik literarne nagrade Vstajenje za leto 2002 za roman Na konci jezika

Tako je odločila komisija literarne nagrade, ki letos slavi svojo štiri-desetletnico. Komisija, ki jo sestavljajo prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, dr. Zorko Harej, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet in Marij Maver, se je sestala 15. aprila letos na sedežu Slovenske prosvete v Trstu. Iz lanske knjižne bere je pregledala 24 del zamejskih in zdamskih avtorjev z letnico 2002.

Člani komisije so ugotovili, da pri Blaževem romanu, ki preseneča s svojo jezikovno in slogovno pisavo, gre za grenko podobo oziroma skoraj identikit človeka na pragu zrelih let in obenem manjšinca, ki se ne more prebiti iz obroča oklepajoče stvarnosti, v katero je potisnjen kot pripadnik neke utesnjujoče skupnosti. Avtor je znal suvereno zajeti to moreče občutje, pri tem pa ostal pozoren na vrednote, preko katerih najdeva pot iz mrtvila. To so družina, narodnost, spomin, sanje, ljubezen, zlasti pa jezik, ki dobiva svoj simbolični pomen celo v naslovu.

Zgoščena, zlita pripoved teče navidez preprosto in umirjeno, a je poživljena z nešteti pretanjeno izrisanimi nadrobnostmi ter postopoma in vse bolj prepričljivo in pretresljivo odstira pripovedovalčeve notranje stiske ter njegovo ujetost v manjšinski vsakdan. Naravnost se začudimo njegovi razočaranosti in mrakobnosti, s kakršnima doživlja svoj mukotrpni vsakdanjik še razmoma mlad človek, bodisi v okviru družbe, družine ali službenih obveznosti. Treba je poudariti tudi njegov čut za humor in igrivost, ki ju pokaže zlasti v okvirnem nastanku in zaključku romana, ko se praktično od lastne izpovedi ograditi, piše v tiskovnem sporočilu ocenjevalne komisije, ki na koncu naznanja, da bo podelitev nagrade v ponedeljek, 5. maja, ob 20.30 v Peterlinovi dvo-

rani v Trstu. Tudi letos je denar za nagrado prispevala Zadržna kraška banka z Opčin.

Sicer literarna nagrada Vstajenje slavi letos svojo 40-letnico. 19. septembra 1963 so se namreč na sedežu Slovenske prosvete v Trstu zbrali predstavniki zamejskih demokratičnih in katoliških organizacij, revij, časopisov, Mohorjeve družbe iz Gorice in Celovca in na pobudo duhovnika in pesnika dr. Stanka Janežiča ustanovili literarno nagrado Vstajenje. Nagrada je namenjena zamejskim in zdamskim pesnikom, pisateljem in znanstvenikom, ker ustvarjajo v težjih razmerah kakor v matični domovini, imajo manjši odziv in navadno tudi ne dosežejo nobenega drugega javnega priznanja. Nagrado dobi delo, ki je na umetniški višini, temelji na vrednotah zahodnoevropske kulture in krščanstva, znanstveno delo pa na trdnih znanstvenih osnovah, izšlo pa je v letu pred podelitvijo nagrade. Pobudniki so se tudi odločili za javno podelitev nagrade in za to, da jo podeljujejo v velikonočnem času (od tod ime Vstajenje).

Na ustanovnem sestanku leta 1963 je bil izvoljen odbor petih članov, ki so ga sestavljali: ravnatelj dr. Anton Kacin, pisatelj in časnikar Franc Jeza in prof. Martin Jevnikar iz Trsta, dr. Rafko Vodeb, duhovnik, pesnik in profesor v Rimu, in pisatelj Lev Detela z Dunaja. Za prvega predsednika je bil izvoljen prof. Martin Jevnikar. Komisija se je v vseh teh desetletjih seveda obnavljala oz. dopolnjevala, prvih deset let pa sta prof. Martin Jevnikar in dr. Anton Kacin hodila po Trstu in Opčinah, kjer sta pri trgovcih prosila denarne prispevke za nagrado. Vsako leto sta nabrala 50.000 lir in to je bila nagradna vsota. Od leta 1973 poklanja denar Zadržna kraška banka na Opčinah in nagrado podeljuje njen predstavnik.

Predstavitev v Ljubljani

Molitvenik za vojake

Na sedežu Družine v Ljubljani so minuli teden predstavili vojaško-policijski molitvenik v slovenskem jeziku. V visoki nakladi 5000 izvodov je že pred časom izšel prvi katoliški molitvenik za vojake in policiste v slovenskem jeziku. Molitvenik je pripravil vojaški vikariat, financirala pa ga je Slovenska škofovska konferenca. Vojaki, ki bodo izrazili željo, da bi molitvenik imeli, ga bodo dobili brezplačno. Vojaški vikar polkovnik dr. Jože Plut je dejal, da je bil molitvenik prepotreben. Mariborski pomožni škof dr. Anton Stres, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za vojaško pastoralo, je povedal, da je molitvenik namenjen ljudem, ki skrbijo za varnost, ne le vojakom in policistom, ampak ga bo lahko uporabljal vsak, ki se znajde v posebni življenjski situaciji, ko je po eni strani izpostavljen življenjski nevarnosti, po drugi pa brani življenje bližnjega in njegovo varnost.

Utrip openske skupnosti

Tudi letos je izšla Naša beseda

Glasilu izhaja vsako leto ob Veliki noči in spremlja domači življenjski utrip

Med slovenske vernike openske župnije sv. Jerneja je že 21. leto prišla Naša beseda. Gre za publikacijo, v kateri je v zgoščenih oblikah za-

Naša Beseda

objeto nekakšno letno poročilo o življenjskem utripu slovenske verske skupnosti Opčin, Banov in Ferlugov. Tradicija je, da Naša beseda izide malo pred Veliko nočjo, in tako je bilo tudi letos.

Uvodno velikonočno misel je prispeval župnik Franc Pohajač. V razmišljanju, ki nosi naslov V njem se zrcalijo tisočeri obrazi..., lahko med drugim preberemo, da nas je Kristusovo vstajenje "osvobodilo vsega, kar je zgolj človeško, predvsem njegove nevarne samozagledanosti in samozadostnosti, ki sta začetek vsake človeške tragedije." Župnikovi misli sledijo spored verskih slovesnosti od Olgjne nedelje do velikonočnega ponedeljka in velikonočna voščila vseh dejavnikov, ki so aktivni v župnijski skupnosti.

V nadaljevanju si lahko preberemo Velikonočne utrinke, v katerih avtor Ivan Artač med drugim piše o potrebi, da se na veliki petek s poklekom pred Križanim presodi tudi "naš odnos do sebe in do naših bližnjih v duhu sožitja in strpnosti ter v spoštovanju svojega materinega jezika ter v ohranjanju verskega izročila, navad in običajev, ki so nam jih zapustili pradedje. Le tako bomo z veseljem srcem stopali v vstajenjski procesiji", piše Artač. Temu razmišljanju sledi nekaj Biserov oz. misli iz duhovne zakladnice Božjega služabnika msgr. Jakoba Ukmarja, kandidata za beatifikacijo. Biseri, ki so v bistvu odlomki iz Ukmarjevih spisov, objavljenih v različnih publikacijah, je prispeval Tomaž Simčič.

Drago Štoka piše o drugem tržaškem škofijskem zborovanju, pri čemer se posebej zaustavlja ob krizi, ki jo doživlja slovenska verska skupnost. Med najbolj izrazite značilnosti te krize uvršča primanjkanje slovenskih duhovnikov, maloštevilnost dejavnih vernikov, vračanje krivde na druge in premalo osebne angažiranosti ter apriorno kritiko in osebno bolesto občutljivost. Stani-

slava Sosič Čuk je napisala prispevek o šolskem življenju na Opčinah, Berta Vremec pa bralca spominja, da bo 14. septembra letos potekal 55. Marijanski shod. Pri tem je podan zgoščen pregled zadnjih petih izvedb Marijanskega shoda z navajanjem pisanja zamejskih javnih občil o tem dogodku. Marica Dolenc piše o romanjih openskih župljanov v letu 2002, Vladimir Vremec pa se spominja Antona Kuhlja, ki je v vseslovenskem prostoru zaslovel kot pionir letalstva, manj znano pa je, da se je rodil leta 1902 na Opčinah, kjer je živel do konca prve svetovne vojne. Marta Milič je prispevala članek o skrbi predvsem za starejše župljane, Bruno Volpi Lisjak je napisal o pobudi ustanovitve praznika za vasi tržaške občine, Mitja Petaros pa o spominski medalji ob 100-letnici openskega tramvaja, ki jo je izdalo numizmatično društvo J.V. Valvasorja. Dalje je v Naši besedi objavljen govor Mitje Ozbiča na Prešernovi proslavi v openskem Finžgarjevem domu, Pavel Vidau pa piše o praznovanju dneva slovenske kulture pri Banih.

Tem prispevkom sledijo poročila o delovanju številnih društev in organizacij, ki delujejo na ozemlju župnije sv. Jerneja: Sklada Mitja Čuk (piše Jelka Cvelbar), Voluntariata-Opčine (Marta in Katarina), zakonske skupine (Arlenska Deklič), birmanske skupine (Marica Dolenc), društva Finžgarjev dom (Marij Maver), cerkvenega pevskega zbora Sv. Jernej (Rossana Paliaga), pevskega društva Vesela pomlad (Majda Danev), skavtov (Vztrajni bober) in igralske skupine Tamara Petaros (Lučka Susič). Razmišljanji o položaju pri Banih in na Ferlugih sta prispevala Pavel Vidau in Nadja Ronceli, Drago Štoka pa se je pogovarjal s predsednikom vzhodnokraškega rajonskega sveta Zoranom Sosičem. Novi openski vikar Mirko Rakovnik je napisal zgoščen zgodovinski oris Marijanišča in salezijanske prisotnosti v njem. Čisto na koncu sta objavljen zakramentalna slika župnije sv. Jerneja in seznam najstarejših župljanov (podatke je prispevala Berta Vremec): v letu 2002 je tako bilo 20 krstov (v letu 2001 32), sedem otrok je prejelo prvo obhajilo (v letu 2001 14), šest birmo (v letu 2001 11), poročilo se je deset parov (v letu 2001 pet) umrlo pa je 32 župljanov (v letu 2001 35). Župnija premoreno stoletno župljanko (101 leto bo praznovala v juniju), dve drugi pa bosta sto let praznovali letos (v juniju in oktobru).

Ivan Žerjal

Zopet polemike ob praznovanju 25. aprila

Ločeno praznovanje tudi letos?

Program svečanosti, ki ga je pripravila tržaška pokrajina, vsebuje slovesnost v Rižarni in poklon žrtvam povojnih pobojev pri bazovskem šohtu

Ko bo pričujoča številka našega časopisa prišla med bralce, bo verjetno že dokončno znano, kako bodo v Trstu potekale svečanosti ob 25. aprilu, datumu, ki v Italiji označuje praznik osvoboditve izpod nacizma in fašizma. Lahko pa že zdaj rečemo, da bo tudi letos pustilo negativne posledice zaradi nepotrebne vnašanja spornih vsebin v praznovanje s strani desnosredinske tržaške pokrajinske uprave. Že

lani je namreč povzročila val polemik odločitev, da se praznik osvoboditve spremeni v nekakšen praznik sprave, čeprav je duha slednje bilo zelo malo. Mestni in pokrajinski upravitelji so zaradi takratnih polemik dejali, da se bo praznovanje vrnilo v tradicionalne tirnice, pred dnevi pa je pokrajinska uprava posredovala spored, ki poleg vsakoletnih svečanosti v Rižarni predvideva še svečanost pri bazovskem šohtu, simbolu po-

vojnih pobojev. Poleg tega naj bi iz besedila sporeda ne izhajalo jasno, ali bosta na svečanosti v Rižarni prisotni slovenska beseda in pesem ali ne. Zadeva je razumljivo razburila krajevno javnost, zlasti slovenske organizacije in tiste dejavnike, ki sestavljajo t.i. Antifašistični odbor. Pri slednjem razmišljajo celo o alternativni svečanosti v Rižarni. Na koncu je tržaški župan Roberto Dipiazza pozval občane k prizadevanju za

enotnost in za izogibanje sporom. Pri tem se je Dipiazza navezal na stališče italijanskega predsednika Ciampija (slednji je med drugim jasno poudaril pomen 25. aprila kot praznika osvoboditve). Kako se bo vse skupaj končalo v tem trenutku ne moremo napovedati. Že zdaj pa je jasno, da je zopet po nepotrebnem prišlo do razdvajanja krajevnega prebivalstva ter vnašanja nelagodja in mrznje med ljudi.

Tradicionalni skavtski križev pot na Repentabru

Mladi se lahko sami odločijo, katerim vrednotam bodo sledili v življenju

Tradicionalni križev pot SZSO na Repentabru je tudi letos na veliki petek privabil veliko število skavtov, pa tudi drugih mladih in odraslih

Tudi letos na veliki petek je potekal tradicionalni križev pot, ki ga pripravljajo tržaški skavti in skavtinja. Ta lepa pobuda privablja vedno več mladih, ki s skavti podoživljajo zadnje Kristusove trenutke. Na poti proti Repentabru, ob sami luči bakel in ob petju, se marsikdo zamisli in poglubi vase. Vsako postajo so dopolnjevala razmišljanja mladih skavtov in skavtinja, ki so skušali podoživeti križev pot v luči sodobnih dogodkov. Iz vseh razmišljanj sta vsekakor žarela upanje in optimizem, kljub težkim razmeram v svetu. V tem je tudi bistvo sporočila Velike noči: upanje in veselje.

Križev pot se je vil okrog griča, na vrhu katerega je vabilo razsvetljeno svetišče. Zaključil se je s petnajsto postajo v repentabrski cerkvi, kjer je župnik Tone Bedenčič podal zaključne misli in vodil obred čaščenja križa. Dejal je, da se mladi

FOTO KROMA

lahko sami odločimo, katerim vrednotam bomo v življenju sledili, če bomo izbirali konsumizem in kvalunkvizem ali vrednote, za katere je Kristus umrl na križu

in potem vstal od mrtvih. V cerkvi, ki je bila nabito polna, so zadonele pesmi, s katerimi skavtje običajno oblikujejo verske obrede, in v srca številnih mladih so se

naselili občutki vstajenjskega veselja. Po obredu so si prisotni voščili in se pred svetiščem ustavili ob toplim čaju in prijetnem klepetu.

Sara Magliacane

Srebrni jubilej so pevke proslavile v Narodnem domu

25 let Ženske pevske skupine Stu ledi

Ženska pevska skupina Stu ledi praznuje letos 25-letnico delovanja. Jubilej so pevke, ki s svojo dejavnostjo ohranjajo in plemenitijo slovensko ljudsko izročilo, obeležile s slavnostnim koncertom, ki je potekal v nedeljo, 13. aprila, v dvorani Narodnega doma v Trstu, ki jo je za tisto priložnost napolnila velika množica poslušalcev. Ženska pevska skupina Stu ledi deluje v okviru istoimenske folklorne skupine, a se je kaj kmalu osamosvojila in dosegla tudi zavidljive rezultate na mednarodnih srečanjih in tekmovanjih. Skupina se posveča izključno ljudskemu petju, in sicer tako, kot so svojčas pe-
le vaše žene.

FOTO KROMA

42. občni zbor ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ČETRTEK, 10. APRILA 2003, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ V GORICI

Na letošnjem občnem zboru Zveze slovenske katoliške prosvete, ki je potekal v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž dne 10. aprila, so bili prisotni tudi predstavniki sorodnih slovenskih organizacij s tostran in onstran meje. Tako so prinesli svoj pozdrav dr. Janko Zerzer, predsednik Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Janez Povše, podpredsednik SSO, Sergij Pahor, predsednik SSO, Boleslav Simoniti za Zvezo kulturnih društev v Novi Gorici, Franka Žgavec v imenu Kulturnega centra Lojze Bratuž, Zdravko Klanjšček za Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice in Branko Černic, predsednik Katoliškega tiskovnega društva.

PREDSEDNIŠKO POROČILO

Na lanskem občnem zboru smo izrazili veliko nezadovoljstvo nad goriško desničarsko občinsko upravo, ki je sistematično prezirala naše predloge in zahteve glede uveljavljanja slovenske besede in slovenske kulture v Gorici. Obenem smo upali, da bo na bližnjih upravnih volitvah prišlo do zamenjave desne večine z oljkovo koalicijo. Na junijskih občinskih volitvah je do tega res prišlo. S tem se je ozračje na Goriškem bistveno spremenilo in naša narodna skupnost je končno dobila v osebi župana Brancatija sogovornika, ki nima predsodkov do Slovencev, kot jih je imel prejšnji župan Valenti. Z izvolitvijo slovenskega odbornika Terpina, predstavnika Slovenske skupnosti, smo še utrdili slovensko prisotnost v občinski upravi, ki je s sedmimi slovenskimi občinskimi svetovalci že zelo krepka. Izvoljenih je bilo tudi veliko slovenskih rajonskih svetovalcev. V Podgori, Pevmi-Oslavju-Štmavru in Štandrežu so predsedniki krajevnih uprav Slovenci, ki lahko računajo na številne slovenske svetovalce. Tudi na goriški pokrajini je prišlo med mandatno dobo do imenovanja slovenskega odbornika Marinčiča.

Nova goriška občinska uprava se je v kratkem času odločila za izvajanje državnega zakona št. 482/99 na celotnem občinskem ozemlju. Ta zakon je namenjen slovenski in furlanski skupnosti v naši deželi. Več težav in zavlačevanja pa je bilo pri zaščitnem zakonu. Desna opozicija je dvignila krik in vik, češ da hoče Oljka posloveniti "italijansko" mesto Gorico, in zahtevala, da se zaščitni zakon izvaja samo v nekaterih predelih mesta, kjer smo Slovenci itak v večini. Končno so se goriški občinski svetovalci opogumili in zbrali zadostno število podpisov (zakon namreč predvideva, da se mora izreči vsaj ena tretjina svetovalcev) za vključitev celotnega ozemlja Gorice v teritorij, kjer bo veljal zaščitni zakon. Ta predlog je občina posredovala paritetnemu odboru, ki ima nalogo, da na podlagi predlogov občinskih svetovalcev sestavi seznam občin, v katerih se izvaja zaščitni zakon.

Tudi paritetni odbor je pohudi zamudi pri imenovanju lahko začel svoje delo z umestitveno sejo 19. junija 2002. Za predsednika paritetnega odbora je bil izvoljen Rado Race, za podpredsednika pa, kot predvideva zakon, Italijan Maurizio Lenarduzzi, sicer odbornik devinsko-nabrežinske občine. V krajšem časovnem zaporedju se je odbor sestel trikrat, nato pa prenesel zasedanja na jesen in povabil občinske svetovalce, naj se do 15. oktobra izrečejo o 4. členu zaščitnega zakona gle-

de vpisa občin v seznam zaščitnih uprav.

Po obstrukciji dela italijanskih članov paritetnega odbora je slednji na zasedanju 6. decembra lani odobril seznam občin, ki so zaprosile za vključitev v zaščitni zakon. Na Goriškem

zboru pri volitvah organov SSO. Naša Zveza tega ne sprejema in zahteva od vodstva krovne organizacije, da uredi članstvo tako, da bodo imele pravico odločati o vodstvenih organih SSO tiste članice, ki čutijo tudi dolžnosti do naše krovne

Z leve proti desni: blagajnik ZSKP Walter Bandelli, podpredsednica Franka Padovan, predsednik Damjan Paulin, tajnica Anka Černic

so v seznamu občine: Doberdob, Gorica, Krmin, Ronke, Sovodnje, Števerjan in Trzič. S tem pa postopek še ni zaključen, saj se tržaška občina še ni izrekla. Težave so v desničarski upravi in tudi v vrstah Oljke. Upati je, da se bo zadeva rešila po deželnih volitvah meseca junija letos in se bo tako lahko začel izvajati zaščitni zakon.

Sicer bi se nekateri člani zaščitnega zakona, ki niso vezani na paritetni odbor, lahko že izvajali. V Gorici kot tudi v Trstu in Čedadu je predviden poseben urad za Slovence, ki pa še ni zaživel. Tudi o vrnitvi Trgovskega doma v Gorici slovenskim organizacijam ni še nič konkretnega.

Goriška občina tudi zamuja pri umestitvi Slovenske konzulte, v kateri je pet predstavnikov naše Zveze. Preskromni so tudi finančni prispevki občine slovenskim društvom. Goriška pokrajina pa jih je enostavno odpisala.

V mesecu februarju je potekal občni zbor Sveta slovenskih organizacij, katerega članica je tudi naša Zveza. SSO-ju kot tudi naši Zvezi dajejo smisel še članice s svojo dejavnostjo. Pri SSO-ju imajo članice premajhno vlogo. Poleg tega imajo enako vlogo aktivne članice in tiste, ki obstajajo samo na papirju. To je prišlo še posebno do izraza na omenjenem občnem

organizacije. In to se pokaže z delom.

Delo naše Zveze in včlanjenih društev je bilo od zadnjega občnega zbora zelo razgibano. Izredno dragoceno je vsakodnevno delo društev ob raznih prireditvah, pa tudi ko se člani zbirajo na vajah in srečanjih.

Med najuspešnejšimi pobudami naj omenim postavitev Vodopivčeve spevoigre *Kovačev študent*, s katero smo dostojno počastili 40. obletnico Kulturnega centra Lojze Bratuž, in lepo pridobitev doberdobškega društva Hrast, ki si je uredilo prostore za sedež društva in za druge dejavnosti.

Sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami v naši deželi in v Sloveniji poteka po že ustaljenih tirnicah. Še najbolj zlahkno je sodelovanje s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca. Naša Zveza dobro sodeluje tudi s Kulturnim centrom Lojze Bratuž.

Naše delo pa ni dovolj vrednoteno v sredstvih javnega obveščanja, če izvezamemo Novi glas. Nedopustno je obnašanje slovenskega državnega radija in televizije, ki sistematično prezirata kulturne in druge pobude na Goriškem in se omejuje na poročanje o dogajanju v Trstu.

Od zadnjega rednega občnega zbora Zveze slovenske katoliške prosvete, ki je bil 16. aprila lani, se je širši odbor sestel na devetih rednih sejah. Na sejah, ki so bile vedno sklepčne, smo programirali delovanje in pregledovali opravljeno delo Zveze in članic.

ZBOROVSKA DEJAVNOST

V redno delovanje naše Zveze spada revija goriških pevskih zborov Cecilijanka, ki je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v soboto, 16., in nedeljo, 17. novembra. Na slednji, ki je bila že štiriinštirideseta po vrsti, je bilo dvajset zborov. Ta-

Na koncertu so nastopili trije zbori, in sicer mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba, komorna skupina Inke iz Podlubinja pri Tolminu in vokalna skupina Dednina iz Tolmina.

Na Goriškem je pevska dejavnost zelo razgibana in pestra. Naši zbori pojejo tudi izven goriškega prostora na koncertih in tekmovanjih. Od zadnjega občnega zbora sta na dveh različnih tekmovanjih sodelovala dva naša zbora, in sicer moška pevska skupina Akord iz Podgora na tekmovanju ljudskih pesmi v Bocu ter mešani pevski zbor Hrast na tekmovanju Naša pesem v Mariboru. Kvalitetne celovečerne koncerte pripravljajo, poleg že omenjenih zborov, tudi druge skupine. V letošnji sezoni je pripravil koncert ob 50-letnici delovanja mešani pevski zbor F.B. Sedej iz Števerjana.

Zveza slovenske katoliške prosvete sodeluje tudi s sorodnimi organizacijami, kot so Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Krščanska kulturna zveza iz Celovca. S slednjo izmenjuje nastope na Cecilijanki oziroma reviji Koroška poje. Tako je nastopil na reviji Koroška poje v Celovcu dne 16. marca letos mešani pevski zbor Rupa-Peč.

Vsako leto se eden naših zborov udeležuje tudi Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Dne 16. junija lani je na taboru zastopala našo Zvezo moška pevska skupina Akord iz Podgora.

V pretekli sezoni smo se spomnili raznih pomembnih obletnic. Kot sem že omenila, smo Cecilijanko posvetili trem velikim goriškim skladateljem: Bratužu, Vodopivcu in Fileju. Leta 2002 je poteklo 40 let, odkar je bil v Gorici odprt Katoliški dom, današnji Kulturni center Lojze Bratuž. V sodelovanju s KC je Zveza izpeljala vrsto manifestacij in prireditev. Med temi je treba omeniti spevoigro Vinka Vodopivca Kovačev študent. Slavnostna prireditev oziroma premiera je bila v Kulturnem centru 4. oktobra lani. Sledile so še štiri ponovitve, in sicer 6., 7., 8., in 11. oktobra ter na povabilo Zadružnih bank iz Doberdoba in Sovodenj ter Zadružne kraške banke še ponovitve v občinskem mestnem gledališču Verdi v Gorici, in to 12. januarja letos. Pri tem projektu so sodelovali zbori, pevci, igralci in orkester. Delo je režiral Adrijan Rustja, dirigiral je Hilarij Lavrenčič, ki je delo priredil in orkestriral. Prisrčna zahvala naj gre tako zborom Hrast, Sedej, Lojze Bratuž, Podgora, Štandrež, Rupa-Peč in Mirko Filej ter igralcem društev Štandrež in Mirko Filej-Oder 90, kostumografiji, scenografu, korepetitorjem, koreografiji, odskrim moštom, tehnikom, šepetalki, orkestru in vsem, ki so na ka-

ko je na Cecilijanki nastopilo enajst goriških zborov, štiri tržaški, eden iz Koroške in trije iz Slovenije. Na zadnji Cecilijanki je pel, kot gost, moški zbor Coro Monte Sabotino, ki je član italijanskega združenja USCI. Lanska Cecilijanka je bila posvečena 100-letnici rojstva Lojze Bratuža, 50-letnici smrti Vinka Vodopivca in 40-letnici smrti Mirka Fileja.

Letos poteka tudi štiriinštirideset let, odkar je stekla prva revija Primorska poje. Zadnja leta je med organizatorji te revije tudi naša Zveza. Revija Primorska poje se je letos začela 7. marca in se bo končala 27. aprila. Načrtovanih koncertov je osemindvajset. Zveza slovenske katoliške prosvete ima v organizaciji tri koncerte. Prvi je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici 23. marca, kjer je nastopilo pet zborov, drugi bo v župnijski dvorani v Štandrežu v nedeljo, 13. aprila. Poleg teh dveh je Zveza tudi soorganizator koncerta Primorska poje na Trbižu, ki je bil 23. marca v občinskem kulturnem centru.

Dne 24. februarja je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž koncert nagrajenih zborov in skupin s tekmovanja radijskih posnetkov na reviji Primorska poje 2001-2002.

terikoli način pripomogli k temu, da je prireditev tako odlično uspela. Predstavo je v celoti posnela ekipa tržaške postaje RAI in jo že oddajala po tretji televizijski slovenski mreži.

GLEDALIŠKA DEJAVNOST

V zadnjem letu opažamo na gledališkem področju lahke padec. Od lanskega občnega zbora je bila na naših odrih uprizorjena samo ena nova celovečerna predstava, in to v Štandrežu 25. januarja letos, in sicer komedija Daria Foja *Tat... a koristen*. Poleg celovečerne predstave so Štandrežci postavili na oder tudi enodejansko *Konec pravljic ali ...*

Zelo dobro nastopajo otroške in mladinske skupine naših društev v Števerjanu, Podgori, Štmavru, Štandrežu, Rupi in Doberdolu. Tako se vsako leto zvrstijo miklavževanja, božične igre, mamičini dnevi, veseli otroški popoldnevi in recitacije, kjer otroci veselo nastopajo. Upati je, da se bodo ti mladi igralci kar hitro vključili v odrasle odrske skupine in spet poživili gledališko dejavnost.

Da bi poživili Talijano umetnost, organizira Zveza v sodelovanju s Slovensko prosveto iz Trsta natečaj *Mladi oder*. Letos je v Gorici potekalo nagrajevanje 4. februarja. Priznanja so prejele otroške in mladinske skupine iz Štmavra, Števerjana, Doberdoba, Sovodenj, Pevme in Rupe-Peči ter odrasle iz Štandreža in Števerjana. Ko smo že pri nagrajevanjih, naj povem še, da je igralec štandreške dramske skupine Božidar Tabaj prejel Linhartovo odlikovanje za lik Čedermaca.

Letos poteka že peto leto niz veseloiger ljubiteljskih odrov z naslovom *Iskri smeš na ustih vseh*, ki ga Zveza prireja v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Predstave so bile v veliki dvorani 2., 4., 16. in 23. februarja ter 2. marca.

DAN SLOVENSKE KULTURE

Zveza slovenske katoliške prosvete sodeluje že vrsto let pri organizaciji osrednje zamejske proslave ob dnevu slovenske kulture. Osrednji prireditvi sta bili v Kulturnem domu v Trstu 8. februarja in naslednji dan v Kulturnem domu v Gorici. Na obeh večerih je poleg recitatorja in govornika nastopila glasbena skupina Camerata labacensis s solisti.

Poleg osrednjih proslav ob dnevu slovenske kulture v Trstu in Gorici so bile prireditve ob tej priložnosti tudi po dvoranah naših društev.

SODELOVANJE S KOROŠCI

Na srečanju med Krščansko kulturno zvezo iz Celovca, Slovensko prosveto iz Trsta, Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice, ki je bila 28. maja lani v Ukvah, so se naše ustanove dogovorile za organizacijo Koroških dnevov na Primorskem, ki so potekali na Goriškem in Tražaškem od 13. do 20. oktobra 2002.

DOBERDOB

SKD HRAST

Maurizio Peric

mil Komel. 5. maja je MePZ Hrast sodeloval pri sv. maši v Doberdobu. 10. maja je društvo v soorganizaciji z godbo na pihala Kras gostila na koncertu moški zbor Bismantova (Castelnovo ne' monti) iz Emilie Romagne. Dne 12. maja je zbor nastopil v Rojanu pri maši (direkten prenos jutranje maše RAD); popoldne pa je sledil še koncert v rojanski cerkvi.

Dne 16. junija je zbor sodeloval pri mašniškem posvečenju nekdanjega pevca Maria Picecha v Krminu.

Dne 17. junija je bil koncert zbora Hrast v Selcah na povabilo občinske prave. Dne 20. junija je že bil na vrsti celovečerni koncert mešanega zbora v Trstu pri Sv. Ivanu. Dne 21. junija je bil v soorganizaciji z zborom Portelli iz Mariana celovečerni koncert v Opatiji Rožac. 30. junija je zbor Hrast oblikoval mašo na Subidi, ki jo je v treh jezikih (italijanskem, slovenskem in

furlanskem) daroval novomašnik Mario Picech. Dne 11. julija je potekalo v baziliki v Ogleju srečanje štirih deželnih škofij. MePZ Hrast je na izrecno povabilo goriškega nadškofa predstavljal goriško nadškofijo.

Od 9. do 18. avgusta je društvo organiziralo v Žabnicah glasbene študijske dneve za člane zbora.

22. septembra je društvo otvorilo v Doberdobu novi sedež in nove prostore za glasbeno šolo Komel iz Gorice.

V začetku oktobra je zbor Hrast sodeloval pri postavitvi spevoigre *Kovačev študent* v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete.

26. oktobra je zbor nastopil v Pordenonu na povabilo tamkajšnjega združenja ANA.

17. novembra je zbor nastopil na tradicionalni zborovski reviji Cecilijanka.

23. novembra je mešani pevski zbor Hrast sodeloval na 1. tekmovalju primorskih pevskih zborov v Postojni, kjer je dosegel zlato plaketo mesta Postojne, drugo absolutno

mesto tekmovalja in posebno priznanje za najboljšo izvedbo sodobne slovenske skladbe. Dne 30. novembra je zbor nastopil na koncertu v Morteglianu na povabilo tamkajšnjega zbora.

Dne 5. decembra 2002 je društvo organiziralo miklavževanje v župnijski dvorani v Doberdobu z igrico *Do tiste stezice* na besedilo Vide Potočnik v režiji Marte Ferletič in Mateje Černic. Pri igrici je sodelovalo približno 35 vaških otrok. Za igrico je bila skupina nagrajena na natečaju Mladi oder.

Dne 24. februarja 2003 je zbor nastopil v komorni dvorani Kulturnega centra L. Bratuz na nagradnem koncertu Radijskih posnetkov Primorska poje. Zbor je zmagal v prostem programu za mešane zборе. 21. marca je bil na vrsti nastop na pevski reviji Primorska poje v Cerknem.

30. marca je sledil nastop na državnem tekmovalju Našes pesem v Mariboru. Zbor je dosegel 88 točk in s tem srebrno plaketo mesta Maribor.

LAŠKO

SKRD JADRO

Karlo Mučič

Sezono 2002-03 so obogatili raznolični večeri, ki so se vrstili predvsem na društvenem sedežu v Romjanu. Društveno delovanje je segalo na kulturno, pevsko in rekreacijsko področje. Trikrat nas je obiskala gospa Vesna Guštin iz Repna, ki je predstavila svojo knjigo *Ogenj na kamnu* in vodila tečaj kuhanja kraških jedi. Marko Pogačnik nas je dvakrat obiskal in predstavil svojo zadnjo knjigo ter predaval o svojem prizadevanju za zdravljenje zemlje. V novembru lani smo organizirali z društvom Tržič in Ženskim pevskim zborom iz Ronk martinovanje in mašo za naše rajne v Tržiču. Za dan žena pa smo se srečali s kulturnima ustvarjalkama Majdo Artač z Opčin in Vilmo Cotič iz Šlovenca. Sestali smo se z odborom rajona ENEL iz Tržiča; pogovarjali smo se in se seznanili s tukajšnjim onesnaženjem zraka, ki je odvisen od termocentrale ENDESA. Na našem sedežu smo tudi prikazali film o zločinskem početju fašistov; v uvodu je sodeloval prof. Aldo Rupel.

V sklopu prizadevanj za oživiljanje in ohranjanje slovenskega jezika v italijanskem večinskem okolju, kjer imajo pogosto domačini slovenske korenine, je društvo priredilo dva tečaja slovenščine za odrasle. S tem namenom je organiziralo tudi tradicionalno poletno središče za otroke, na katerem je poudarjena slovenska predšolska jezikovna vzgoja.

Pevski večeri so bili raznoliki. Na dnevu slovenske kulture sta pela MoPZ Kraški dom z Repentabra in MePZ Starši Ensemble iz Ronk. Na božični koncert, ki smo ga organizirali v cerkvi sv. Lovrenca, smo povabili MePZ Kras iz Opatjega sela. Ženski pev-

ski zbor iz Ronk pa je pel v Tržiču pri običajni maši za naše rajne.

Glede rekreacije in prostega časa je društvo organiziralo romarski spomladanski izlet po Notranjski in Dolenjski. Svetoivansko kresovanje pa smo izvedli na plaži v Starancanu. Sv. Miklavž nas je obiskal v Tržiču, kjer so mu otroci pripravili prigriscen sprejem s pomočjo učiteljic vrta in osnovne šole ter otroške skupine društva Sedej iz Števerjana. V okviru društva deluje tudi klekljarski krožek, ki je pripravil razstavi v Romjanu v sklopu vaškega praznovanja in v italijanski osnovni šoli Duca d'Aosta v Tržiču.

Društvo Jadro, ki že od nastanka sodeluje z ronško občinsko upravo, sodeluje ob raznih prireditvah tudi z dvojezično knjižnico, z župnijsko sv. Lovrenca in s slovensko osnovno šolo in vrtcem v Romjanu. Goji stike tudi z goriškimi in kraškimi društvi, s prosvetnim društvom Kras iz Opatjega sela in s predstavniki pobratene občine Metlika.

GORICA

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKI ODSEK

Za nami je prvo celotno leto slovenskih oddaj na videmski radijski postaji Radio Spazio 103. Po dolgem času je to leto minilo brez grdih presenečenj in pretresov ter že privajene negotovosti. Radio Spazio 103 je kar trdna družba, ki primerno skrbi za ugled in strokovnost. Razen redkih tehničnih težav smo lahko vse leto delali v miru.

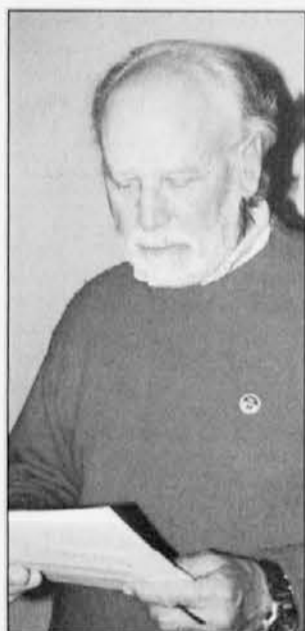
Oddaje snemamo vedno na mini plošče v goriškem studiu že en teden prej in jih odpošljamo v Videm. Pogrešamo neposreden stik s poslušalci, ki smo ga prej toliko let imeli, vendar za zdaj ni druge rešitve. Zaradi tega tudi malo vemo o številu poslušalcev.

Urniki se niso nič spremenili: vsak dan razen ob nedeljah od 20. do 21. ure. Oddaje so razporejene po običajnem ključu. Vsak nudi poslušalcem, kar zmore, in si pri tem pomaga z izborom raznovrstne glasbe. Eden od sodelavcev je v jeseni odpovedal, tako da nas je zdaj le pet in si mora eden prevzeti dva večera na teden, kar ni lahko breme.

Na kratko zabeležim nekaj naslovov: rubrike *Ali veste da...*, *Živemu se vse zgodi*, *Svetnik tedna*, posnetke s prireditve pod naslovom *Zvočni zapis* in intervjuje z naslovom *103 besede*. *Pogled v dušo in v svet* so kratka razmišljanja, ki osvetljujejo vprašanja, dogodke in pojave iz sodobnega življenja, zgodovine, znanosti in narave. Pestre glasbene oddaje so na sporedu pod naslovi: *Prisluhnimo zborovski glasbi*, *Glasbeni lističi*, *Za prijeten konec tedna*, *V polne dni*.

Mimo je že 25 let našega delovanja, saj so prve poskusne oddaje stekle v decembru leta 1977. Prvi dokument o naših oddajah so štirje lističi, ki si jih

je dr. Kazimir Humar spisal na neki seji 10. novembra 1977. To le potrjuje, da je bil povsod prisoten, kjer se je kaj porajalo za našo skupnost. Mapo z dragocenimi zapiski je našla prof. Marija Češut, ko so sedež Goriške Mohorjeve družbe selili s Placute na Travnik. Med temi dokumenti je prvi načrt nove radijske postaje Ljudski radio z razlago o namenih in smernicah. Na skromnem lističu, ki sledi, je že osnutek oddaj za prvi teden, ki se začne s ponedeljkom, 5. decembra 1977. Besedila so brali zdaj že pokojna dr.

Danilo Cotar

Kazimir Humar in Viktor Prašnik ter Niko Klanjšček, ki je v tisti poskusni fazi izbral za začetno siglo naših oddaj instrumentalno izvedbo narodne *Le sekaj, sekaj smrečico*. Od tistega prvega tedna se vrstijo Humarjevi lističi z osnutki za vsako oddajo posebej. Ti lističi se nadaljujejo do začetka maja 1978, ko je bila prepuščena skrb za radio skupini mlajših sodelavcev.

To še enkrat dokazuje, da je bil dr. Humar med goriškimi Slovenci gonilna sila in neutruđen pionir za številne pobude, ki so se po njegovi zaslugi prijele in zaživele.

S hvaležnostjo se spomnim nocoj tega velikega gospoda, ki so mu bile naše oddaje, četudi skromne, vedno zelo pomembne in se je ob vsaki priložnosti pozanimal, kako nam gre.

GORICA

SKPD MIRKO FILEJ

V preteklem letu ni skupina Oder 90 uprizorila nobene odrske predstave iz več razlogov. Mislim, da je glavni problem v razpoložljivosti raznih članov. Nekateri so si jemali stranske obveznosti, drugi pa so iz osebnih problemov zapustili društvo samo. V bistvu ostaja vsako leto težava pri iskanju novih mladih članov.

V načrtu smo sicer imeli nekaj ponovitev zadnje komedije *Strogo zaupno*, česar pa nismo mogli uresničiti zaradi osebnih in upravičenih razlogov nekaterih članov. Pri Vodopivčevi spevoigri *Kovačev študent*, ki jo je postavila na oder lansko jesen Zveza slovenske katoliške prosvete, je sicer sodelovalo tudi nekaj naših članov.

Pred tremi meseci smo pod vodstvom režiserja Daria Frandoliča začeli tečaj oz. predavanja o psihologiji igranja in

Marko Černic

načinih nastopanja. V glavnem sodelujejo dolgoletni člani Odra 90, pozitivno pa je dejstvo, da se ga udeležujejo tudi nove osebe. Ta tečaj naj bi se zaključil z uprizoritvijo nove igre v prihodnji sezoni.

GORICA

MOPZ MIRKO FILEJ

Delovanje moškega pevkega zbora Mirko Filej iz Gorice je bilo od prejšnje redne seje Zveze 16. aprila 2002 do danes naslednje:

21. aprila se je zbor udeležil revije Primorska poje v Podnanosu. Dne 9. junija smo sodelovali s petjem pri odkritju kipov Lojzeta Bratuža in Mirka Fileja v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici; koncert je obenem zabeležil 40-letnico Kulturnega centra, nekdanjega Katoliškega doma. Dne 10. junija smo bili prisotni pri maši za dobrotnike Centra Lojze Bratuž v cerkvi svetega Ivana v Gorici. To je obenem pomenilo za naše delovanje konec sezone 2001-2002.

Z rednimi vajami smo v letošnji sezoni začeli 10. septembra, 28. septembra pa smo skupaj z mešanim pevskim zborom Rupa-Peč na povabilo prijatelja in nekdanjega pevca Marka Pavlina odpotovali v Bertoke pri

Daniela Devetak

Kopru, kjer smo v tamkajšnjem kulturnem domu imeli koncert.

Dne 16. novembra smo na povabilo mešanega pevkega zbora iz Cassacca pri Vidmu sodelovali s petjem pri prazniku sv. Martina. Dne 17. novembra smo nastopili na tradicionalni

Cecilijanki, ki je bila lani posvečena 100-letnici rojstva Lojzeta Bratuža in 40. obletnici smrti Mirka Fileja. Dne 22. novembra smo nastopili ponovili v okviru italijanske Cecilijanke na Travniku. Dne 22. decembra smo še vedno v sodelovanju z mešanim pevskim zborom iz Rupe-Peči imeli koncert v Kropi. Pred koncertom smo še s petjem sodelovali pri maši na Brezjah. Dne 26. decembra smo sodelovali na slovenski božičnici v goriški stolnici. Dne 30. januarja 2003 smo nastopili v Kulturnem centru Lojze Bratuž ob predstavitvi zbornika za 40-letnico ustanovitve Centra ter knjige o prof. Mirku Fileju, ki je izšla ob 40. obletnici njegove smrti. Dne 22. februarja so nas povabili v Novo Gorico, kjer smo v dvorani Kulturnega doma nastopili v okviru jubilejnega koncerta za 15-letnico delovanja Ženskega pevkega zbora iz Nove Gorice.

Dne 5. aprila smo še sodelovali na prav tako tradicionalni reviji Primorska poje v Kulturnem domu v Ajdovščini.

POD G O R A

PD PODGORA

V okviru Prosvetnega društva Podgora delujejo mešani pevski zbor Podgora in moška pevka skupina Akord pod vodstvom Mirka Špacapana ter na novo osnovan otroški pevski zbor Podgora pod vodstvom Katje Bandelli, ki ji pomaga Kristina Kovic. V prejšnjih letih so otroci vadili le občasno, medtem ko se sedaj zbirajo enkrat tedensko.

V zadnjih mesecih je otroški zbor nastopal na naslednjih prireditvah: 5. decembra 2002 na miklavževanju v Podgori v organizaciji rajonskega sveta ter PD Podgora; 8. decembra 2002 na Mali Cecilijanki; 6. januarja 2003 ob nagrajevanju najlepših jaslic in blagoslovu otrok v podgorski cerkvi; 30. marca 2003 na koncertu postnih pesmi ob 6. obletnici smrti Bogomira Špacapana; 6. aprila 2003 na reviji Zlata grla na Vrhu sv. Mihaela.

Nastopi MePZ Podgora ter skupine Akord: 14. aprila 2002 je zbor nastopil na koncertu Marijinih pesmi ter med slovesno mašo v baziliki sv. Dominika v Bologni. Ob tej priložnosti je PD Podgora organiziralo tudi izlet z ogledom mesta Bologna za vse člane društva. 25. aprila 2002 sta MePZ Podgora in MoPS Akord sodelovala na svečanosti padlim med NOB pred spomenikom v Podgori. Istega dne je MoPS Akord pela tudi pred spomenikom v Pevmi. 9. maja je MoPS Akord pela na večeru ob predstavitvi kandidatov Slovenske skupnosti v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. 19. maja je društvo Podgora organiziralo v sodelovanju z MoPZ Andrej Paglavac iz Podgore svečanost v spomin na pokojnega Stanka Kuštrina, velikega borca in zavednega Slo-

venca. Na svečanosti so nastopili MePZ Podgora, MoPS Akord in Moški pevski zbor A. Paglavac. 26. maja je MePZ Podgora pel na Prazniku špargljev v Štandrežu. Izvajal je izbor pesmi iz Operete *Lojtrca in kambrca*. 9. junija je MoPS Akord pela na prireditvi ob otvoritvi spominskega parka ob Kulturnem centru Lojze Bratuž. 15. julija je MePZ Podgora pel na koncertu na predvečer 33. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. 23. junija je MoPS Akord pela na Srečanju vseh Slovencev po svetu v Bardu v Benečiji. 4. avgusta je MoPS Akord pela na Srečanju *Furlani nel mondo*, ki se je pričelo z mašo v goriški stolnici in se nadaljevalo s kulturnim programom v hali goriškega sejma. 10. avgusta je MoPS Akord pela na celovečernem koncertu v kraju Lamon v pokrajini Trento. 9. septembra je MoPS Akord pela ob otvoritvi prenovljenega sedeža Katoliške knjigarnice. 22. septembra so se člani PD Podgora podali na Svete Višarje in se tam srečali s skupino slovenskih tržaških romarjev. Po slovesni trojezični maši je MoPS Akord pela na koncertu moških pevskih skupin *Višarje pojejo*. 1. novembra je zbor nastopil na svečanosti pred spomenikom v Podgori in med daritvijo na pokopališču v Podgori, Mirnu in Gorici. 17. novembra sta MePZ Podgora in MoPS Akord pela na reviji Cecilijanka v centru Lojze Bratuž v Gorici. Od 21. do 23. novembra se je MoPS Akord udeležila Evropskega tekmovanja ljudskih pesmi v Bocnu. 13. decembra je MoPS Akord pela ob otvoritvi trgovine na Travniku v Gorici. 15. decembra je MoPS Akord pela na

Sabina Antoni

Predbožičnem koncertu v Mačkoljah. 21. decembra je MoPS Akord pela na Božičnem koncertu v organizaciji društva Skala v Gabrjah. 26. decembra je MePZ Podgora pel na božičnici v goriški stolnici.

Dne 12. januarja 2003 je zbor pel med mašo po starokonzilskem latinskem obredu v cerkvi Re Nati v Vidmu. 2. februarja je MoPS Akord pela na reviji Sovodenjska poje v Sovodnjah. 21. februarja je MoPS Akord pela na občnem

Občinstvo na občnem zboru ZSKP (Foto Bumbaca)

zboru Sveta slovenskih organizacij v centru Bratuž v Gorici. 7. marca je zbor pel v teatru Verdi v Gorici ob srečanju Romana Prodijskega, predsednika Evropske komisije, z goriško javnostjo. 8. marca je MePZ Podgora pel na reviji Primorska poje v Biljah.

30. marca 2003 je v organizaciji PD Podgora in Združenja cerkvenih pevskih zborov potekala v podgorski cerkvi maša zadušnica ob 6. obletnici smrti Bogomira Špacapana. MePZ Podgora je izvajal *Mašo za očeta Bogomira*, ki jo je uglasbil pokojnikov sin dr. Mirko Špacapan, priložnostni govor pa je imel dr. Raško Dolhar. Po maši je bil koncert postnih pesmi, na katerem so peli Vokalna skupina Vinika, MePZ Rupa-Peč, Vokalna skupina Sovodenjska dekleta ter Cerkevni pevski zbor iz Sel, Brestovice na Krasu.

Naj omenim, da je MoPS Akord v zadnjih mesecih snemala v sodelovanju z RAI iz Trsta dvaset pesmi za zgoščenko, ki jo bodo predstavili 16. maja v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

G O R I C A

MEPZ LOJZE BRATUŽ

Preteklo sezono je zbor zaključil s sodelovanjem pri slovesni otvoritvi spominskega parka Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici 9. junija 2002. Dan kasneje, 10. junija, smo s petjem spremljali spominsko mašo za prof. Mirka Fileja in dobrotnike Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Po poletnem premoru smo septembra ponovno pričeli z rednimi pevskimi vajami enkrat ali dvakrat tedensko. V tem času so nas prijetno bremenile priprave na spevoigro *Kovačev študent*; sodelovali smo pri operetnem zboru. Premiera in ponovitve so potekale 4., 6., 7. in 8. oktobra 2002. V nedeljo, 17. novembra, smo nastopili na drugem delu 44. revije goriških pevskih zborov Cecilijanka.

Ob zaključku božičnega časa smo 18. januarja 2003 s petjem spremljali sv. mašo v Štandrežu, 19. januarja pa nedeljski obred na Opčinah, po katerem smo vernikom nudili tudi kratek koncert božičnih pesmi.

30. januarja smo spet zapeli na odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž na kulturnem večeru ob izidu knjig *Prehojena pot* in *Mirko Filej 1912-1962*. 16. marca smo se zjutraj odpeljali v Milan. Tu smo si do zgodnjega popoldneva ogledali mesto, ki se nam je v čudovitem spomladanskem dnevu pokazalo v vsej svoji lepoti. Popoldan pa smo s petjem spremljali slovensko mašo v cerkvi sv. Rešnjega Telesa, ki jo imajo za to na razpolago

Miloš Čotar

naši slovenski rojaki. Po maši smo milanskim Slovincem in kar lepemu številu njihovih prijateljev, ki so ob tej priložnosti prišli zraven, ponudili koncert slovenskih narodnih pesmi. Obisk v Milanu je vsestransko uspel. Nasmehani obrazi in solze ganjenosti v očeh milanskih prijateljev ob poslušanju slovenskih pesmi so ustvarili prisrčno razpoloženje. Čutili smo enostavno, da se imamo lepo in da smo skupaj doživeli nekaj edinstvenega. Po tej preizkušnji, ki nam je prinesla bogato duhovno zadoščenje, smo bolj kot kdajkoli prej prepričani, da vsi tisti, ki se trudijo na pevskem in splošno kulturnem področju, gotovo ne zapravljajo časa po nepotrebnem. Tistim pa, ki so preobremenjeni z vsemi razvedrili, ki nam jih ponuja današnji svet, svetujem iskren razmislek o privlačnosti skupinskega dela in o vrednosti delovanja za skupne cilje.

Š T A N D R E Ž

PD ŠTANDREŽ

V okviru PD Štandrež delujeta dramski odsek in mešani pevski zbor, ki sta v minulemu letu imela bogato in razvejano delovanje; tudi samo društvo je organiziralo razne kulturne prireditve in zanimive večere.

Dramska skupina Štandrež je lani januarja postavila na oder Bevkovo dramo *Kaplan Martin Čedermac*, ki prikazuje zatiranje slovenske besede. S to igro so štandreski igralci uspešno nastopili na domačem odru, nato še v drugih krajih, in sicer v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici, v Boljuncu, v Vrbi pri Žalcu, v Benečiji, na Jeremitišču, v KCLB v Gorici, v Sedlu pri Breginju, v Polzelah pri Celju, v Vipavi na praznovanju 50-letnice malega semenišča, v Desklah, v Braniku, v Števerjanu na Prešernovi proslavi in v Savljah pri Ljubljani.

Niso pa manjkala gostovanja s krajšimi igrami, s katerimi so trije člani popestrili marsikateri kulturni program ali družinski praznik. Z enodejankami *Tata vse ve*, *Človek brez smeha*, *Konec pravljic ali...*, *Čudna bolezen in Selitev*

so gostovali v Rupi na Prazniku Frtalje, v Števerjanu, v Škrbini, na Peči na proslavi 25-letnice ŠD Vipava, na Jeremitišču, v Vitovljah, v Škocjanu na Škocjanskem festivalu 2002, v Lokovcu, na Gradišču nad Prvačino, v Lipi na Krasu in v Jamljah.

Mladi igralci dramske skupine so 25. januarja letos pod režijsko roko Emila Aberška v polno zasedeni župnijski dvorani v Štandrežu predstavili novo komedijo Daria Foja *Tat, a koristen*. Komedijo so ponovili naslednji dan vedno v Štandrežu in nato v KCLB v nizu veseloiger *Iskrivi smeh na ustih vseh*, v Vrbi pri Žalcu, v Mačkoljah in v gledališču v Novi Gorici.

Naj omenim, da je dramska skupina prejela priznanje natečaja Mladi oder za dramo *Kaplan Martin Čedermac* in enodejanko *Konec pravljic ali...*

MePZ Štandrež je aprila lani nastopil na reviji Primorska poje v Podnanosu, na kateri se je predstavil z zanimi-

vim programom ljudskih pesmi, novembra pa je gostoval v Ločniku na pevski reviji ob sv. Martinu, na Cecilijanki in italijanski Cecilijanki.

V božičnem času je sodeloval na Prazniku miru in prijateljstva v organizaciji štandreske rajonske konzulte in z domačimi društvi v štandreski cerkvi in 26. decembra na božičnici v stolnici v prireditvi ZCPZ iz Gorice. 6. aprila je pel na reviji Primorska poje v Hrpeljah.

Društvo vedno sodeluje tudi z domačimi in drugimi društvi pri organizaciji raznih kulturnih večerov.

Tako je 19. aprila lani potekala v župnijski dvorani v Štandrežu revija Primorska poje, na kateri so nastopili predvsem zbori iz Slovenije in Trsta. Maja smo povabili v goste Komorni zbor Gallus iz Kranja, ki je sodeloval zjutraj pri nedeljskem bogoslužju, popoldan pa je imel samostojen koncert v domači cerkvi. 9. maja je bila predstavitev publikacije *Goriza 1001-*

Martina Nanut

2001 Slovenci v Gorici, ki jo je izdala slovenska konzulta pri goriški občini.

Tradicionalni Praznik špargljev je bil 18. in 19. maja ter 25. in 26. maja v župnijskem parku med lipami. Prvo soboto je bil na programu slikarski ex-tempore za otroške vrte in osnovnošolsko mladino. Zadnji nedeljo pa je kulturni del uvedel MePZ Podgora, sledili so nagrajevanje ex-

temporeja, fotografskega natečaja in srečanja pritrkovalcev. Na koncu pa sta na oder stopila Majda Zavadlav in Božidar Tabaj ter prikazala novo enodejanko *Konec pravljic ali...*

Tudi v letošnji sezoni se je društvo odločilo, da izvede Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2002. V goste smo tokrat povabili: 27. oktobra lani gledališko skupino PD Horjul z uspešnico *Leptna kraljica Leenana*; 10. novembra skupino KPD Savlje-Kleče s komedijo *Hobson v škripcih*; 7. decembra gledališko skupino Dekani iz Kopa s komedijo *Sreča iz Salomonovega oglasnika*, na predzadnji predstavi so nastopili igralci KPD Franc Zgonik z Brnika s komedijo *Zveza za vse življenje*. Zadnja abonmajska predstava pa je bila 26. januarja s ponovitvijo nove komedije dramske skupine Štandrež.

Ob 40-letnici KCLB in ob 50-letnici smrti Vinka Vodopivca sta ZSKP in KCLB postavila na oder spevoigro *Kovačev študent*, pri kateri so sodelovali tudi nekateri člani MePZ in dramske skupine.

3*

ČETRTEK,
24. APRILA
2003

RUPA - PEČ

PD RUPA-PEČ

Tanja Kovc

vih poteh. 9., 10. novembra sta bila v Rupi tradicionalna večerja za Martinovo ter blagoslov kmečkih pridelkov. 17. novembra je MePZ nastopil na reviji Cecilijanka. 5. decembra je društvo organiziralo miklavževanje. 8. decembra je otroški pevski zbor nastopil na reviji Mala Cecilijanka. 22. decembra je MePZ nastopil v cerkvi na Brezjah in nato v Kulturnem domu v Kropi. 6. januarja je OPZ imel koncert božičnih pesmi v cerkvi sv. Marka v Rupi.

4*
ČETRTEK,
24. APRILA
2003

Dne 21. aprila 2002 je mešani pevski zbor Rupa-Peč nastopil na reviji Primorska poje v Podnanosu. 25., 28. aprila in 1. maja je PD priredilo tradicionalni Praznik frtalje. 25. aprila je otroški pevski zbor nastopil na Prazniku frtalje. 25., 26. maja je MePZ nastopil na tradicionalnem srečanju zborov Rupa-Peč, Ciril Silič iz Dobove, Franc Bogovič iz Vrtojbe, ki je tokrat bil v Dobovi.

Od 27. avgusta do 1. septembra so se člani društva in prijatelji podali na izlet na Sicilijo.

8. septembra je PD sodelovalo pri organizaciji Dneva bolnika. 29. septembra so člani društva romali po Slomško-

Od 27. januarja 2003 do 7. aprila je v okviru društva potekala enotedenska rekreativna telovadba za vaščane. 26. januarja je prosvetno društvo organiziralo izlet na sneg v Badkleinkirchheim. 2. februarja je mešani pevski zbor nastopil na reviji Sovodenjska poje. 19. februarja je prosvetno društvo priredilo Kulturni večer v Rupi z recitalom na temo miru, s slavnostnim govornikom Davidom Bandellijem in nastopom moške pevske skupine Sraka iz Štandreža ter domačega mešanega zbora. 3. marca je prosvetno društvo imelo redni občni zbor. 16. marca je mešani pevski zbor nastopil na reviji Koroška poje v Celovcu. 30. marca je MePZ nastopil na koncertu postnih pesmi v Podgori. 5. aprila je MePZ nastopil na reviji Primorski poje v Ajdovščini.

S 1. STRANI

PRESEDNIŠKO POROČILO

Odgovorni pri tej javni ustanovi bi se morali zavedati, da s poročanjem samo o eni od treh pokrajin delajo krivico celotni narodni skupnosti. Poleg tega plačujemo vsi enako televizijske pristojbine za naročnine.

Cez leto dni bo Slovenija stopila v Evropsko unijo. Odpadla bo meja in odprle se bodo nove možnosti sodelovanja, predvsem na območju obeh Goric. Na ta novi položaj se moramo že danes pripravljati in pospeševati pobude, ki bodo bogatili ta naš skupni goriški prostor. Ravno danes so se predstavniki raznih goriških slovenskih kulturnih in drugih ustanov odpravili v čezmejnem avtobusom v Novo Gorico, da bi direktno spoznali najpomembnejše novogoriške kulturne strukture. Prav je, da krepimo vse možne oblike sodelovanja z novogoriškimi dejavniki, moramo pa vztrajati, da bodo našo vlogo vrednotile tudi goriške in deželne krajevne uprave. Naš doprinos naj bo zaznaven in enakovreden tudi v tem okviru. Upam, da se bo to uresničilo že konec tega meseca, ko bo goriška občina praznovala 1002. obletnico prve omembe Gorice.

Zahvaljujem se vsem, ki so v Zvezi in z Zvezo sodelovali in prispevali, da smo dosegli tako lepe rezultate.

S 1. STRANI

TAJNIŠKO POROČILO

POKLON PADLIM IN
POKOJNIM KULTURNIM
DELAČEM

Kot vsako leto smo se tudi v lanskem letu člani odbora Zveze poklonili žrtvam v Gonarsu s polaganjem venca ob 1. novembru. Članice Zveze so se spomnile in poklonile pokojnim kulturnim delavcem in žrtvam vojne, in to v mestu ter vseh okoliških vaseh.

MESTNA KONZULTA
ZA SLOVENSKA VPRAŠANJA
PRI GORIŠKI OBČINI

Pri mestni konzultu za slovenska vprašanja pri goriški občini zastopajo našo Zvezo Damjan Paulin, Nadja Grusovin, Ivan Žerjal, Bogdan Podveršič in Silvan Škorjanc.

Ob koncu poročila bi se rada zahvalila vsem odbornikom, ki so redno sodelovali in s svojim delom pripomogli, da smo izpeljali načrtovano delo pri Zvezi, pa tudi vsem članom društev in ustanov, ki so s svojim nesebičnim delom in vztrajnostjo obogatili našo kulturno rast. Posebna zahvala naj gre predsedniku naše organizacije dr. Damjanu Paulinu za vsestransko skrb in tiho delo ter vodstvo pri naši organizaciji.

ŠTEVERJAN

SKPD F.B. SEDEJ

Od zadnjega občnega zbora Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice so raznorazne pobude obogatile razvejano kulturno dejavnost društva F.B. Sedej iz Števerjana. V okviru našega društva deluje veliko skupin, ki neutrudno pestrijo večere skozi celo leto.

- Mešani pevski zbor
Zbor redno vodi enkrat tedensko pod taktirko prof. Vladimirja Čadeža.

2. junija 2002 je v cerkvi svetega Florijana in Marije Pomocnice v Števerjanu priredil zaključni koncert ob 50. obletnici neprekinjenega delovanja. 14. julija je sooblikoval zlato mašo domačega župnika Antona Lazarja. 28. julija je zbor pel ob breznu v gozdčku pri Dornberku. 4. oktobra so člani zbora sodelovali na opereti Kovačev študent v prireditvi ZSKP iz Gorice. 16. novembra se je zbor udeležil tradicionalne revije Cecilijanka v Gorici. 26. decembra je sooblikoval božičnico v stolni cerkvi v Gorici. 28. decembra je zbor oblikoval božični koncert v cerkvi na Trnovem. 6. januarja 2003 je društvo priredilo v Števerjanu božičnico, kjer je zbor zapel v pozdrav gostujočemu zboru s Trnovega.

Dne 11. aprila 2003 bo zbor pel na reviji Primorska poje 2003 v Hrvatinih.

- Otroški zbor
12. maja 2002 je zborček nastopil v avditoriju v Zagraju. 13. oktobra je pel pri sveti maši ob prvem svetem obhajilu v Števerjanu. 8. decembra se je kot vsako leto udeležil revije Mala Cecilijanka v Gorici. 15.

Francka Padovan

decembra je nastopil na božičnem koncertu v Krminu. 26. decembra je pel na božičnici v goroški stolni cerkvi. 19. januarja se je zborček odpravil v Vrtojbo, kjer je v tamkajšnji cerkvi bila 10. mala božičnica. 5. aprila se je udeležil tekmovalnega dela revije Zlata grla 2003 v Sovodnjah.

- Dramska družina
14. maja so člani dramske družine ponovili enodejanko *Dobrodošli, kdaj pojdete domu!* v dvorani športno-kulturnega centra Danica na Vrh sv. Mihaela. 8. junija so z isto komedijo gostovali v Solkanu. 26. novembra je dramska družina gostovala v Sovodnjah s kriminalko *Zločini na otoku*. Prejeli so priznanje na natečaju Mladi oder za sezono 2002.

- Mala dramska družina
Otroci vsako leto oblikuje-

jo Miklavževanje in Materinski dan. 5. decembra so nastopili z igrico *Miklavž za vse čase* v Ronkah na povabilo društva Jadro in v Sedejevem domu v Števerjanu 6. decembra. Tudi letos so prejeli priznanje natečaja Mladi oder.

- Mladinski krožek
Za prvi maj so se udeležili natečaja v postavitvi mlaja Naj, mlaj in dosegli nagrado za najvišjega. Na sveti večer so mladi organizirali baklado in v božičnem času natečaj *Moje jaslice*. V mesecu januarju so odšli na enodnevn izlet na sneg na vrh Gerlitz. 18. januarja je mladinski krožek organiziral predavanje na temo Mladi in družba patra Christiana Gostelnika.

- Števerjanski vestnik
Društvo štirikrat letno izdaja svoje glasilo, v katerem redno obravnava vaško kroniko, od duhovne misli do delovanja samega društva in širše politike. Vsebuje tudi stran, ki jo oblikujejo osnovnošolski otroci, ter razvedrilno in kuhinjsko stran.

- 32. Festival Števerjan 2002
Največ napora in društvenih sil pa zahteva organizacija Števerjanskega Festivala narodno-zabavne glasbe, ki je bil lani 32. po vrsti in je potekal od 5. do 7. julija. Tekmovalna večera je oblikovalo 22 ansamblov, nedeljski gostje pa so bili Primorski fantje iz Pirana. V prostorih Sedejevega doma je razstavljal svoje kovaške umetnine domačin Mario Leopoli. Obiskovalcem Festivala je bil na voljo obširen bilten o Festivalu in delovanju društva F.B. Sedej. Ob tej priložnosti je bila spletna stran

društva na novo pripravljena in obogatena.

V mesecu februarju letos je društvo izdalo Razpis na 33. Festival domače glasbe Števerjan 2003.

- Kulturni večeri
V mesecu maju se je društvo prijaviло na natečaj *Naj, naj goriški mlaj* in zmagalo nagrado za najvišji postavljeni mlaj. 3. maja 2002 je društvo Francišek B. Sedej imelo v gostih igralca dramskega oddelka PD Štandrež z dvema enodejankama *Tata vse ve in Človek brez smeha*.

5. maja so se člani in soimisljeniki zbrali na tradicionalnem pikniku, ob praznovanju farnega zavetnika sv. Florijana, v Borovcih v Števerjanu.

24. oktobra je v dvorani Sedejevega doma prof. Aldo Rupel predstavil svojo knjižno zbirko *Nočitev pod zvezdami*.

10. novembra je pri društvu gostovalo, ob praznovanju zahvalne nedelje, ženski kvintet Višarje.

6. januarja 2003 so člani društva priredili vsakoletno božičnico. V gosteh je bil MePZ s Trnovega. Sledila sta nagradjevanje natečaja *Moje jaslice* in tradicionalna tombola. 28. februarja je potekal Dan slovenske kulture, ki ga je v celoti oblikoval dramski odsek PD Štandrež z Grabnarjevo dramatisacijo Bevkovega *Kaplana Martina Čedermaca*. 15. marca je društvo sodelovalo na ekološkem dnevu, ki ga letno organizira števerjanska občinska uprava, v sodelovanju z domačo lovsko družino. Društvo je organiziralo tudi kuharski tečaj, ki je v polnem teku v gostilni Koršič v Števerjanu; vodi ga ga. Gabriella Devetak.

ŠTMAVER - PEVMA

KD SABOTIN

Delovanje kulturnega društva Sabotin je bilo tudi v zadnjem letu zelo pestro.

V mesecu oktobru smo organizirali v sodelovanju s krajevnim svetom, župnijo in Goriškim centrom za arheološke in zgodovinske raziskave 13. pohod na Sabotin, večer pred tem pa je Igor Pahor predstavil razstavo fotografij *Utrinki s Sabotina* Loredane Princič, 30. oktobra pa je bil praznik koštanja.

Sv. Miklavž je tudi v minulem letu obiskal štmavrske otroke, ki so ga lepo sprejeli s pejem in igrico *V naši Super šoli*.

Decembra lani si je posebna komisija ogledala jaslice vseh prijavljenih na natečaj *Jaslice pri nas doma*, 5. januarja pa smo si te jaslice lahko vsi ogledali na razstavljenih slikah in na filmu. Sledilo je nagradjevanje.

Ob prazniku sv. Valentina sta bili v petek, 21. februarja, predstavljeni dve knjigi, in sicer *Gorica. Po sledovih naše prisotnosti* avtorjev Erike Jazbar in Zdenka Vogriča ter brošura o Štmavru, ki jo je uredil župnik Vojko Makuc. Sledilo je odprtje razstave umetniških del rezbarskega, intarzijskega in resta-

vratorskega društva Solkan. V nedeljo, 23. februarja, je bila slovesna sveta maša, na sedežu društva pa je potekala tradicionalna šagra.

16. marca je bilo Veselo otroško popoldne, na katerega so se otroci pripravljali kar dva meseca, saj so sami izdelali lutke v lutkovni delavnici in nato z njimi prikazali glasbeno pravljico Janeza Bitenca Tinko Polovinko. Člani mladinskega zbora so sledili tečaju igranja na orff-instrumente, s katerimi so istega dne spremljali mlajše pevce otroškega zbora. Častni gost je bil Janez Bitenc, avtor pravljice in zapetih pesmi.

Lutkovno pravljico so otroci ponovili 6. aprila letos v Močnikovi dvorani pri svetem Ivanu v Gorici.

21. aprila je društvo sodelovalo s krajevno skupnostjo za Pevmo, Štmaver in Oslavje, s krajevno skupnostjo Solkan, Mestno četrtjo Placuta, z društvoma Naš prapor in Čarnik, pri organizaciji tretjega mednarodnega pohoda treh mostov. Odhod, cilj in družabnost so se odvijali na sedežu društva v Štmavru.

Vedno aprila smo sodelovali pri organizaciji pohoda na Sa-

Irena Ferlat

botin sekcije Alpinov iz Gorice in v noči na prvi maj postavili tudi tradicionalni mlaj ter se udeležili natečaja Naj, naj, naj goriški mlaj.

4. in 5. maja je društvo organiziralo za svoje člane dvo-dnevni izlet v Maribor in okolico, 23. maja pa je bila predstavitev publikacije *Goriza 1001-2001*.

26. julija smo sodelovali s krajevnim svetom in društvom Naš prapor pri organizaciji praznika sv. Ane v Pevmi, v decembru pa smo vedno skupaj s krajevnim svetom pripravili že tradicionalno Božično srečanje.

Septembra so nekateri člani društva sodelovali na 17. Soški regati.

Člani mladinskega oddelka so tudi letos pripravili pustni voz z naslovom *Skrivnost piramide*, s katerim so se udeležili kar šestih povork. Priprava voza je za društvo pomembna predvsem zato, da združuje mlade ne samo iz vasi, ampak tudi iz okolice. Mladi se tako lahko navdušijo za izpeljavo načrtnega projekta in pozitivni rezultati so prav gotovo upanje starejših članov, da se bo mladina navdušila za skupinsko delo pri društvu in se z veseljem ukvarjala tudi z drugačnimi kulturnimi dejavnostmi.

Ob martinovanju in silvestrovanju smo tudi letos pripravili kosilo oz. večerjo za člane in prijatelje.

Moški pevski zbor Štmaver je pel na Cecilijanki, pri spomeniku padlim v Pevmi, na kresovanju v Stražicah in na vseh že prej omenjenih kulturnih prireditvah v vasi.

Otroški in Mladinski pevski zbor sta nastopila na Mali Cecilijanki, na reviji Zlata grla na Vrh sv. Mihaela, na božični telovadni akademiji v Kulturnem domu v Gorici in na raznih prireditvah v vasi ter sodelovala pri svetih mašah tako v Pevmi kot v Štmavru.

V cerkvi sv. Jakoba v Trstu

V okviru revije Primorska poje še zadnji tržaški koncert

V soboto, 12. aprila, je v cerkvi sv. Jakoba v Trstu potekal še zadnji tržaški koncert v okviru priljubljene zborovske revije Primorska poje

To tradicionalno zborovsko revijo prirejajo, kot znano, Javni sklad Republike Slovenije za kulturno dejavnost, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev Trst-Gorica-Videm, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Na sobotnem koncertu v šentjakovski cerkvi je nastopilo šest zborov oz. pevskih sestavov: zbor Pomlad iz Podbonesca pod vodstvom Carle Franzolini, Tržaški mestni zbor pod vodstvom Dine Slame, Oktet Sotočje iz Črnič pod vodstvom Petra Piriha, Dekliška mladinska skupina Vesela pomlad z Opčin pod vodstvom Tamare Stanese, zbor Corale di Rauscedo iz Rausceda v Furlaniji pod vod-

FOTO KROMA

stvom Santeja Fornasierja (ta zbor je nastopil kot gost v imenu deželne sekcije ita-

lijanske pevске zveze USCI - Unione Societa' Corali Italiane - za Furlanijo-Juljsko kraji-

no), na koncu pa še Mešani pevski zbor Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika.

Prosek / Blagoslovitev prenovljenih orgel

Ni lepše glasbe v cerkvi, kot je tista, ki se rodi iz piščali

V soboto, 12. aprila, so v cerkvi sv. Martina na Proseku blagoslovili in predali namenu prenovljene orgle, ki so tudi lepo presenetile navzoče

Orgle v cerkvi sv. Martina na Proseku spet živijo! Po nekajmesečnem temeljitem posegu, s katerim so jim strokovnjaki vrnilo blesk starih dni, so na sobotnem slavlju predali namenu prenovljene orgle. Odsljej bodo dan za dnem presenečale vernike z bogatim glasom, pa tudi občinstvo ob priložnostnih koncertih. Prenovljene orgle na Proseku so torej velika pridobitev ne le za župnijsko skupnost, pač pa za celotno vas. Ni namreč pravega praznika brez glasbe v cerkvi in ni lepše glasbe v cerkvi, kot je tista, ki se rodi iz piščali.

V uvodnih besedah je tržaški škof Ravignani izpostavil pomen glasbe v cerkvi in njeno vlogo v bogoslužjih. Domači župnik Jože Špeh pa se je zahvalil vsem, ki so prispevali za obnovo orgel. Najprej deželi Furlaniji-Juljski krajini, fundaciji CRTrieste, openski Zadrugi kraški banki, Odboru za ločeno upravljanje jusarskega premoženja Prosek, Gospodarskemu društvu Prosek in Društveni gostilni Gabrovec, potem pa vsem številnim dobrotnikom, brez katerih bi bilo nesmiselno se spopasti s tako zahtevnim izzivom. O proseških orglah, katerih zametke datiramo v leto 1802, in o tem instrumentu v našem prostoru je govoril prof. Giuseppe Bartole, pravi strokovnjak na tem področju, saj je podrobno raziskal orgle od Goriške do Istre.

Lastnik orgelske delavnice iz Rogaske, Anton Škrabelj, je predstavil prenovitvena dela. Vsak poseg predstavlja veliko

truda in strokovnosti, saj v njem koordinirano sodeluje vsaj petnajst strokovnjakov (npr. arhitekt, tesar, uglaševallec). Proseške orgle imajo dvanajst registrov, ki so razdeljene v dva manuala in v en pedal. Sestavljene so iz 1.317 kovinskih in lesenih piščali. Najvišja piščal je visoka dva metra in pol, najmanjša pa meri pet milimetrov premera in je prav tako visoka pet milimetrov. Vsako piščal je bilo

seveda treba posebej uglasiti. Skupno sestavlja proseške orgle nad dvesto tisoč delov, poganja jih pnevmatski sistem. Slednji je bil najbolj razširjen v pozni romantiki, še posebno v Italiji. V poznejših obdobjih je prišlo do uporabe električnega, v najnovjših časih pa elektronskega sistema.

Po škofovem blagoslovu so se prvič oglašile prenovljene orgle. Koncertiral je stolni organist pri sv. Justu in profesor na

tržaškem konservatoriju Tartini, Mauro Macri. Ob njem je nastopila tudi domačinka, priznana sopranistka Matejka Bukavec. Koncert, s katerim je prof. Macri želel prikazati celotno zmogljivost orgel, je vključeval dela Bacha, Pergolesija, Boelmannina in Saint-Saensa.

Ni odveč poudarek, da so orgle z izrednim glasom očarale in obenem tudi presenetile občinstvo.

Matjaž Rustja

Slovensko dobrodelno društvo je tudi letos podelilo podpore in priznanja iz sklada Mihaela Flajbana za leto 2002-2003. Podelitev je potekala v društvenih prostorih v ul. Mazzini 11. aprila.

Podeljevanje Flajbanovih podpor je v našem prostoru že ustaljena tradicija. Denarna sredstva za podpore prihajajo iz sklada, ki nosi ime po pokojnem tržaškem trgovcu Mihaelu Flajbanu, namenjene pa so zaslužnim slovenskim zamejskim dijakom in študentom, ki izhajajo iz manj premožnih družin, a ki se lahko pohvalijo s študijskimi uspehi in z aktivnim delovanjem znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Glavno podporo v višini 1.500 evrov je prejela Karin Sancin, lanska odlična maturantka in zdaj študentka na Visoki šoli modernih jezikov. Ocenjevalna komisija pa je potrdila glavni podpori v višini 1.250 evrov Tatjana Udovič, ki obiskuje 2. letnik Fakultete za računalništvo in infor-

Slovensko dobrodelno društvo študentje tudi letos prejeli Flajbanove podpore

matiko v Ljubljani, in Igorju Rebuli, ki obiskuje 4. letnik Ekonomske fakultete v Trstu. Podpore v višini 500 evrov

pa so prejeli: Gabrijel Beličič (lanski dober maturant, študira geologijo v Trstu), Susanna Derganc (lanska dobra matu-

OBVESTILA

V DVORANI SKD Igo Gruden v Nabrežini bo v četrtek, 24. aprila, ob 20.30 odprtje razstave Anice Pahor z naslovom Pot kreativnega preoblikovanja. Na ogled bodo keramike in slike. Vabljeni!

ŽUPNIJA PROSEK in ZCPZ prirejata ob zaključku obnovitvenih del cerkvenih orgel slavnostni koncert, ki bo na Belo nedeljo, 27. 4. 2003, ob 17. uri v proseški cerkvi. Izvajalci: prof. Angela Tomanič, ki bo orgle tudi predstavila, organist Davorin Starec in združeni zbor ZCPZ. Vabljeni!

ŽUPNIJA SV. Jerneja in Društvo Finžgarjev dom z Opčin vabita na koncert, ki bo v nedeljo, 27. aprila, ob 20. uri v župnijski cerkvi na Opčinah. Nastopil bo Komorni zbor Ipvaska pod vodstvom Matjaža Ščeka. Izvajal bo sklad-

be slovenskih avtorjev. Na orgle bo spremljala Nada Paškvan.

ŽELIŠ PRENEHATI s kajenjem? Organizacija Hyperion-onlus ti lahko pomaga, ker tudi letos prireja intenzivni tečaj za odvajanje od kajenja, ki ga bosta vodila psihoterapevtka dr. Ernestina Carriello in zdravnik-psihoterapevt dr. Claudio Poropat. Tečaj bo potekal od 7. do 10. maja 2003, nato bodo sledila enkrat tedenska srečanja za dva meseca. Srečanja bodo potekala v prostorih župnijske dvorane ob cerkvi bivše umobolnice pri Sv. Ivanu, ul. de Pastorovich 6/B, z urnikom 20.00-21.30. Za vpis in informacije kličite na telefon 349-3595560 (dr. Roberta Sulčič).

Darove bomo objavili prihodnjič.

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

OBVEŠČA CENJENE ČLANE, DA BO

REDNI OBČNI ZBOR

V DRUGEM SKLICANJU V NEDELJO, 27. APRILA 2003, S PRIČETKOM OB 9.30 V ŠPORTNO-KULTURNEM CENTRU V ZGONIKU S SLEDEČIM DNEVNIM REDOM:

1. poročilo Upravnega odbora, prikaz in obrazložitev obračuna z dne 31.12.2002;
2. poročilo Nadzornega odbora;
3. razprava in odobritev obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 2002;
4. določitev sejnin;
5. izvolitev štirih članov Upravnega odbora.

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti izključno drugega člana.

ZA VSTOP V DVORANO JE OBVEZNO VABILO

pozicijo in zborovodstvo v Trstu in tolkala v Gorici), Katja Batišič (študentka socialne pedagogike v Ljubljani), Cristina Bezenšek (študentka psihologije v Ljubljani), Bernard Hrovatin (študent Fakultete za šport v Ljubljani), Elisa Macarol (študentka prava v Trstu), Jana Miličević (študentka medkulturnih ved v Trstu), Marialisa Bandi (študentka farmacije v Trstu), Valentina Battigelli (študentka znanosti socialne službe), Klemen Širca (študent veterine v Ljubljani) in Karin Crissani (študentka ekonomije v Trstu).

Komisija se je poleg tega tudi odločila, da podeli dve priznanji v zlatnikih (taka priznanja so namenjena dijakom oz. študentom iz ekonomsko trdnejših družin): prejeli sta jih lanski maturantski odličnjakinji Katja Vončina (zdaj študentka modernih jezikov v Trstu) in Eliana Humar (zdaj študira gospodarsko sporocanje in upravljanje s človeškimi viri v Gorici).

Od 24. do 28. aprila / Spravno dejanje ob 1002. obletnici Gorice

Končno praznik Goričanov

"Praznik Goričanov naj postane tudi veliko spravno dejanje!" je glavno sporočilo prirediteljev, ki so minuli petek, 18. t.m., na posebni tiskovni konferenci predstavili niz prireditev, ki bodo v Gorici potekale od 24. do 28. aprila in katerih namen je obeležiti demokratično pluralnost in večnarodnost goriškega prostora.

Obeležitev 1002. obletnice p. ve dokumentirane omebe Gorice zato ne bo le praznik, kot zgovorno napoveduje že sam naslov petdnevnih pobud v znamenju kulture, sporta in mladih, saj so prireditelji naslovili slavje z zgovornim naslovom: *Praznik Goričanov - La Festa dei Goriziani - La Fieste dai Gurizans - Die Feste des Görzers*. To pomeni, da bodo dogodki različne narave in predvsem prvi enakovredni nastop petih narodnih skupnosti, ki so od nekdanj sooblikovale in jo nekatero še danes oblikujejo goriško kulturo in omiko. Poleg slovenske in italijanske narodne skupnosti so to še furlanska, nemška in židovska, zadnji dve je veter zgodovine odnesel iz našega prostora.

Brancatijska občinska uprava se je za niz prireditev odločila predvsem zato, ker je nekdanja Valentijeva uprava zamudila priložnost, da bi večnarodni in goriški značaj mesta prišel do izraza ob praznovanju tisočletnice prve omebe mesta. Za Brancatijsko, ki je z odbornikom Cressatijem in Romanom ter sodelavci predstavil spored prireditev, bo praznik tako predvsem spravno dejanje med vsemi narodnostmi na Goriškem. Občini

Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba bosta soudeleženi pri marsikateri športni pobudi.

Mladi pri Klubu goriških študentov in pri središču Ponto Giovani bodo priredili v soboto, 26. t.m., celodnevni čezmejni pohod na Sabotin, v ponedeljek, 28. t.m., pa mladinski praznik na mejnem prehodu na Škabrijelovi ulici. Goriški občinski upravi je tokrat uspelo v organizaciji prireditev vključiti vrsto goriških kulturnih in drugih združenj - predvsem športnih - in glasbenikov (tako bodo nastopili tudi skupini Cobra in Menestrelli, Maurizio Graf, Gigi Lo Re, Luigi Pipia), dalje rajonske svete, trgovce, družbo APT in Sklad Goriške hranišnice. Na odru v Verdijevem gledališču bo med večernim koncertom na praznik, 25. t.m., na kontrabas zaigral celo župan, kar bo seveda poslastica za vse, ki bodo na koncert sicer Vivaldijeve glasbe v izvedbi Simfoničnega orkestra Furlanije-Juljske krajine lahko prišli zastonj. Veliko zanimanje vlada tudi za praznik Dies Domini - srednjeveški praznik na goriškem gradu, ki bo potekal v nedeljo, 27. t.m., ko bodo skušali podoživeti goriški srednji vek in bodo tako nastopali menihi, plemiči z damami, vitezi s spremljevalci in konjeniki, paži, srednjeveški obrtniki in še in še, tudi kmetje in podložniki ne bodo manjkali. Ob 15. uri bodo ta dan na gradu tudi čisto resno spregovorili o goriškem srednjem veku izvedenci in proučevalci starih navad. Dr. Raffaeillo Benossi bo govoril o srednjem veku in rojstvu sodobne znanosti, medtem ko bo prof. Maria

Teresa Torchia spregovorila o grajskem oblastniku in skušala prikazati njegovo politično vlogo v tedanji dobi in našo današnjo predstavo o njem. Praznik, ki pa nosi naslov "...cum vino, cervoglia et pane in taberna...", ki ga bodo obogatili tudi šarlatani in požiralci ognja, dvorni nočki in poulični srednjeveški pevci, pa obeta veliko zabave in dobre vina z bližnjih briških gričev.

Da pa le ne bi praznovanje minilo brez tehtnega razmisleka zgodovinarjev in proučevalcev goriške preteklosti, bo poskrbel mednarodni posvet z naslovom *Pluralna identiteta-Zgodovina, kultura in družba v Gorici*, ki bo v Avditoriju furlanske kulture v Gorici v ponedeljek, 28. t.m., s pričetkom ob 15. uri. Na posvetu bodo spregovorili zgodovinarji in drugi strokovnjaki, med njimi tudi: dr. Peter Štih, dr. Branko Marušič, prof. Sergio Tavano, rabin iz Trsta Umberto Piperno, prof. Lojzka Bratuž, prof. Hans Kitzmüller.

Da bo praznovanje še bolj popolno in udeležba na vseh goriških prireditvah večja, bodo poskrbeli tudi goriški trgovci, ki bodo vrata svojih trgovin na stečaj odprli v nedeljo, 27. aprila, medtem ko bo med praznovanjem možen tudi brezplačen ogled letos že 33. sejma Expomego, ki bo odprl svoja vrata 25. t.m. Prireditelji goriškega sejma skušajo z brezplačnim vstopom privabiti v Gorico še več obiskovalcev, ki bodo na sejmišče lahko prišli že v petek, 25. t.m., nakar bo sejem odprt še 1. in 27. t.m., potem spet od 1. do 4. maja. ZUT

Krčenje stolic na Goriškem

Udarec za naše šole

Prejšnji teden je našo javnost razburila vest, da bodo goriške višje šole v prihodnjem letu ob 53 učnih stolic, slovenske šole bodo prikrajšane kar za šest stolic. To je sporočil sindikalnim predstavnikom deželni šolski ravnatelj Pier Giorgio Cataldi v Trstu, ko jim je obrazložil posledice t.i. racionalizacije stroškov v javnem šolstvu. Najhuje je, da bo zaradi krčenja štirih stolic v Gorici ukinjen četrti razred zavoda Žiga Zois, dve stolici pa naj bi odmanjkali na licejskem polu.

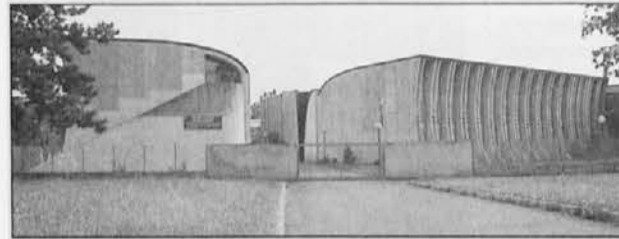
Ravnateljica tehnične šole pola goriških višjih šol prof. Ida Primožič je ukinitev stolic komentirala takole: "Vsako krčenje delovnih mest je za šolo udarec, ker pomeni tudi skrčenje šolske ponudbe. To, kar predvideva finančni zakon za šole v Italiji, ni najbolj obetavno, in to ne samo za slovenske, ampak tudi za italijanske šole. Glede slovenskih šol bi bilo treba zadevo razmisliti tudi na politični ravni, saj nikjer niso predvidene izrecne olajšave za slovenske šole. Ta napaka je že stara, saj se vse šole postavljajo v isti koš. Glede prihodnosti bomo torej morali razmisliti in presoditi ter izbrati najustreznejše poti, ki bodo zagotavljale obstoj slovenske šole." Ravnateljica licejskega pola prof. Majda Sfiligoj pa nam je prejšnji četrtek, 17. t.m., povedala tole: "Definitivnih sporočil še ni-

mam in zato ne morem reči še ničesar. Vem to, kar smo brali v Primorskem dnevniku. Drugega ne vem nič. Uradnega sporočila še nimam, zato bi raje počakala prav to, preden kaj povem."

Ob vsem tem se poraja vprašanje: kako nas sploh ščiti zakon 38, če prihaja do takih ukrepov, ki hromijo našo manjšinsko skupnost? Za odgovor smo prosili odv. Petra Močnika, ki zadevo dobro pozna. Povedal nam je to: "V začetnem predlogu za zaščitni

ogroža neposredno slovenskih šol. Na Goriškem je bil odpravljen cel razred: okrog tega bi lahko še razpravljali, saj je to resen primer, ko bi isti kriteriji ne smeli veljati za italijanske in slovenske šole.

Toda kaj se lahko naredi z odločitvijo v okviru finančnega zakona, ki ga je parlament sprejel? So bili predloženi popravki v parlamentu? Mislim, da ne. Treba bi bilo ugotoviti, če so parlamentarci v razpravi o finančnem zakonu vnesli tudi kakšne popravke zaradi naših šol. Tega ne vem; morali bi se informirati pri rimskih predstavnikih. Imeli bomo manj stolic, kot smo jih imeli doslej.

zakon je bilo pisano, naj kriteriji, ki veljajo za italijanske šole, ne veljajo za slovenske. Ta stavek pa so pri sprejemanju zakona vrgli ven. To je najbolj žalostno! Problem je, da je naš zaščitni zakon glede tega prava polomija. To smo povedali že na začetku. Zavedali smo različne kriterije, ki pa niso bili sprejeti, in to ob pristanku tudi 'naših'. Že pred časom sem imel vročo diskusijo z marsikom, ki pa je trdil, da ne moremo narediti države v državi. Zdaj vidimo rezultate tega obnašanja. Torej ne obstaja noben kriterij, ki bi nas ščitil na poseben način. Naj se pritožimo na evropske forume? Lahko, če želimo. Toda kako dokazemo, da ukrep ogroža slovenske šole? Saj ukinitev stolic ne

To je rezultat pomanjkanja zakona, ki bi določal drugačne kriterije. Zakon 38 ne prinaša našim šolam nič novega razen tega, da priznava šolo v Špetru; to je njegov edini veliki dosežek. Predvidena je ustanovitev samostojnega šolskega urada na deželni ravni; in bomo videli, kdaj bo uresničen, kot bi moral biti."

Zakon 38 sicer govori o deželni šolski komisiji za naše šole, ki bi se morala ustanoviti v nekaj mesecih po sprejetju zakona. Kaj misli o tem odv. Močnik? "Seveda! Tudi narodne domove bi nam morali vrniti v roku nekaj mesecev in zdi se mi, da doslej niso vrnilo ne Trgoveške doma v Gorici ne Narodnega doma v Trstu. Roki so očitno politični..." DD

S 3. STRANI

Za nas gre!

Slovenska skupnost je in bo podpirala vse napore v tej smeri, od Marjetice je imela mandat, da preveri pripravljenost ostalih slovenskih komponent po skupnem nastopu, saj bi navsezadnje to sprostil mesto na predsednikovem seznamu za drugega njihovega člana, in apetitov je bilo in je še zelo mnogo za vključitev v predsedniški seznam. Seveda pa bi bilo skrajno neodgovorno, da bi se bila naša stranka odpovedala gotovi izvolitvi na "seznamu" ali v primeru Illyjevega poraza z isto osebo na listi Marjetice v prid drugačne rešitve, za katero krovni organizaciji danes nista mogli zagotoviti pristopa vseh slovenskih komponent. Prepričan sem, da bo v prihodnje tudi to soočanje postalo verjetnejše in bolj možno, saj časi terjajo od naše manjšine vedno več skupnih nastopov.

Že danes pa lahko pozdravimo ponovno strnjeno naših vrst v podporo enotnega kandidata leve sredine Riccarda Illyja, kar nam vsekakor daje moč vzajemnosti in podobne politične vizije, v skupnem boju proti desnici, ki nam hoče streči

po pravicah.

Junjske volitve v naši deželi bodo zelo pomembne tudi zato, ker ima deželni predsednik v sedanjih časih vse bolj pomembno in odločilno vlogo na področju javne uprave, tudi za našo manjšino. Razložite to našim bralcem!

Deželni predsednik bo imel velike pristojnosti na raznih področjih administrativne in programske politike Furlanije-Juljske krajine, zato je v njegovi moči, da odobri tak volilni zakon, ki omogoča direktno izvolitev slovenskega predstavnika v deželni svet, pa tudi izvajanje določil zakonov št. 482 in 38, ki približe zadevajo našo narodno skupnost. Sodelovanje s Slovenijo, in torej valorizacija naše prisotnosti kot mosta med dvema skupnostima, bo v veliki meri odvisno od predsednikove vizije bodočega razvoja proti bivšemu vzhodnemu bloku. Dobro vemo, da je za desničarje pomembno samo izsiljevanje ozemlja za istrske optante, pa še nevdržno sklicevanje na fojbe in njihovo enačenje z Rižarno itd., sami preživeti argumenti, ki pričajo le o pomanjkanju vsake resnične volje po napredku in

premoščanju starih pregrad. Riccardo Illy je že v času svojega županovanja v Trstu konkretno dokazal, da gleda naprej in hoče dati naši deželi novega zagona, po desetih letih stagnacije.

Sami ste s svojo ekipo pri stranki Slovenska skupnost izjemno dobro vodili predvolilno kampanjo in posredno zato tudi zadnje občinske volitve za goriškega župana. Uspeh Brancatijske ekipe je tako postal v naših logih sinonim za uspeh na volitvah, istočasno pa je prav Brancatijska občinska uprava z dr. Damijanom Terpinom kot odbornikom v njej pokazala, kaj pomeni na volitvah zmagati. Dejstvo, da se danes "drugače diha in misli" v Gorici, je odvisno prav od tega. Je tudi zato pomembno, da se podpre vaša kandidatura na volitvah?

Na lanskim junijskih volitvah je slovenska manjšina strnjeno podprla Vittoria Brancatijsko in mu bistveno pripomogla do zmage, naša stranka pa je še prav poseb-

no znala združiti okoli sebe večino slovenskih glasov v mestu, ker je imela jasen cilj, obenem pa se je obrnila do volivcev s točnim programom izvolitve štirih predstavnikov, kar ji je potem tudi uspelo. Naj še povemo, da bi Brancati sploh ne bil kandidat, če bi ga v predhodnih volitvah ne podprla SSK. Zmaga v Gorici je učinkovala šokantno na italijanske politične partnerje, ki danes s spoštovanjem gledajo na to našo malo, a strnjeno in ugledno organizirano politično formacijo. Vsi Goričani pa lahko danes priznajo, da je v našem mestu končno zavel nov veter in se diha novo ozračje sodelovanja in prijateljstva, ki bo v prihodnje pomagalo obema Goricama do večje uveljavitve v lastnih prostorih. V naše mesto prihajajo ugledni gostje iz Slovenije in od drugod, sam Romano Prodi je navdušen nad goriškim modelom ustvarjanja skupnih projektov. Če samo pomislimo, koliko časa je bilo izgubljenega pod nesrečno Valentijevu upravo...

V našem tedniku bomo spremljali volilno kampanjo od blizu in bomo na strani vseh tistih, ki boste zagovarjali v deželnem

svetu pravice in potrebe naše narodne manjšine in seveda skupno dobro. Saj gre za to, mar ne?

Večji del politike, ki se tiče naše manjšine, se odloča in dogaja prav na Deželi, zato je naša prisotnost, aktivna in vidna, izjemne važnosti za vse. Kdor bo izvoljen, bo moral iskati sodelavce, s katerimi bo skušal odobriti zakone v našo korist, dobivati podporo za naša društva, ustanove in medije, podpirati izvajanje zakonov, ki se tičejo uporabe slovenskega jezika v javnosti, skrbeti za dobrobit slovenskih šol, vračati upravo zemlje domačinom, priti na pomoč slovenskim družinam pri pridobivanju posojil za gradnjo hiš in stanovanj, odpiranju jasli za naše otroke, večje pozornosti do starejših in obnemoglih itd. V letih - bilo jih je kar deset - svojega odbornišva na goriški Pokrajini sem spoznal, kako važno je, da si zraven pri neštetih zadevah, ki se tičejo naših ljudi, organizacij ali šol, a se brez slovenskega predstavnika ostali še spomnijo ne na naše potrebe in specifikke, ne glede na stranko, kateri pripadajo. To mora imeti pred sabo volivec, ko odda svoj glas v intimitnosti glasovalne utice.

Na koncu vas prosimo,

da nagovorite mladega volilca in mu poveste, naj voli vas in naj podpre Riccarda Illyja.

Vem, da imaš politično udejstvovanje za izgubo časa in da bi najraje tisti dan šel na plažo ali enostavno spal doma ali brskal po računalniški oziroma telefončki. Deloma se strinjam s tabo, da bi politika lahko bila sila odvečna in stvar tistih, ki jim je všeč spletkarjenje, večkrat tudi v izključnem interesu za "stolčke". Za nas Slovence ni tako, ker smo brez direktnega političnega angažiranja obsojeni na kulturno in narodno obubožanje, v rokah tega ali onega strankarskega veljaka, ki bi v nas videl samo ribnik glasov. Postali bi folklorna zanimivost, dokler bi še znali prepevati in ustvarjati, po možnosti dvojezično, saj itak vsi obvladamo italijanski jezik. Ko bi izumrli, se za nami nihče ne bi vprašal zakaj, naravna asimilacija bi rekli. Slovenski mladiči so danes zanimivi in privilegirani, saj obvladajo dva jezika in se brez zadržkov kretajo v čezmejnem prostoru. Poskrbimo torej, tudi s svojim glasom, da bo to ozemlje še naprej bogatejše od ostalih, z odločnim slovenskim glasom v prid Illyjeve in naše zmage!

V organizaciji Rumitarjev Prijavnice za "Naj naj naj goriški mlaj 2003"

1. Rumitarji v sodelovanju s časopisnimi hišami Primorski dnevnik, Primorske novice, Novi glas, televizijo Vitel, MIP-om, pekarno Cotic Sovodnje, Turističnim društvom Šempas in Goriškim muzejem razpisujejo:

- izbor najmlajša na osnovi glasovanja bralcev Novega glasu, Primorskega dnevnika in Primorskih novic;

- izbor najlepšega mlaja - izbire komisija;

- izbor najvišjega mlaja - določi komisija;

- izbor najlepšega šolskega mlaja - izbire komisija.

2. Nagrade: GENERALNI SPONZOR MIP

- Vsak nagrajeni mlaj dobi pršut (MIP) in bučo vina (častijo Rumitarji).

- Nagrajeni šolski mlaj dobi nagrado pekarnice Cotic.

3. Člani komisije:

predsednik: Andrej Malnič (etnolog); člani: Pavel Medvešek (slikar), Zdenko Vogrič (fotograf), Rafael Podobnik (fotograf), Artur Bresciani (arhitekt).

4. Komisija si bo prijavljene mlaje ogledala od 1. do 4. maja 2003.

5. Rezultati bodo razglašeni in nagrade podeljene:

na zaključni prireditvi v Šempasu v nedeljo, 18. maja, ob 19. uri, kjer bodo predstavljeni tudi diapositivni prijavljenih mlajev.

6. Pravila glasovanja:

- uredništvo Novega glasu, Primorskega dnevnika in Primorskih novic morajo prejeti oddano glasovnico najkasneje do 12. maja 2003;

- glasovnica mora biti pravilno izpolnjena;

- upoštevan bo skupni seštevek glasovnic.

7. Glasovnica naj vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek, naslov ter podpis glasovalca;

- točna lokacija mlaja, za katerega se glasuje (navedi ime kraja in kako se imenuje predel naselja, kjer je mlaj);

- glasovnico izpolni čitljivo in z velikimi tiskanimi črkami.

Prijave in informacije: tel. (0039) 338 5076534

Skupina Nine in Franca Kompare Koncert v Štandrežu

V prejšnji številki smo že na kratko pisali o koncertu Velikonočna skrivnost v glasbi, pesmi in besedi, ki ga je v štandreški cerkvi imela skupina Nine in Franca Kompare iz Mengša na Gorenjskem. Poleg teh sta nastopala še Tomaž Plahutnik na citre in Tomaž Bajželj na orgle. Za scenarij in povezovanje je skrbel Tome Ftičar.

Na sporedu so bile skladbe raznih slovenskih in drugih avtorjev in to v celoti oz. v odlomkih. Najprej je bila na vrsti Kimovčeva *Oljska gora* v priredbi za trobento. Sledil je

za sopran in spremljavo instrumentov *Vidit suum dulcem natum* iz Pergolesijeve kantate *Stabat Mater*, nato *Pie Jesu* iz Requiema, ki ga je napisal skladatelj Faure. Pa zopet *Pie Jesu* iz Requiema angleškega skladatelja A. Lloyd Webberja. Nato so bile na vrsti predvsem slovenske skladbe. Tako Gačnikovi *Na robu ceste* in *So ga razpeli* (hebrejski motiv). Med slovenskimi deli naj še omenimo Kimovčev skladbo *Mati žalostna je stala* in deli skladatelja Vavkeno *Kraljevo znamenje* ter

Železnikovo V prosojni mešeni. Sledili sta kratki skladbi, in sicer črna duhovna *Si bil tam in irska Ne vem, zakaj*. Po Gačnikovi *Preko njiv zornih* sta bili na sporedu še dve znani skladbi velikih skladateljev. Najprej Haendlova *Pojte zvonovi* in začetni del iz znane kantate *Te Deum*, ki jo je napisal francoski skladatelj Charpentier.

Koncert je potekal v zbranim vzdušju, ki ga je ustvarila postna oz. velikonočna glasba. Prav lepo število udeležencev je vse nastopajoče nagradilo s prisrčnim aplavzom. AB

V Štandrežu in Kulturnem domu v Gorici Goriška nastopa revije Primorska poje

Na cvetno nedeljo, 13. aprila, se je Primorska poje preselila v Štandrež, kjer je v župnijski dvorani Anton Gregorčič (na sliki) nastopilo sedem zborov. Koncert so oblikovali MePZ DU Sinji Gale iz Izole (dir. Angel Turk), Dekliški zbor Danica z Vrha sv. Mihaela (Patricija Rutar Valič), MoPZ Ciril Kosmač iz Kopra (Mirjana Bonin), Kvintet Ventus iz Vipave (Katarija Čibej), Portoroški zbor iz

Portoroža (Oskar Trebec), Vokalna skupina Vinika z Dobrovega (Franka Žgavec) in MoPZ Provox iz Nove Gorice (Miran Rustja). Štandreški koncert je soorganiziralo domače Prosvetno društvo Štandrež. Njen predsednik Dimitri Brajnik je uvodoma nagovoril številne poslušalce. V svojem posegu je poudaril vlogo in pomen zborovskega petja in revije Primorska poje, ki vsako leto privablja veliko

število zborov in pevcev, ki nastopajo po raznih krajih Primorske. Program je povezovala Tiziana Zavadlav.

Dva dni prej je bil v Gorici še en koncert revije Primorska poje, in sicer v Kulturnem domu v organizaciji Zveze slovenskih kulturnih društev. Po nagovoru pokrajinskega predsednika Luciana Gergoleta so nastopili ŽPZ Sožitje iz Podmelca (dir. Maks Drole), MoPZ Miren (Matej Petejan), ŽPZ Poljubinj (Erika Lavrenčič), MePZ Šempas (Miran Rustja), ŽPZ Ivan Grbec iz Šklednja (Mirjam Gvozdenac), komorna skupina Inke iz Tolmina (Majda Luznik), MePZ Godovič (Tonja Lapanja Brenčič). Zbori, ki so - kot ponavadi - bolj ali manj dobri, vse pa družijo velika ljubezen do petja, so peli ljudske in umetne pesmi od renesanse do naših dni; predstavili so tudi skladbe nekaterih primorskih avtorjev in v vzdušju, ki je želelo posredovati sporočilo miru v dneh dramatične negotovosti na bližnjem vzhodu, so ponudili res prijeten kulturni večer.

SCGV Emil Komel Marjan Mozetič med nami

Ob izteku koncertne sezone Srečanja z glasbo nam Center Komel ponuja kot "dulcis in fundo" portret skladatelja z naslovom *Marjan Mozetič med nami*. Tokrat bo Marjan Mozetič, goriški rojak, ki živi in deluje v Kanadi, res med nami.

Življenjska usoda je njegovo družino, ki izhaja iz Mira in iz naselja Jeremitišče pri Štandrežu, popeljala v petdesetih letih prek oceana. V Kanadi se je mladi Marjan izšolal najprej v klavirju in nato v kompoziciji. Kot zelo obeta ven glasbenik je prejel vrsto štipendij, ki so mu omogočile študij tudi v Evropi. V letih 1972-1974 je študiral v Rimu pri Lucianu Beriu in nato v Sienu pri Francu Donatoniju. Za svoje skladateljsko delo je prejel mnogo priznanj in nagrad. Priznane kanadske založbe izdajajo njegova dela, profesionalni orkestri in solisti jih izvajajo na koncertnih odrih, festivalih in simpozijih, večina del je posnel kanadski državni radio, več del je izšlo na CD ploščah. Marjan Mozetič je v letih, ko je študiral v Rimu,

obiskal tudi Goriško, vendar je bil ta obisk bolj srečanje z goriškimi sorodniki in ni pustil kake glasbene sledi. Kot skladatelj je v slovenskem glasbenem svetu skoraj nepoznan (o njem smo zasledili le zapis Metke Zupančič v reviji *Glasbena mladina*). Bolj ga pozna drugod po Evropi, kjer ima Mozetič profesionalne in prijateljske stike. Komorne skupine Arsateljeja bodo na Srečanju, ki bo 7. maja v veliki dvorani KC Lojze Bratuž ob 20.30, predstavile izbor iz njegovega opusa, za presenečenje pa bo poskrbel skladatelj sam. Naslednjega dne, 8. maja, ob 20. uri, pa bomo lahko prisluhnili skladatelju tudi v dvorani gradu Kromberk Goriškega muzeja v Novi Gorici.

Mednarodno glasbeno tekmovanje Marcosig

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici poteka že ves teden 11. mednarodno tekmovanje mladih čelistov in 21. mednarodno tekmovanje mladih violinistov Alpe Adria. Poimenovano je po glasbenem mentorju Alfredu Marcosigu in njegovi ženi Wandii; v prvih letih '80 sta postavila temelje priljubljeni prireditvi, ki združuje mlade glasbenike iz različnih dežel.

Na letošnje tekmovanje, ki ga prireja združenje Glasba brez meja, se je prijavilo 107 mladih glasbenikov iz območja dežel Alpe Jadran. Predsednika strokovne žirije sta prof. Romolo Gessi za čeliste in prof. Giovanni Guglielmo za mlade violiniste.

Zaključni koncert in podelitev nagrad najboljšim v raznih starostnih skupinah, na katerem bodo nastopili prvonagrajeni glasbeniki, bo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v **nedeljo, 27. t.m., ob 17. uri**. Vstop je prost!

OBVESTILA

SLOVENSKA ZAMEJSKA skavtska organizacija-Gorica vabi vse člane, starše in prijatelje na skavtsko jurjevanje, ki bo 1. maja t.l. v Sovodnjah. Ob 8.30 je zbor, ob 9. maša z obljubami novincev, sledijo igre za vse, skavtsko kosilo. Zaključek okoli 15.30. Do kraja jurjevanja bodo vodila znamenja. V primeru slabega vremena bodo obljube v cerkvi ob 10. uri.

DRUŠTVO SLOVENSkih upokojencev za Goriško prireje od 13. do 15. junija izlet v Poadižje (Trento, Bocen, Meran). Vpisovanje od 30. aprila do 9. maja oz. do zasedbe mest na avtobusu ob sredah na sedežu ali pri poverjenikih ali na tel. 0481 882024.

ČESTITKE

Člani PD Rupa-Peč se veselijo rojstva male Ivane, ki je v so-

boto, 19. aprila, prvič zapela mami Damijani in očetu Robertu. Moški zbor Mirko Filej čestita svojemu tajniku Robertu in ženi Damijani ob rojstvu male Ivane.

Na veliko soboto se je rodila Ivana in razveselila družino Damijane in Roberta Juga. Mladi pevki in staršem nazdravljamo vsi "komelovci".

Svoji članici Damijani, ki je na veliko soboto očku Robertu povila Ivano, čestita Združenje cerkvenih pevskih zborov.

Ob rojstvu prvorojenke Ivane se z lepo družinico veselijo osebje uredništva in uprave Novega glasa.

Skupnost družin Sončnica se veseli uspeha svojega člana Damjana Hledeta; novega notarja čestita in mu želi, da bi pred žetvijo delovnih uspehov užival zasluženi počitek v objemu družine.

Bralni projekt / Ko pravljice oživijo

Nenasitna gosenica med krminskimi malčki

Bralni projekt z naslovom *Ko pravljice oživijo*, povezan s predšolsko bralno značko in namenjen malčkom iz vrtec goriškega ravnateljstva z željo, da bi z igrivim pristopom odkrivali besedno umetnost in njeno sporočilnost, razvijali bralno kulturo in si širili jezikovna ter vsebinska obzorja, je v letošnji, drugi izvedbi zabeležil svoje tretje srečanje z otroki, ki so soudeleženi v tej pomembni pobudi, katere nosilka je neutrudna učiteljica in spretna ljubiteljska igralka Majda Zavadlav. V petek, 4. t. m., se je ustavila v slovenskem vrtcu v Krmini, ki domuje v hiši tamkajšnjih italijanskih šolskih sester. Krminski vrtec z veliko zagrizenostjo in delavnostjo vodita učiteljici Lucija Maraž in Marija Jarc, ki nimata lahkega dela, saj večina otrok izhaja iz popolnoma italijanskih družin, ki so se zavestno odločile za slovenski vrtec, da bi njihovi otroci spoznali slovenski jezik. V istem poslopu tik ob slovenski sekciji je namreč tudi italijanska, ki pa je, po zanesljivih virih sodeč, v svojih ponudbah manj iznajdljiva in raznolika.

Otroci so pravljicarko Majdo, veselo pozdravili, in čeprav si niso zapomnili nekaterih težjih izrazov s prejšnjih dveh pravljicnih uric, se jim je bistvo pravljic vt-

snilo v spomin. Za tokraten Majdin obisk so se temeljito pripravili, saj so svojim zelo bogatim likovnim izdelkom, ki krasijo njihovo učilnico, dodali še enega, in sicer zeleno gosenico, plazečo se po travi ob živobarvni mušnici.

Sede v krogu, so lepo spremljali prikupno, živahno Majdino pripovedovanje, v katerem je vselej tudi animacijsko gledališki segment, in se aktivno vpletli v pravljico kot pomočniki, držeč v rokah velikansko sadje, ki ga je Majda s svojo izkušeno risarsko roko narisala in izdelala za tole zgodnico. V pripovedi je namreč oživela zelo lačna gosenica pisateljica Erica Carla, ki je cel teden grizla in pokušala različno sadje, v soboto pa celo goro najrazličnejših dobrot, da jo je v nedeljo bolel trebušček. Nato se je zabubila in iz bube je vzletel prečudovit metulj. Ob tem je Majda povabila otroke, da so z njo zapeli pesmico *Romane Kranjčan* in jo prikazali z mimičnim gibom in rajanjem. Še v pozdrav je Majda prebrisanjo vključila gibalno točko.

Zgodnico o drobnem čudežu narave je povedala še malčkom iz italijanske sekcije, saj jih je med obedom presenetila z veliko lutko-gosenico. IK

Vstajenje za slovenske vernike

V goriški stolnici je bilo tudi letos na velikonočno jutro zelo praznično. Zelo številni verniki predvsem iz mesta so namreč sledili vstajenski obredu, ki ima že dolgo tradicijo.

Uvodna procesija znotraj stolnice s peto Alelujo je res lepo začela slovesni obred. Letos je celotno slovesnost vodil p. Mirko Pelicon, somaševal pa je voditelj slovenske duhovnije v Gorici msgr. Cvetko Žbogar. V svoji velikonočni homiliji je p. Pelicon predvsem podčrtal pomen odrešenja, zlasti za naš čas. Poudaril je nato še posebno vlogo odrešenja in Vstajega za posameznega vernika, za družino in za celotno našo skupnost.

Na koro so zbrano peli združeni pevci raznih zborov. Dirigirala je prof. Franka Žgavec, pri orglah pa je bila prof. Lojzka Bratuž.

Ob koncu je celotna verska skupnost pozdravila svoja dušna pastirja in prejela velikonočni hlebec.

Umrl goriški duhovnik

Med letošnjimi velikonočnimi prazniki je umrl duhovnik Fulvio Demartini, prvi in dolgoletni župnik v svetogorski župniji na severnem delu Gorice. Pokojnik je prej bil dolgo let zaposlen na goriški župnijski kuriji, dokler ga ni takratni nadškof Hiacint Ambrosi poslal na novo ustanovljeno župnijo v mestu. Pokojnik je tudi veliko deloval na mladinskem področju in se zavzemal za organizirano versko življenje v svoji fari. Naj počiva v miru.

Novice / Nedelja

Katoliški časopisi na Koroškem v znamenju enotnosti v različnosti

Kljub ukinitvi najstarejše političnega tednika na Koroškem - Slovenski vestnik je 58. leto izhajanja zaključil le po nekaj številkah - še vedno izhaja tednik z najstarejšo tradicijo, in sicer cerkveni list Nedelja. Cerkevni list krišče škofije izhaja namreč že 73. leto. Časopis ponuja bralcu široko paleto tem. V ospredju poročanja lista so po eni strani novice povezane s liturgičnim letom in s cerkvenimi dogodki, kot je npr. bilo nedavno

narodnih predstavnikov in niso bili prav navdušeni nad pomanjkljivo predstavitvijo projekta s strani obeh poslov-

neh, posvečenih kulturnemu utripu v Sloveniji, pa lahko preberemo dva zanimiva zapisa izpod peresa Marije Primc,

vodij Novic na zasedanju Zbora narodnih predstavnikov kot tudi s celotno pripravo projekta, ki bi po eni strani moral biti kvalitetnejši in bolj ekonomski kot izhajanje dveh časopisov.

Sicer pa so v Nedelji objavljene tudi vesti o kulturnem in verskem življenju znotraj celotnega slovenskega kulturnega prostora. V številki, ki je izšla 13. aprila, lahko npr. zasledimo tudi novico o smrti tržaškega duhovnika, msgr. Stanka Zorka; na stra-

in sicer o knjigi o delu Lamsberta Ehrlicha ob izidu 24. številke publikacije Acta Ecclesiastica Sloveniae ter o nedavnem simpoziju, posvečenem Alešu Ušeničniku.

Ob letu Svetega pisma objavlja Nedelja serijo zanimivih zapisov o njegovi vsebini in pomenu v sedanjih družbi. Tej temi je posvečena tudi otroška stran, ki na primeren način - s pomočjo barvnih ilustracij in krajših tekstov - pojasnjuje tudi zgodovinsko ozadje Svetega pisma. Po li-

turgičnih straneh je bralcem na voljo tudi pregled prirediteljev na Koroškem, na zadnji strani pa lahko zasledimo nepogrešljivo rubriko Jezikovni kotiček, ki jo ureja France Vrbinč. Časopis lahko preberemo tudi v elektronski obliki, in sicer na spletni strani www.nedelja.at.

Nemški verniki imajo na Koroškem podoben tednik, in sicer Kärntner Kirchen Zeitung (KKZ). Časopis so štiri tedne pred Veliko nočjo razpošljali brezplačno vsem gospodinjstvom na Koroškem. Tednik se posveča aktualnim vprašanjem tako na Koroškem kot po svetu, prav tako kot v Nedelji pa so zastopane rubrike z biblično in liturgično vsebino. Ponudba katoliških medijev na Koroškem vključuje tudi uradno spletno stran škofije. Krška škofija nudi tudi na spletu zanimivo in izčrpno predstavitev verskega življenja na Koroškem v obeh deželnih jezikih.

Informacije v slovenščini lahko najdemo na spletnem naslovu http://www.kath-kirche-kaernten.at/pages/home_slo.asp.

Peter Rustja

Vesela vest

Velika noč: tudi za Dom novo vstajenje!

Objavljamo uvodnik beneškega štirinajst dnevnika izpod peresa glavnega in odgovornega urednika msgr. Marina Qualizza (na sliki). Veseli nas, da je tik pred velikonočnim vstajenjem tudi Dom ponovno začel izhajati!

Natančno pred letom dni je Dom prenehal izhajati. Zdelo se je, da le začasno, dejansko pa je šlo za nekaj dokončnega. Različne neresljive težave so botrovale razpustu zadruga, zadolžene za upravljanje Doma. K temu naj dodamo še dejstvo, da je prenehalo sodelovanje z mnogimi odličnimi pisci, saj so nekateri preobremenjeni s svojimi dnevnimi zadolžitvami, drugi pa so, žal, že pokojni. Vse to nam na enostaven način zariše celovito podobo, zakaj izhajanje ni bilo več možno. Odzveti Benečiji glas, ki zastopa katoličane in jim hkrati daje možnost, da javno in s primernim poudarkom izrazijo svoje mnenje o pomembnih stvareh, pa tudi o vsem, kar se tiče vsakdanjega življenja, ne bi bilo prav. S tem se nismo mogli sprizniti.

Po hitrem pregledu nastale situacije je bilo jasno, da obstaja za zagotavljanje kontinuitete s preteklostjo in za perspektivo v prihodnosti ena sama pot. Ta pot je bila na novo vzpostaviti delo s tistimi sodelavci, ki so včasih že predstavljali živo tkivo Doma. Moramo se tudi spomniti, da je tako do zamisli kot do ustanovitve našega časopisa prišlo v župnišču v Štoblanku, na pobudo treh naših zaslužnih duhovnikov: Valentina Birtiča, Emila Cenciča in Maria Laurenčiča. Valentin Birtič je odšel od nas na predvečer Marijinega vnebovzletja leta 1994; Mario Laurenčič je umrl že prej, 20. aprila 1989, medtem ko je najmlajši, Emil Cencič, še čil in vztrajen - njegovo sodelovanje je živ zgodovinski spomin našega časopisa.

Kaj naj bo Dom? Za vse nas idealni dom, v katerem se vedno znova srečujemo v krščanski veri, pa tudi za to, da bi s krščanskega zornega kota ocenili dogodke, zlasti tiste, ki se tičejo celotne beneške skupnosti. Če se namreč zamislimo v spremembe, ki so nastale po letu 1966, nas prevzame žalost; predvsem zaradi sicer počasnega, toda neustavljivega propadanja naselij, zlasti gorskih. Vse to nosi s seboj tudi nenadomestljivo izgubo naše verske in kulturne dediščine. Gre za svet, ki je dejansko že izginil. Kdor si je že naložil kakor jaz šteti križ na pleča, lahko preveri to trditev, saj je sam pričevalec nekega obdobja, ki ga ni več. Kljub vse-

mu pa obstaja razlog za upanje in se odpirajo novi pogledi na prihodnost. Naše število se je v resnici zmanjšalo, vendar se danes lahko opiramo - česar v preteklosti ni bilo - na mlade ljudi, ki nadaljujejo našo zgodovinsko pot in trdno držijo vajeti v svojih rokah.

Vse, kar se je leta 1966 zdelo nemogoče, je danes resničnost. V rokah imamo možnost in nalogo poživljati plamenček naših ognjišč, da bi ta -idealna in resnična - še naprej razširjala toplino s svojim živim žarom. Ta je

hkrati žar krščanske vere, ki izvorno in v pravi smeri navdihuje naše življenje in dejanja.

V dolgih letih svojega izhajanja je Dom skušal izpodbiti lažno prepričanje moderne miselnosti, češ da je vera sinonim kulturnega nazadnjaštva. Še danes lahko srečamo koga, ki nas prepričuje, da je vera izključno stvar Cerkev, da torej nima pravice prestopiti praga zakristije, saj naj bi potihoma izrečeni morebitni komentarji spadali samo tja. Takega prepričanja ne moremo priznati. Vera odločno in močno navdihuje našo navzočnost v svetu, in to na vseh področjih, s kulturo na čelu, saj je prav kultura bistvena za človeško bivanje. Naš namen je nadaljevati začrtano pot.

Še zadnja misel. Odgovorni urednik Doma bom zopet podpisani. V meni je dozorelo prepričanje, - v zavesti, da se izpostavljam navskrižnemu ognju raznih ostrostrelcev -, da se moram soočiti s to nevarnostjo, seveda primerno zaščiten in ne brez osebnih žrtev, ker zaupam, da bo Dom ohranil duha, iz katerega se je rodil, pa tudi zato, ker menim, da z osebno navzočnostjo dokazujem idealno in resnično kontinuiteto s preteklostjo. Prepričan sem, da bo moj trud in trud mojih sodelavcev - brž ko bo konec negotovosti in nezaupanja - bogato poplačan.

Marino Qualizza

GLOSA JURIJ PALJK

O hrenu

"Jurij, tvoj god bo šele po Veliki noči, pa ti že sedaj voščim vse dobro in tudi tega, da bi se znal vedno zmagovito bojevati proti vsem zmajem vsakdanjih skušnjav in preizkušenj. Lepo Veliko noč, otroškega veselja, pirov, pršuta in dobrega vina ter seveda žegna s hrenom in z vsemi dobrinami! Ja, tudi tega malo pogrešam. 'Regle', 'drdre' in suhe gobe za ogenj na velikonočno soboto seveda tudi! Bilo je enkratno. Tukaj otroci tega ne poznajo. Te bom naučil počasi.

Pozdravi in veselje v Sv. Duhu!

Pojdi h gospodu Andreju Kosiču in mu vošči v mojem imenu. Bom poslal kakšno slikico pozneje po Vilku, ki pride v juniju po penzijo....

Danilo z Vilkom." Tako se je glasilo najlepše letošnje velikonočno voščilo, ki sem ga pred dnevi prejel preko svetovnega spleta po elektronski pošti iz črne, najbolj črne in najbolj centralne Afrike, iz Ngangija v najbolj revnem mestu na svetu, v Gomi, od koder mi je misijonar Danilo Lisjak, na katerega me veže prijateljstvo iz otroških let, ko sva bila še kot otroka oba strežnika, pri maši sva vsak v svoji vipavski vasi seveda gospodu župniku stregla pri slovesnih obredih ob Veliki noči, voščil vesele praznike za največji krščanski praznik, za Veliko noč.

Za tiste, ki morda redno ne berete našega Novega glasa, dodajam pojasnilo, da je Danilo Lisjak s sobratom, laičnim misijonarjem Vilkom, že dolga leta misijonar v črni

Afriki, vedno v najrevnejših in najbolj od lakote, predvsem pa od bratomornih krvavih vojn prizadetih državah. Bil je v Ruandi, Burundiju, danes je v Gomi, mestu pod vulkanom in ob jezeru, kamor se je steklo dva milijona revežev pred strašno vojno, o kateri se danes ne govori več, preprosto zato ne, ker je Afrika revna, strašno revna, ker je polna obolelih za AIDS-om in tudi zato, ker Afrika ni bogata dežela, vsaj s tistimi stvarmi ne, s katerimi današnji razviti Zahod meri bogastvo. Je pa Afrika bogata dežela, predvsem zato, ker ima polno otrok, ogromno otrok. Prijatelj Danilo skrbi s svojim sobratom Vilkom in drugimi dobrimi ljudmi za dva tisoč, če že ne več, revnih otrok, ki so ostali brez staršev ali pa so jih starši v nedavni vojni zapustili in bi bili še večje sirote, kot so že sicer, če Danilo s svojo skupino ne bi skrbel zanje.

Zapisal sem, da je Danilovo velikonočno voščilo najlepše, kar sem jih letos ob velikonočnih praznikih prejel, in to predvsem zato, ker je v nekaj besedah prijatelj misijonar zajel svoje in moje doživljanje Velike noči, tudi najino današnje pojmovanje in doživljanje. On v črni Afriki, daleč od našega obnovelega in presitega sveta, jaz tu, sredi razvite zahodne družbe, ki je v potrošniški mrzlici pozabila na bistvene in pomembne stvari, da je svoj bogat in razkošen dom na-

polnila z odvečnimi in minljivimi; Danilo sredi revnih, zapuščenih otrok, ki jim poleg dnevne fiziološke minestre skuša pred Veliko nočjo povedati tudi nekaj o velikonočnem vstajenju, jaz tu, v vrvežu vsakodnevnega dela in družbe, ki je stare, lepe, simbole in vrednot polne velikonočne navade opustila, da bi namesto njih uspela narediti samo še eno nepotrebno velikonočno čokoladno jajce več, oba pa združena s istim pričakovanjem Velike noči, istim doživljanjem Velike noči v otroštvu in mladosti.

In še kako razumem Danilovo nelagodje v Afriki, kjer nima ne pršuta ne dobrega vina ne potice in ne hrena ob Veliki noči! Ne gre za to, da Danilo sam kot duhovnik ne bi mogel doživeti Velike noči kot kristjan, gre za vse tiste stvari, ki naredijo praznik zares praznik, Veliko noč zares veliko noč.

In tudi Danilo in niti jaz ne čutiva nobene velike potrebe po tem, da bi se dobrega vina napila in dobrega pršuta najedla, a oba veva, da je ob Veliki noči domači kuhan pršut spadal k dobremu kozarcu vina, kot je seveda tudi nariban hren spadal k pršutu, kot je potica kraljevala na koncu velikonočnega kosila in midva takrat nisva niti vedela za nobeno "velikonočno golobico", kaj šele, da bi jo najini starši kupili v trgovini.

Velike noči si z Danilom preprosto ne moreva pred-

stavljati brez določenih jedi, občutij, obredov in navad, s katerimi sva zrasla in so vse pripomogle k temu, da je še danes praznik Velike noči za naju velik praznik: njemu v črni Afriki, kjer se mu toži po hrenu, meni tu, kjer se mi toži po prazničnosti Velike noči, kakršno sva oba imela v otroštvu, ko sva kot strežnika na veliko soboto morala vstati zelo zgodaj, da sva potem od očeta doma dobila v roke na dolgi žici zavezano drevesno posušeno gobo, s katero sva šla do cerkve, kjer je domači župnik blagoslovil ogenj, mi strežniki smo položili naše gobe nanj, da so začele tleti, in blagoslovljen ogenj smo raznosili po vseh hišah v vasi: kakšno veselje, ko nam je gospodinja stisnila pobarvan pirh v roko za zahvalo!

In smo na Veliko noč tudi hren pokusili kot otroci. Seveda ne naribanega in surovega, ki je bil premočan za nas otroke, ampak smo poskusili tistega z jabolki, sladkega ali pa z jajci narejenega: rumen kot sonce se je svetil v belih skodelicah!

Včasih pa smo otroci poskusili že na veliko soboto, takoj po velikonočnem blagoslovu, jedi, čisto pravi nariban hren s koščkom kuhane pršuta, ki smo mu rekli vedno pršut, čeduti je bil samo pleče.

Potem so se nam zasolile oči, a ni bilo hudo, stekli smo ven, vzeli "regle", "drdre", raglje v roke; Jezus je dan prej umrl, zvonovi so utihnili, do zapete Slave smo lahko drdrali...
paljk@noviglas.it

12

ČETRTEK,
24. APRILA
2003

Pričakovanja in obveznosti ob vstopu v EU

Najpomembnejši bosta odprava državnih meja in uvedba evra

Pridržki in protesti zoper odločbo ustavnega sodišča o pravicah tako imenovanih izbrisanih prebivalcev Slovenije

V Sloveniji skoraj vse skupine in posamezniki, ki oblikujejo javno mnenje, zatrjujejo, da bo Slovenija od vstopa v EU lahko imela velike koristi. Po doseženih dohodku in blaginji je skupaj s Ciprom sicer na prvem mestu med desetimi državami pristopnicami v povezavo, toda v notranjem razvoju ima Slovenija strukturne in druge razvojne težave oz. pomanjkljivosti, na katere je evropska komisija že pogosto opozarjala, a rešitev ni bilo. Gre predvsem za visoko inflacijo, ki bo v tem letu nemara znašala 5,1%, kar je dvakrat več od inflacije v gospodarsko najbolj razvitih članicah Evropske unije. Na slovenskih sodiščih imajo še zmerom okrog 500.000 nerešenih zadev, denacionalizacija premoženja, ki so ga po drugi svetovni vojni odvzeli zakonitim lastnikom še ni opravljena, pa tudi privatizacija gospodarstva prepočasno poteka. V Sloveniji je država, denimo, še vedno lastnica približno polovice gospodarstva.

V nasprotju z usmeritvijo evropske povezave, ki teži k oblikovanju tržnih in socialnih držav, svojih članic, se Slovenija oddaljuje od tega cilja. Država molči ob dejstvu, da 13% prebivalstva živi v revščini, saj so v teh primerih dohodki na člana družine nižji od 40.000 tolarjev mesečno. Hkrati pa se oblikuje sloj velikih bogatašev, ki svoje dohodke skrivajo. Neka revija je nedavno zapisala, "da je vstopnica za klub bogatih Slovencev najmanj

milijarda tolarjev. Spodnja meja za revščino pa znaša 40.000 tolarjev mesečne plače. Bogatašev je nekaj sto, revežev pa 240.000". Med najbolj premožnimi v Sloveniji naj bi bila Zoran Janković, predsednik uprave Poslovnega sistema Mercator, in Nada Klemenčič, nekdanja predsednica uprave Zavarovalnice Triglav. Evropska komisija naj bi s svojimi posegi, posredovanji in po potrebi tudi zahtevami spodbudila spremembe v socialni politiki vlade, s čimer bi Slovenija odpravila vzdevek, "da ima država t.i. turbo kapitalizem".

Vstop v EU je bistveno povečal pogajalska izhodišča in moč Slovenije, kar zunanji minister dr. Dimitrij Rupel po podpisu Pristopne pogodbe rad poudarja. Morda bi nov položaj Slovenije lahko vplival na spremembo hrvaških stališč o nerešenih vprašanih v medsebojnih odnosih. V Zagrebu pa za zdaj o taki možnosti še molče. Pri ocenjevanju možnosti in koristi, ki naj bi jih imela Slovenija po vstopu v EU, je bil, tako kaže, najbolj stvaren dr. Janez Potočnik, minister za evropske zadeve. Dejal je, "da se v Sloveniji ob začetku izvajanja pristopne pogodbe 1. maja 2004 ne bo nič spremenilo. V življenju posameznika skoraj ne bo sprememb. Pač pa bosta za Slovenijo velikega, zgodovinskega pomena odprava tako imenovanih notranjih meja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, in uvedba evra, skupne evropske valute. Oboje naj bi se zgodilo okoli leta 2006".

"IZBRISANI" - VROČE POLITIČNO VPRAŠANJE

Ustavno sodišče je pred kratkim pritrdilo pobudi in cilju društva izbrisanih prebivalcev Slovenije, da ljudje iz drugih območij nekdanje Jugoslavije dobijo nazaj svoje naslove, svoja stalna bivališča. In to ne od sedaj, ampak od 26. februarja 1992, ko jih je Ministrstvo za notranje zadeve z njihovih naslovov preprosto izbrisalo. Gre za zelo zapleteno problematiko, ki jo različno tolmačijo in ocenjujejo. V javnosti opozarjajo, da mnogi od t.i. izbrisanih leta 1991 niso hoteli zaprositi za pridobitev slovenskega državljanstva in so se iz nove države celo norčevali. Zdaj pa zahtevajo status v Sloveniji in tudi odškodnino za krivice, trpljenje in škodo, ki jih je njim domnevno povzročila država. Vodja društva izbrisanih Aleksander Todorovič je za časnik *Delo* povedal, da bodo oblikovali "močno odvetniško skupino, ki se bo borila za ustrezne odškodnine".

Odmevov političnih strank na odločbo ustavnega sodišča ni bilo treba dolgo čakati. Socialdemokrati so na seji izvršnega odbora stranke, 15. t.m., opozorili, "da gre za sodbo brez primerjave. Z osamosvojitveno zakonodajo iz leta 1991 je bila vsem na slovenskem ozemlju stalno prebivajočim državljanom drugih tedanjih jugoslovanskih republik omogočena pridobitev državljanstva Slovenije, če so se zanj odločili, tistim, ki se zanj niso odločili, pa je bila omogočena legalizacija njihovega statusa kot tuj-

ca. Na tej podlagi je slovensko državljanstvo pridobilo 170.000 oseb, več kot 30.000 oseb pa si je v Sloveniji uredilo status tujca. Skupaj je to več kot 10% prebivalcev države. Po ocenah strokovnjakov lahko odškodninske tožbe pobudnikov ustavne presoje dosežejo tudi znesek 600 milijard tolarjev. To vsoto bi morali plačati davkoplačevalci, kar po oceni SDS pomeni, da bi v primeru dobljenih tožb moral plačati po 300.000 tolarjev vsak prebivalec Slovenije. Odločba ustavnega sodišča ne upošteva niti dejstva, da so med izbrisanimi tudi osebe, ki so bile aktivno udeležene pri napadu na samostojno Slovenijo leta 1991. V stališču izvršilnega odbora SDS je tudi zapisano, "da nosijo odgovornost za posledice odločitve ustavnega sodišča tudi tisti, ki so s svojim glasovanjem v minulih letih omogočili oblikovanje take sestave ustavnega sodišča, da je lahko sprejelo sodbo, ki v svetovnem merilu nima primerjave".

Tudi predsednik SNS Zmago Jelinčič je opozoril, da se ta stranka ne strinja z odločbo ustavnega sodišča, in zato predlaga, da Državni zbor slednjo zavrne. Opozoril je, da gre večini za ljudi, ki so nasprotovali osamosvojitvi Slovenije in so se bojevali proti njej, nekateri celo z orožjem. "Ker se je ustavno sodišče odločilo v škodo državljanom in državi, ima Državni zbor po ustavi pravico zavreči sklep sodišča. V SDS smo zaskrbljeni tudi zaradi višine odškodninskih zahtev izbrisanih."

Marjan Drobež

Za prepoved Trnovske in Banjske planote Pomoč sta zagotovila tudi župana Nove Gorice in Gorice Zanimivost območja naj bi omogočal napredek turizma

Krajevne skupnosti na območjih Trnovske in Banjske planote iščejo svojo vlogo in možnost v novem ozračju in pogojih, ki bodo nastali z odpravo državne meje med Slovenijo in Italijo na Goriškem. Tedaj ne bo več nobenih omejitev pri potovanjih in gibanju ljudi, pri izletih v naravo, ki je na obeh planotah, pa tudi na območju Čepovana in Grgarja, še neokrnjena in izvorna, krajina pa je polna tudi zgodovinskih in kulturnih spomenikov in zanimivosti. Del le-teh se nanaša tudi na prvo svetovno vojno.

Na obeh obravnavanih planotah živi okrog 3.000 ljudi, kar je nekajkrat manj kot pa je bilo prebivalstva v preteklosti, pred nekaj desetletji. Ostali so na svojih domačinah, zdaj pa si žele pomoči in spodbud, da bi lahko premostili obstoječe stiske in težave, tako da bi lahko Trnovska in Banjska planota ponovno zaživele. Nekaj osamljenih poskusov v tej smeri je že bilo, a se ni nikoli nič zares prijelo. Jasno je, da prebivalci krajev, kot so Lokve-Lazna, Trnovo, Ravnica, Grgar, Ravne-Bate, Banjšice, Lokovec in Čepovan, ki se že tako vsak dan sproti po svojih močeh borijo za obstoj, sami ne morejo postaviti trdnih temeljev za razvoj turizma. Z načrtovanjem turizma in drugih dejavnosti se bo ukvarjala skupina za tako imenovano Planoto, ki so jo krajevne skupnosti ustanovile pred kratkim. V njej so

Boris Kante, Aleš Bajec in Nace Novak.

Skupina je v utemeljitvi svojega poslanstva zapisala, "da sta Trnovska in Banjska planota za celoten ravninski del Vipavske doline, pa vse tja do Padove v Italiji, dovolj velik športno-rekreacijski in razvedrilni prostor. Bogata flora in fauna Trnovskega gozda, v katerem je skoraj 500 kilometrov gozdnih poti, številne možnosti za pohodništvo, planinarjenje, gorsko kolesarjenje, jadralno padalstvo in za organiziranje najrazličnejših prireditev v naravi oz. na prostem, pa že dalj časa kličejo k ustanovitvi združenja ali skupine posameznikov, ki bi lahko tudi pod okriljem kakšne že obstoječe organizacije poklicno skrbela za razvoj, izvedbo in promocijo najrazličnejših dejavnosti, ki so mogoče na Trnovski planoti, Banjski planoti in v Čepovanski dolini. Pri tem poudarjamo, da je Mestni svet mestne občine Nova Gorica že v juniju 2000 sprejel razvojni načrt za turistično in gospodarsko ovrednotenje prostora na Trnovski in Banjski planoti, ki spada pod omenjeno občino".

Z načrti in prizadevanji je skupina za razvoj Planote seznanila tudi župana mestne občine Nova Gorica Mirka Brulca, goriškega župana Vittoria Brancatija, podžupana občine Šempeter-Vrtojba Dominika Sobana, pa tudi predstavnik vasi Jeremitišče Oskarja Pavletiča. Vsi so podprli napore in voljo domačinov za popoln prepoved, to je za gospodarski, turistični in vsakršen drugi napredek Trnovske in Banjske planote. Pri tem sta zlasti župana Nove Gorice in Gorice zagotovila vsestranko pomoč in razumevanje za potrebe prebivalcev omenjenih planot. Župan Gorice Vittorio Brancati je dejal, da se bo s tem oddolžil tudi naselju Trnovo, od koder izhaja rod njegove žene.

M.

Prvi podatki iz popisa prebivalstva Več prebivalcev predvsem zaradi priseljevanja iz tujine Bistveno boljša izobrazbena sestava

Državni statistični urad je 16. t.m. objavil prve podatke o demografskih gibanjih in o stanju na drugih področjih v Sloveniji, kot izhajajo iz popisa prebivalstva, opravljenega v letu 2002. Lani je imela Slovenija 1.964.036 prebivalcev, kar je 2,6% več kot ob popisu pred enajstimi leti. Število prebivalstva pa se je povečalo predvsem zaradi priseljevanja iz tujine in legalizacije prebivanja oseb, priseljenih v Slovenijo pred popisom leta 1991. Zelo spodbudno je, da je izobrazbena sestava prebivalstva bistveno boljša, kot pa je bila ob prejšnjem popisu. Višjo ali visoko izobrazbo imata skoraj dve tretjini prebivalcev več, kot pa jih je bilo s tako izobrazbo pred enajstimi leti. Število družin je v enajstih letih poraslo za 2,2%, vendar pa je, žal, kar 23% družin brez otrok. To je po mnenju statističnih strokovnjakov skrb vzbujajoč podatek. Ugotovili

so še upad zakonskih parov z otroki na račun zunajzakonskih parov z otroki. Le 6,9% družin ima tri otroke ali več, število velikih družin (več kot šest članov) je med popisi padlo s 568 na 441.

Katoliške veroizpovedi je po ugotovitvah statističnega urada 57,8% prebivalstva, kar je manj kot ob popisu leta 1991, ko se je za katoliško veroizpoved opredelilo 71,6% prebivalcev Slovenije. Vendar pa statistiki opozarjajo, da je primerjava zelo težka, če ne celo nemogoča, ker ob lanskem popisu na vprašanje o veroizpovedi ni bilo treba odgovoriti. Na to vprašanje kar 15,7% vprašanih tudi dejansko ni odgovorilo.

V popisu prebivalstva Slovenije, izvedenem lani, so ugotovili, da je po narodni pripadnosti 83,06% prebivalcev Slovencev, sledijo Srbi z 1,98%, Hrvatov pa je leta 2002 bilo 1,81% od vsega prebivalstva. M.

V sredo, 16. t.m., tradicionalno srečanje Špetrski glasbeniki v Tolminu

Srečanja učencev Glasbene šole Tolmin in glasbene šole iz Špetra, ki deluje v okviru Glasbene matice, so tradicionalna. Krivulja sodelovanja ima sicer vzpone in padce (prav zadnja leta so stiki bolj redki), a želje po izmenjavi izkušenj, znanj in predstavitev svojih dosežkov so po nastopu v sredo, 16. aprila, zagotovo spet dobile nov polet. Oba

govornika, Davide Clodig (vodja špeterske podružnice) in Slavica Mlakar (ravnateljica tolminske glasbene šole), sta to v svojih pozdravnih govorih tudi izrazila, veliko upanja za obe šoli pa bo pomenila tudi ukinitve državne meje, saj bo to vsakršne stike med ljudmi poenostavilo (in podomacilo).

Na koncertu so se izmenično predstavili učenci različnih glasbil in solopevskih oddelkov. Uvod je pripadal

ko Kanalec, klarinetist Miha Podobnik, harmonikar Giovanni Banelli, hornist Tomo Orbančič, pozavnist Amadej Rutar, solopevci Maja Klanjšček, Gabriella Spagnut in Rok Gašperin, na kljunasto flavto pa je zaigrala Orsola Banelli. Poleg naštetih je nastopil trio flavta, violončelo in klavir, večer pa je lepo sklenil harmonikarski orkester iz Špetra, ki ga vodi Aleksander Ipavec. Pianiste iz Špetra poučujeta Paola Chiabudini in Davide Clodig, ostale točke pa so poleg omenjenih učiteljev za nastop pripravili Majda Luznik, Fabio Devetak, Elena Pontini, Maja Klanjšček, Petra Vodopivec, Hermina Jakopič, Tatjana Cimprič in Mirko Orlač. Mavrično pisan pomladni šopek mladih glasbenikov je z lepimi besedami povezovala Iris Podgornik. Jože Štucin

OBVESTILI

ŠESTI KONCERT iz cikla Hitove muze bo na sporedu v petek, 25. aprila 2003, z začetkom ob 20. uri v viteški dvorani gradu Dobrovo. Prvič se bosta slovenskemu občinstvu predstavila Peter in Zoltan Katona s koncertom Brezčasnost kitare. Izvajala bosta dela A. Vivaldija, S.L. Weissa, G. Rossinija, J. Rodriga, M. Castelnova-Tedeschija in A. Piazzolle. Vabljeni!

DRUŠTVO ARS iz Bovca in Goriška Mohorjeva družba vabita v soboto, 3. maja 2003, ob 20. uri v Slomškovo dvorano v Bovcu na predstavitev knjige: Pierluigi Bellavite *V strugi izbrušeni kamni*. Knjigo bo predstavil predsednik GMD dr. Oskar Simčič.

Združenje slovenskih kmečkih in podeželskih žena

“Za etično in strokovno rast naših sodobnih kmečkih podjetij!”

Aktivne kraške žene, ki z gledno skrbijo, da se naše kmetije posodablajo, so imele pred časom občni zbor svojega združenja v Saležu

“S svojim delovanjem prispevati k etični in profesionalni rasti kmečkih podjetij!”

To je želja in cilj, ki so ga članice Združenja slovenskih kmečkih in podeželskih žena potrdile na svojem občnem zboru v sredo, 2. aprila, na agriturizmu Škerlj v Saležu.

Združenje opravlja v našem prostoru dragoceno poslanstvo. O potrebi po pobudah, namenjenih kmečkim in podeželskim ženam, pričata dve dejstvi: najprej to, da je društvo zrastle tako rekoč iz baze, na pobudo nekaterih žena, ki so začutile potrebo, da bi se od časa do časa združevale in prirejale razne pobude. Drugič pa je zelo zgornjo že samo število članic, ki dosegajo vidljivo višino 80 vpisanih.

Občni zbor, ki sicer ni bil volilnega značaja, pač pa je bil namenjen bolj notranji razpravi o delovanju Združenja, smo izkoristili kot “izgovor”, da se pogovorimo s predsednico in podpredsednico združenja, Suzano Lavrenčič Radovič in Mileno Rebuljo Forčič.

Združenje kmečkih in podeželskih žena ni zelo poznano širši javnosti, čeprav imate bogato delovanje...

Suzana: Res je. Žal se o združenju premalo sliši in piše, to pa ne zato, ker bi nas

Marta Arh. Na tem predavanju je bilo res veliko slušateljev. Drugo predavanje nam

pozornosti izobraževalnim, pa tudi družabnim pobudam...

Milena: Tako je. Novembra je stekel tečaj o osnovni informatiki. Za nekatere naše članice je bila zelo koristna izkušnja. Organiziral ga je Zavod za poklicno izobraževanje, stroške pa je krila Dežela. Tečaj se je zaključil februarja. Konec leta smo priredile tudi izlet na Dunaj. Letos pa bomo šle na izlet v Toskano.

Združenje goji tudi plodne stike s sorodnimi organizacijami iz Slovenije...

Milena: Lani smo se na povabilo gospe

Helene Mrzlikar s Kmetijskega zavoda iz Novega mesta podale na izlet v Belo krajino, kjer smo si ogledale razne dejavnosti, npr. čebelarstvo, vrtnarstvo, domače predenje in tkanje ter dve turistični kmetiji. Obiskale smo tudi Belokranjski muzej v Metliki. Mesec kasneje so nam podeželske žene iz Bele krajine vrstile obisk in se tudi zelo lepo imele med Slovenci v Trstu in okolici.

Jeseni pa nas je obiskala nova predsednica Zveze kmetič Slovenije, gospa Marija

Horjak. Na tem sestanku je prišla na dan njihova želja in potreba po večji osveščenosti o stanju kmetijstva v Evropski uniji. Takrat je bil prisoten tudi strokovnjak Mario Gregorič, ki jim je nudil več zanimivih informacij.

Suzana: Naj povem, da smo se konec marca v Ljubljani udeležile občnega zbora Zveze kmetič Slovenije in izkoristile priložnost za osvežitve stikov. Prepričana sem, da se bo sodelovanje uspešno razvijalo še naprej. Pripravljamo že nov skupen projekt, saj bomo prihodnjega 15. oktobra sodelovale ob svetovnem dnevu kmetijskih podjetnic na manifestaciji, ki jo načrtuje Zveza kmetič Slovenije. Na občnem zboru smo navezale stike s skupino kmečkih žena iz Dolenjske. Poleti jih bomo gostile pri nas. Če nam bo to uspelo, bomo imele v gosteh tudi žene iz Prekmurja, ki so nam izkazale veliko gostoljubje, ko smo me bile predlanskim pri njih.

Kakšni so načrti za naslednje mesece?

Milena: Ker ima naše združenje med svojimi smotri tudi usmerjanje v bolj zdravo in naravno življenje, smo letos nameravale posvetiti nekaj pozornosti fitoterapiji, to je zdravljenju z zdravilnimi rastlinami. V stiku smo z gospo Terezo Nikolajčič, ki jo morda kdo pozna zaradi njenih oddaj po radiu Slovenija, ko enkrat tedensko svetuje, kako si lahko s pomočjo rastlin pomagamo pri raznih težavah. Konec junija nas pričakuje na svojem domu, kjer tudi sama goji zdravilne ra-

stline. Jeseni pa nameravamo poglobiti temo s kakim predavanjem.

Vaše delovanje je torej nadvse bogato. Kljub temu pa ste na občnem zboru dejali, da se lotevate obračuna z mešanimi občutki. Zakaj?

Suzana: Nameni našega Združenja, v katere smo vedno trdo verjele, se uresničujejo prepočasno in le z veliko težavo. Mislim predvsem na pomanjkanje mladih sil, ki bi dale Združenju novih moči in novega zagona. Naše delovanje bi se lahko razmahnilo v več smeri, vendar moramo v odboru zavirati ta razvoj, kljub temu da bi lahko šlo za zelo zanimive pobude. Odbornice smo tako v družinah kot v službah čedalje bolj zasedene, zato nam zmanjkuje časa za organizacijo raznih dejavnosti. Razmišljamo o tem, da bi sprejele v službo part-time kako tajnico, ki bi se ukvarjala s tekočimi zadevami.

Prihodnje leto boste na občnem zboru izvolile novo vodstvo. Kakšne so vaše želje?

Suzana: Da bi se nanj dobro pripravile, zlasti s tem, da priključimo k sodelovanju nove sile. Upamo, da bi tudi z delovanjem Združenja pripomogle k etični in profesionalni rasti naših kmečkih podjetij. Le če bomo gradile na dolgoročnih ciljih, ki temeljijo na kvaliteti, bomo postavile trdne temelje našim dejavnostim in bomo prispevale k dobiti širše skupnosti.

Breda Susič

FOTO KROMA

sredstva javnega obveščanja bojkotirala, pač pa zato, ker bi si morale, vsaj v primeru časopisov, članke pisati same, za to pa nam žal največkrat primanjkuje časa. Upamo, da bo v prihodnje bolje.

Kakšen je obračun lanskega leta? Katere pobude ste uresničile?

Milena: Obračun je pozitiven. Lani spomlad smo imeli dve predavanji: prvo je bilo o biodinamičnem kmetovanju in biološki prehrani. Govorili sta inženirka Francka Ozbič in zdravnica prehrane

je omogočil Kmetijski zavod iz Nove Gorice. Šlo je za teoretično predavanje o cepljenju sadnih dreves. Potem smo imeli tudi praktično vajo na terenu. Tudi takrat je bilo prisotnih precej vrtničarjev, ki so pokazali veliko zanimanje, zaradi česar se nam je zdelo, da bi bilo s takimi teoretičnimi in praktičnimi poglabitvami vredno nadaljevati. Skozi vse leto imamo vedno kuharske urice, ki so tudi priložnost za prijetno druženje.

Iz povedanega izhaja, da posvečate veliko

4. maja bo občni zbor delničarjev

Ljudska banka iz Čedadada: lokalizem nagrajuje

V letu 2002 je bančna skupina “Banca Popolare di Cividale” beležila pomemben porastek bilančnih postavk v primerjavi s prejšnjim letom in tako potrdila razvoj te bančne realnosti, ki je globoko zakoreninjena v deželni okolju in potrjuje trdno voljo, da bo še naprej poslovala v popolni avtonomiji. To ugotavlja v tiskovnem sporočilu odgovorni za stike z javnostjo omenjenega zavoda.

Pred skupščino delničarjev, ki bo dne 4. maja v Centru Sv. Franciška v Čedadu, je predsednik Pelizzo 9.250 delničarjem ljudske banke naslovil pismo, v katerem sporoča bistvene postavke konsolidirane bilance za leto 2002 v primerjavi s tistimi iz prejšnjega poslovnega obdobja.

Neposredna nabirka do strank: 810.830.000 evrov (+9,92%).

Posredna nabirka je, kljub globoki krizi finančnih trgov, beležila porastek v višini 1,42% in znaša 1.022.192.000 evrov.

Naložbe do strank: 904.849.000 evrov (+19,74%).

Blagajniški krediti znašajo 821.975.000 evrov in so se zvišali za 20,61%, medtem ko so

izstavljena jamstva dosegla znesek 82.874.000 evrov, z 11,76% porastkom.

Gospodarski račun: seštevke pomembnejših postavk

gospodarskega računa izkazuje: povečanje obrestne marže za 6,67%, provizije za storitve so narasle za 8,56%; marža za posredovanja se je povečala za 7,36%. Iz tega izhaja Konsolidirani poslovni uspeh v višini 15.114.000 evrov (+19,57%); po zaračunanju davčnih sestavin za 6.556.000 evrov (+10,37%) znaša čisti konsolidirani uspeh poslovanja 8.248.000 evrov (+25,9%).

“Neugodna gospodarska konjunktura, ki je v vsedravnem kot tudi v krajevnem

merilu negativno označila lanske leto - izjavlja predsednik Pelizzo (na sliki) - ni preprečila naši banki možnosti, da bi dosegla pozitivne uspehe, ki v primerjavi s tistimi, ki jih je dosegel ostali bančni sistem, jasno izkazujejo kakovost in učinkovitost gospodarskega upravljanja banke”. V letu 2002 je namreč čedadada bančna skupina beležila uspešen bruto izid upravljanja, ki ga izkazuje bruto indeks Roe, ki znaša 19,73%. Po odbitku davčnih obveznosti znaša omenjeni indeks 10,08%, kar je krepko več od povprečja bančnega sistema.

Z novimi podružnicami v Trzinu in Torreanu je številno okenc soudeleženege zavoda Banca di Cividale d.d. zrastle na 43, medtem ko je centralni zavod Banca d'Italia privolil na odprtje dodatnih 4 podružnic. “V prvem tromesečju letošnjega leta - zaključuje Pelizzo - je strategija naše banke, o kateri bomo podrobno poročali na skupščini, pridobila novega elana tudi z ojačitvijo vodilnih kadrov, ki so se obogatili z vstopom novih profesionalnih figur, ki razpolagajo z veliko izkušnostjo in izrazitimi sposobnostmi.

Evropski socialni sklad financira tečaje v tujini

Projekt namenjen mladim do 25. leta starosti

Evropski socialni sklad že več let financira različne dejavnosti, namenjene predvsem socialno bolj ogroženim skupinam. Te dejavnosti so zelo raznolike: od brezplačnih tečajev za brezposelne, ki bi se radi ponovno vključili v delovno okolje, ki pa se je v zadnjih letih močno spremenilo in je zaradi tega potrebno vedno novo znanje, do delovnih študentskih, s katerimi se mlad ali tudi nekoliko starejši brezposelni vključijo v podjetje in se tam naučijo novega poklica ter pridobijo delovne izkušnje. Vseh teh dejavnosti pa sklad ne organizira samostojno, pač pa podeljuje finančne prispevke deželni in izobraževalni centri, ki jih organizirajo.

Pred kakim tednom je Furlanija-Juljska krajina v sklopu dejavnosti Evropskega socialnega sklada predstavila nov projekt, ki je namenjen mladim, ki so že dokončali višjo srednjo šolo in ki bi se radi izpopolnjevali v znanju kakega tujega jezika, ki ga govorijo v Evrop-

državi. To pomeni, da lahko gre v Nemčijo na tečaj nemščine, nikakor pa ne na tečaj angleščine ali francoščine. Finančni prispevek krije stroške tečaja, stroške bivanja in enkratno povratno karto (letalsko vozovnico ali železniško vozovnico) od kraja bivanja do kraja tečaja.

Oseba, ki bi rada koristila finančni prispevek, mora odgovarjati določenim pogojem:

- mora imeti dokončano višjo srednjo šolo;
- mora biti mlajši kot 25 let na dan predstavitve

prošnje;

- mora imeti stalno bivališče v Furlaniji-Juljski krajini.

Razpis tudi določa, da oseba ne more sama predstaviti prošnje na pristojne urade, pač pa se mora obrniti na kak izobraževalni zavod, ki deluje v naši deželi. Kdor želi, se lahko obrne tudi na Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje, ki ima svoj sedež v Trsu in v Gorici, kjer bo dobil vse dodatne informacije ter strokovno pomoč pri predstavitvi prošnje.

Mara Petaros

Uspešen koncert na Proseku

Skupina Elvis Jackson navdušila mlade

Elvis Jackson slovi kot ena izmed najbolj priljubljenih rockovskih skupin v Sloveniji in je privlačna tudi za zamejce, kakor lahko sodimo po obisku, ki ga je doživel njihov zadnji koncert v kulturnem domu na Proseku. Priredila sta ga v soboto, 5. aprila, MOSP in Mladinski krožek Prosek-Kontovel. Elvis Jackson ni novo ime med nami, saj je bil junija lani gost na Zamejskem rock festivalu, pred tremi meseci pa je gostoval v tržaškem lokalu Cibo Mato.

Januarja letos so v Avstriji posneli svoj tretji album *Summer Edition* z dvanajstimi komadi in prav zdaj so pevec in trobentač Buda, basist Erik, bobnar Sašo, kitarist Berto in Bongo na tolkalih dopolnili evropsko turnejo, ki je segala od Češke in Slovaške preko Nemčije, Avstrije, Švice, Francije, Španije do Portugalske.

Proseški koncert se je začel s predskupino Latte di suocera. Tudi ta je zamejski mladini zelo dobro poznana. Skupina je na koncertu predstavila svoj prvi demo CD in s svojo hard-core punk glasbo že dovolj ogrela dvorano, ki je postajala iz minute v minuto bolj natrpana, tik pred koncertom Elvisov pa so morali organizatorji, zaradi prevelikega pritiska publike, ustavljati gledalce pred vhodom in jih spuščati počasi v dvorano. Elvis Jackson so v skoraj dvournem koncertu predstavili v glavnem pesmi iz zadnjega CDja, veliko pa je bilo tudi starih uspešnic. Publika so prevzeli s poskočnimi in ritmičnimi

mi komadi, v katerih je prišla do izraza njihova zlitost bolj kot virtuoznost posameznikov, kar je še posebna vrlina te skupine in je popolnoma v skladu s splošno priznanimi merili za to vrst glasbe, ki jo sami definirajo kot zabavni in inteligentni ska-punk-reggae-rock. Vse skupaj so obogatili s svojimi odrskimi atrakcijami, izstopala pa sta Mehčan Antonio "Bongo" Zamora Caseras in pevec David "Buda" Kovšca. Več sto gledalcev in poslušalcev je dalo duška svojemu odobravanju in je s tem nagradilo ansambel in pogum organizatorjev. Považili so namreč ansambel, ki redko kdaj gostuje na tej strani meje in je bolj znan v Pordenonu in Vidmu kot v Trstu.

S tem pa ni konec aktivnosti MOSPa, saj se je v soboto, 12. aprila, pet mladih članov našega društva odpravilo na pot v Št. Jakob v Rožu na Koroškem, kjer poteka velikonočni seminar v organizaciji YENa (Youth of European Nationalities - "Mladi evropskih narodnosti") in slovenske manjšine na Koroškem. Več o tem pa drugič.

Danilo Pahor

Ko se vozimo po Slovenski cesti, glavni ljubljanski ulici, nas med znanim hotelom Slon in Bavarskim dvorom ustavi semafor, ki ureja pretok vozil na enem izmed vozlišč ljubljanskega mestnega prometa. Ko tam stojimo in čakamo na zeleno luč, se nam na levi odpre pogled na izredno znan del slovenske prestolnice, na Šiško. Tam ima svoj sedež pivovarna Union, ki je v zadnjih letih povzročila velike tektonske premike na področju slovenskega gospodarstva. Na nasprotni strani ceste se razprostirajo park Tivoli in okoliški gozdovi, ki v svojem zelenem pajčolanu objemajo prizorišče ene izmed najlepših slovenskih športnih pravljic, halo Tivoli. V njej je dalj časa hrvaški strateg Zmago Sagadin pisal zgodovino slovenske košarke, v kateri so glavno vlogo igrali zeleni zmaji ljubljanske košarkarske ekipe Olimpije. Ko se je hrvaški trener v prejšnji sezoni poslovil od hale Tivoli, so mnogi mislili, da ljubljanski zeleni zmaji ne bodo znali več leteti.

V zadnjih sezonah je namreč dres ljubljanskih zmajev, poleg trenerja Sagadina, sleklo več košarkarjev, ki so danes na Olimpu evropskih parketov. Z igralci, ki so v zadnjih letih zapustili dvorano Tivoli, bi lahko sestavili peterko, ki

Slovenski nogomet

Ajax iz Šiške

bi danes brez večjih težav konkurirala z vsemi evropskimi velikani: mesto centra bi nedvomno pripadlo Rašu Nesteroviću, ki je danes v NBA ligi pomemben člen udarne peterke iz Minnesote. Med najpomembnejša krila, ki so zabavala ljubljansko občinstvo, lahko prištevamo Vladimirja Stepanijo, Gruzijca, ki si danes služi kruh v prvenstvu NBA, natančneje pri ekipi iz Seattla, in Borisa Gorenca, ki že dalj časa igra v Italiji in je danes najboljši strelec italijanske lige. Najpeterko Uniona Olimpije moramo skleniti še z dvema branilcema: med kopico izvrstnih mojstrov, ki so v zadnjih sezonah oblekli ljubljanski dres, je res težko izbrati. Omenimo naj Jureta Zdovca, najboljšega slovenskega košarkarja v devetdesetih letih, in Šarunasa Jasikevičusa, litvanskega organizatorja igre, ki je danes steber evropskega velikana Barcelone in spada med najresnejše kandidate za selitev v košarkarski raj, ligo NBA. V namišljeno ekipo bivših ljubljanskih košarkarjev lahko uvrstimo še več velemojstrov oranžne žoge: od velikanov Brezica (danes NBA) in Kovačiča

(Skipper Bologna) do tehnično nadarjenih McDonalda (MacCabi Telaviv), Bečirovića (Virtus Bologna), Miliča (Euro Rosteto), Nachbarja (Houston Rockets). In še bi lahko naštevali.

V letošnji sezoni je na vročo Sagadinovo klop sedel Tomo Mahorič nov trener, ki je bil pred tem več let Sagadinov pomočnik in trener Olimpijinega mestnega tekmeca, Slovana. V roke je dobil zelo mlado ekipo, ki je bila seveda neizkušena. Letošnja sezona je bila v prvotnih načrtih odbornikov le prehodnega značaja. Srednja starost ljubljancanov je namreč 23 let, sam trener je zelo mlad, star je komaj 38 let. Med košarkarji ni nobenega uveljavljenega "senatorja", ki bi prevzel izrazito vlogo trenerja na igrišču: najstarejši mož je devetindvajsetletni Roberts Štelmahers, sledita mu šestindvajsetletna Dujmovič in Jurak. Ostali so vsi mlajši. Mahorič je moral dejansko zgraditi in uigrati popolnoma novo ekipo. Ljubljansko moštvo je rastlo iz tekme v tekmo, v evroligi se je spremenilo v najprijetnejše presenečenje sezone. Trener je težišče ekipe našel v nižjih, a zato hitrejših in natančnejših košarkarjih. Glavno breme v napadu sta si v prvem delu sezone prevzela Vlado Ilievski (190 cm, povprečje 10,7 točk na tekmo) in Marino Baždarić (196 cm, povprečje 11,2 točk na tekmo). Vlogo prvega borca pod koši je prevzel Goran Jurak, 203 cm visoko krilo, ki je v tekmah kvalifikacijske skupine dosegel povprečje 10

točk in 6 skokov. Mahoričeva taktika je predvidevala igro daleč pod koši, glavno napadalno orožje je bilo obstreljevanje izza črte za tri točke in natančnost v metih za dve točki. Kapetan Hukić je v drugem delu evrolige imel 44 odstotno povprečje v poskusih iz velike razdalje, Ilievski je pristal pri 40%. Sam Ilievski je imel tudi 60% met za dve točki: to je za branilca, ki igra daleč od košev, izredno povprečje. Tudi veteran Štelmahers (191 cm, branilec) je odlični drugi del sezone kronal z 52% deležem uspešnih poskusov za dve točki. Ljubljanski košarkarji se letos niso mogli pohvaliti s prvovrstnimi centri, glavno vlogo pod koši je tako tudi v drugem delu sezone opravil Goran Jurak (povprečje 12, 3 točk in 3 skokov). Mahorič je torej stavil na hitro igro, v kateri so točke prispevali natančnost daleč od košev in uspešni protinapadi, hkrati je trener uspel svoji ekipi vgraditi zmagovito miselnost in borbenost, ki je ljubljancane večkrat rešila iz hudih zagat: zmajem je letos večkrat uspelo v zadnji četrtini nadoknaditi hude zaostanke in ohraniti zbranost v odločilnih sekundah.

V Šiški se je tako ponovno dvignila zvezda Zelenih zmajev: v slogu nogometnega kluba Ajax je Olimpija z mladimi in nepoznanimi košarkarji ogrozila evropske velikane in le malo je manjkalo, da bi se na račun velike Barcelone (pri kateri med drugimi igrajo Fučka, Bodišić in bivši "Ljubljancan" Jasikevičius) uvrstila med najboljšo evropsko četverico. Ajax iz Šiške je tako letos ponovno očaral celotno Evropo.

Andrej Černic

Jeremiturnir '03

V petek, 25. aprila, bo od 14. ure dalje na Jeremitišču potekal nogometni turnir Jeremitiurnir '03, letos že v drugi izvedbi, v organizaciji društva SUŠI (Slovenski univerzitetni študentje v Italiji). Na turnirju bodo sodelovale naslednje ekipe: društva SUŠI iz Gorice, KGŠ iz Nove Gorice, KSŠT iz Trsta in KD Sovernje. Poleg teh bodo stopile na igrišče še

skupine iz Štandreža/Jeremitišča, Brd, Tolmina in Ajdovščine. Turnir ima popolnoma amaterski značaj. Vsaka ekipa stopi na igrišče s šestimi igralci, od katerih naj bosta vsaj dve dekleti; ni dovoljen noben včlanjen igralec. Letos bodo nagradili tudi ekipo, ki se bo izkazala za najbolj simpatično. Med eno tekmo in drugo bo poskrbljeno tudi za dobro glasbo in zakusko. V primeru slabega vremena bo turnir odpadel.

POTOPIS

Od Nove Gorice do Santiaga (24)

CAMINO FRANCES

Nace Novak

Ostala sta v Burgo Raneru, mi trije pa smo nadaljevali do Mansille. Za razliko od prejšnjega dne sem bil poln energije. Na sobivanje z žulji sem se nekako privadil, sploh pa so zanje skrbeli res izvrstni obliži Compeed (vem, da je reklama, a si jo zaslužijo vsa čast). Narejeni so bili v več velikostih in za različne dele stopala. Preden si obliži nalepil na očiščeno ranjeno mesto, ga je bilo treba segreti med dlani, ali še bolje, pod pazduho. Potem je držal dan, dva ali tudi tri. Na notranji strani je imel tak filmček, ki je pospeševal celjenje rane, in dovolite, da še enkrat ponovim, brez Compeedov bi bilo vse skupaj veliko težje.

Emilia je imela slab dan. Že od vsega začetka je hodila precej bolj umirjeno, kot sem je bil vajen. Tudi govorila ni veliko. Zablujena je bila v tla in mi sledila, Walter pa jo je urezal naprej. Podoben je bil majhnemu oklepemu vozi-

lu, ki ga ni mogoče ustaviti. Čeprav bi se mu rade volje pridružil, sem ostal z Emilio. Če bi potegnil in se odlepil od nje, bi ji bilo še veliko težje, zato sem ves čas skrbel za to, da ni bila več kot nekaj metrov za menoj.

Ob vstopu v mesto je čarovniško pohodniško palico vlekla za seboj, kar je potrjevalo, da je na koncu z močmi. Velikega spomenika romarjem zaradi utrujenosti sploh ni videla, ko pa smo prišli v zavetišče, kjer nas je čakala Jo, se je sesedla na prvi stol. Zavetišče je bilo polno, kar nas je malo pobilo. Jo nas je pričakala zato, ker sta s Chrisom rezervirala dve sobi v bližnjem hotelu. Ker se nismo videli en cel dan, smo si imeli med hojo do hotela veliko povedati, ves čas pa sem razmišljal tudi o tem, koliko me bo stal ta nepričakovani luksuz.

Ko mi je Chris kasneje povedal za ceno, me je kar malo spotilo, na koncu pa smo

plačali precej manj, saj smo bili lastniku razkošno urejenega in res "nobel" hotela simpatični in nam je, ker smo bili romarji, zbil ceno na minimum. Za prostorno kopalnico s čistimi brisačami..., odlično večerjo in nekaj kozarčkov "ognjene vode" po njej, spanje v "pravi" postelji z rjuhami, odejo in blazino ter jutranjo kavo sem plačal slabih 30 evrov. Tista prva cena, ob kateri me je spotilo, je bila precej višja.

Zanohtan spust do Leona, naprej pa z vetrom v prsi

Tudi proti Leonu smo zakorakali v troje. Chris, ki je prejšnji večer malo pregloboko pogledal v kozarec, je medtem, ko smo odhajali, še spal, Jo pa je samo zmajevala z glavo, češ nič novega. Hoja do Leona ni bila nič posebnega, rumene puščice so večji del poti vodile tik ob cesti, tako da smo hodili pretežno po asfaltu. Zadnjih nekaj kilometrov do mesta se je cesta ves čas

spuščala. Naklon je bil kar hud in že kmalu sem začutil nabiranje v palcu leve noge. Na nogah sem imel dva para no-

gavic, tako da se je trpeči prst upravičeno pritoževal, a ker sem mesto ves čas videl pred seboj in se mi je zdelo, da do počitka ni več daleč, sem kljub opozorilom nadaljeval.

Ko sem si pred slovito katedralo Santa Maria de la Regla sredi Leona (na sliki) le sezul čevlje in "prečekiral" stanje, je bilo že prepozno. Noht je bil že temno rdeče obarvan in vedel sem, da bo kmalu črn, sredi poletja pa mi bo potem kje na morju ali med čofotanjem v kakšni reki odpadel, tako kot že tolikokrat.

Potem ko smo si izmienično - nekdo je moral ves čas paziti na nahrbtnike - ogledali tudi notranjost znamenite katedrale, smo poiskali picerijo, saj smo si vsi trije zaželeli pizo, se napokali in šli naprej. Čeprav prepozno, sem si za vsak slučaj vseeno sezul eno nogavico na levi nogi in nadaljeval z eno na levi in dvema na desni nogi.

Mestnega utripa ni in ni hotelo biti konec, vseeno pa se mi je Leon v spomin vtisnil kot zanimivo in lepo mesto.

No ja, če bi imel nekoliko manj obsežno primestje, bi

bilo še boljše, saj smo še več kot eno uro hodili mimo raznih industrijskih kompleksov, trgovin na debelo ipd. Pot je še naprej vodila ob precej prometni cesti, veter, ki je začel pihati, pa se nam je zaletaval naravnost v prsi. Sam nisem imel nič proti. Veter imam rad in sem ga vajen. Emilia in Walter pa sta se sem pa tja glasno pritoževala. Potem smo se dogovorili, da bomo hodili drug za drugim. Kot najvišji in ljubitelj vetra sem se postavil na začetek, za menoj je v zavetrju hodila manjša Emilia, Walter pa je kot najnižji hodil na zadnjem mestu. Počutil sem se dobro in, čeprav me je začelo, še preden smo zapustili Leon neprijetno zbadati za kolenom v levi nogi, sem "marširal altro che" vojak.

Med hojo je prejela Emilia SMS sporočilce od Jo, ki je sporočala, da sta se ustavila v Leonu, ker je prišlo do neke okvare na biciklu in mora Chris poiskati nadomestni del, tako da še ne vsta, kje bosta prenočila. Pomagati jima tako nismo mogli, zato smo hodili naprej, veter pa se je še naprej zaganjal proti nam.

/ dalje

15

ČETREK,
24. APRILA
2003

PREJELI SMO

Vilniuška izjava

Začelo se je pravzaprav na gospodarskem forumu v Davosu z izjavo Collina Powella "še naprej si pridružujemo suvereno pravico, da proti Iraku vojaško ukrepamo sami ali v koaliciji voljnih", po štirih dneh pa se je v posebni izjavi z njim solidalizirala osmerica držav EU. Tudi Italija. Brez vrednosti predsedujoče Grčije. Pomen "evropskosti" je nato dva tedna po Davosu demonstriralo še deset na sprejem v evropske in čezatlantske integracije čakajočih držav Balka-

na in jugovzhodne Evrope. Med njimi Slovenija. Brez obojavljanja so podpisale tekst, ki so ga pripravili kot Vilniuško deklaracijo (V-10) kar Američani, saj je bilo jasno vsaj dvoje: Evropa si glede odnosa do ameriških pobud ni edina, in drugič, da je v vsakem primeru bolje biti na strani Amerike, ki ne "debatira", ampak "ukrepa". Z orožjem, brez omahovanja. Mimo OZN in varnostnega sveta. Tak način reševanja problemov imponira "mladim demokracijam biv-

šega komunizma", še zlasti, če se jim polaska, kot je to znal Rumsfeld, da so pravzaprav ustvarjalci "nove" Evrope, tako rekoč (spet) avantgarda.

Del slovenske javnosti se je sicer začel zgražati, najprej niti ne zaradi podpisa, ampak zaradi sopodpisnic, "združbe" držav iz regije, iz katere smo vendar ušli. A je pragmatični vodja opozicije Janez Janša povsem resno sešel 8+10 je več kot 2 (Nemčija in Francija, še pred Belgijo...), oblastne strukture pa so državljane prepričevale, da je podpis samo vljudnostna poteza,

vsebinsko pa le potrditev, da je Slovenija pač članica mednarodne koalicije za boj proti terorizmu. Da torej ne pomeni priključitve koaliciji vojne v Iraku, ki pa se je med tem že nelegitimno začela. Ker je bil v Sloveniji pred vrati še referendum o vstopu v EU in Nato, je V-10 bila le še adut protinatovcev, sicer pa ni nikogar preveč resno vznemirjala. Kot potem tudi ne "ugotovitev" referendumskih rezultatov, da gre v EU preko ZDA in za njene interese; na način - namreč z ameriškim soglasjem - kot to velja za Nato.

Dokler... ni prišlo obvestilo, da bo Slovenija za sodelovanje v "koaliciji voljnih" prejela nekaj milijonov US dolarjev. V zahvalo in s hvaležnostjo strička Sama. "ZDA so se Sloveniji zahvale predvsem za, po njihovem mnenju, sodelovanje v prizadevanjih za razorožitev iraškega režima, ne pa za sodelovanje v koaliciji pri napadu na Irak, vsaj tako sem jaz razumel to resolucijo", izjavi naš predsednik vlade. Diplomacija takoj "zahteva" - bodi potoženo, da se iz nas norčuje tudi *Washington Post* - tehnični popravek v besedilu pri dopolnilnem

predlogu ameriškega proračuna za vojno proti Iraku: namesto "dodatna sredstva za sodelovanje proti vojni v Iraku in" vojni proti terorizmu", naj bi po našem "in" zamenjali z "ali". A kaj, ko je Kongres odgovoril, "da so pojmi "razorožitev Iraka", "sprememba režima" in "vojaška operacija v Iraku" eno in isto. Kdor te pojme skuša ločiti, se spreneveda". In ne bo finančno "nagrajen"?

Kajti kljub sprenevedanju naše politike, pomeni V-10 (de facto) vključenost v vojno z Irakom.

Janez Postrak

S 3. STRANI

Diplomacija...

Ostanimo še malo pri zgodovini: se vam ne zdi, da smo v današnjem času na splošno priče pojavi, ki ga zaznamuje veliko nepoznavanje oz. površno poznavanje zgodovinskih dejstev? To potem vpliva tudi na politične odločitve. Kaj po vašem mnenju botruje vsemu temu?

V sistemih, kjer je liberalizem uzakonjen, ni takih instanc, ki bi mogle uspešno in za stalno zaničati dokazljiva dejstva - ne dejstva "dokončne rešitve", ne fašističnega holokavsta pa tudi rdečega ne več, ne usode Indijancev in drugih kolonizacijsko spodrinjenih avtohtonih ljudstev. Celo diplomatski poskusi oviranja publicitete pritegujejo veliko zanimanje raziskovalcev prav zaradi dokazljivih poskusov, da bi zakrivali te dogodke. Tako poskusa oviranja publicitete sta npr. protest italijanskega veleposlanika v Veliki Britaniji proti oddajanju televizijskega dokumentarca *Fascist Legacy* ameriškega raziskovalca zgodovine Kena Kirbyja s strani British Broadcasting Corporation in pa protest turške vlade proti sprejetju zakona v francoskem parlamentu 29.1.2001, v katerem se izrecno potrjuje genocid Armencev, ki ga je Turčija izvršila leta 1915.

Zgodovinske laži imajo vedno krajše noge za znanstveno in publicistično javnost, ki nekontrolirano presega nacionalne meje. Možnosti za zagotovitev uradnih verzij zgo-

dovinskih resnic je vedno manj, medtem ko prevladuje vna ma po odkrivanju preteklih političnih zločinov, ki narašča premočrtno s časovnim razmahom dogajanja, o katerem se poroča. V Italiji je izšlo, pa čeprav z veliko zamudo, lepo število znanstvenih del o fašizmu in kolonialnih vojnah. Kar je dolgo manjkalo, so znanstvena dela o zločinih, ki so jih zakrivali Italijani med drugo svetovno vojno na vzhodu: od Grčije preko Albanije in Jugoslavije do Sovjetske zveze. To, kar je bilo napisano, italijanski mediji najraje zamolčijo. Ni ravno italijanski tisk kriv, če se v nasprotju z evropskimi časniki odreka recenzijam novih publikacij? Šele zadnja leta je izšlo nekaj velikih del, kot npr. knjiga o italijanski okupaciji Slovenije in pa še ena o italijanskih koncentracijskih taboriščih. Izid te knjige je spremljal naslednji zelo zanimiv komentar: "Za srečo je zadnja leta nekaj esejev in knjig imelo nemajhno zaslugo, zato da je prišla na površje ena izmed tolikih resnic, zatrtih v skladu z mitom dobrega Italijana... Zato da grozote nacističnih taborišč ne bi še naprej imele mogočnega oprostilnega učinka na interniranje, ki ga je izvajal fašistični režim, je nadvse koristno delovanje fundacije Ferranti in izdaja takih knjig".

Za prakso civilne pokore se imamo zahvaliti prav vne mi za znanstveno preučevanje preteklosti in ne obratno. Praksa pokore je tozadevni indikator novega položaja politične preteklosti, in sicer na

najvišji diplomatski ravni. Dejstvo, da se je v Italiji ta vna ma porodila šele pred nedavnim, pojasnjuje morda težnjo, da se ne vzame na znanje "praksa civilne pokore".

Inž. Merku', smo tik pred 25. aprilom, datumom, ki v Italiji označuje praznik osvoboditve. V Trstu so zopet izbruhnile polemike ob odločitvi pokrajinske uprave, da se isti dan uradno pokloni tudi žrtvam fojb. Pred časom je krajevno javnost razburil tudi načrt tržaške občine, da v središču mesta postavi spomenik žrtvam vseh totalitarizmov. Kako gledate na vse to? Je to le posledica dejstva, da na Tržaškem (in v Italiji) vlada desnica ali pa so temu botrovale tudi nekatere sporne izbire in odločitve levosredinskih krogov iz preteklosti?

Tako odločitev pokrajinske uprave, da se praznik osvoboditve in poklon žrtvam tako zvanih fojb obeležita istega dne, kakor tudi postavitve spomenika žrtvam vseh totalitarizmov sijajno ponazorujeta, do kakšnih političnih odločitev lahko pripelje izrazito pomanjkanje civilnega poguma pri obravnavanju italijanske politike preteklosti. In to ne velja samo za desničarske kroge, ampak tudi za levosredinske!

Kar se žrtve fojb na splošno tiče, bi dodal, da spadajo

v čas druge svetovne vojne. Umori, ki se uvrščajo v sklop maščevanja za pretpelo petindvajsetletno fašistično nasilje v naših krajih, so po nacionalnem in mednarodnem pravu zločin. Kako bi bilo, ko bi po vojni fašisti, ki so bili osumljeni zlodejstev, bili aretirani in sojeni po normalnem in javnem kazenskem postopku, kot se je to zgodilo v Nürnbergu in Tokiju? Slovenci bi po eni strani imeli zadoščanje, da so bili krivci obsojeni in po drugi strani, da nedolžni niso utrpeli krivice. Ne nazadnje bi med sojenjem prišla na dan zgodovina trpljenja Slovencev, ki bi bila na ta način izvrstno dokumentirana. In Slovenci bi ne bili še desetletja blateni in psovani. To nepreudarno maščevanje je torej bilo poleg vsega neumen zločin, ki je konec koncev padel na Slovence!

Pred kratkim je na predvelikonočnem srečanju v Društvu slovenskih izobražencev tržaški škof Ravignani poudaril nekatere misli o miru in spravi, ki morata sloneti na resnici, pravici, ljubezni in svobodi. A kaže, da na krajevni ravni bolj malo ljudi poslušata škofa, kakor tudi na mednarodni ravni bolj malo državljanov poslušata papeža (vojna v Iraku je jasen dokaz za to). Pa vendar je ta "recept" zelo enostaven, če hočemo. Kaj menite Vi?

V Nemčiji je prav Cerkev začela s spravnimi deklaracijami in dejanji do vzhodnih sosedov še takrat, ko je na Češkem in na Poljskem vladala še ljudska oblast. Najprej se je tega lotila protestantska Cerkev in kmalu za njo še katoliška. Na Tržaškem je ravno tako Cerkev kot prva začela braniti slovensko manjšino pred rasistično diskriminacijo. Kako je moral trpeti msgr. Bellomi zaradi napada šovinistov ob papeževem obisku v tem bolnem mestu!

Zahodna politika, ki je za časa komunizma poudarjala važnost in vpliv Cerkev, je slednje po padcu berlinskega zidu zavrgla kot staro junjo. Papeževi apeli za mir v Iraku so naleteli na gluha politična ušesa. V Nemčiji sem imel priložnost registrirati med neskončnimi debatami na televiziji, kako so se prav krščanski demokrati dosledno izogibali omembe imena Janeza Pavla II.

Če Arabci ne gledajo na to ameriško napadalno vojno kot na obnovno križarskih vojn, za katere se je papež v spravnih deklaracijah leta 2000 že oprostil, je to najvažnejši doprinos rimske katoliške Cerkev za mir, ki so ga tudi tržaški verniki soglasno podprli.

Mislil pa, da v tem primeru ni sploh umestno govoriti o vojni. Ugledna nemška revija *Der Spiegel* je v letošnji 16. številki objavila tudi to pismo uredništvu: "Iraška vojna, to je tako, kot če bi s strelnim orožjem oboroženi belci streljali na Indijance, potem ko so jim bili odvzeti loki in puščice". Ta ameriška "vojna", a tudi "vojne" v Afganistanu, Palestini, Kurdistanu,

Čečeniji in še kje, niso nič drugega kot enostavno masakri, pri katerih se ne spoštujejo niti osnovne človekove pravice. Besed škofa Ravignani o miru in spravi ni treba komentirati, ker so "trivialne" (v izrazoslovju diplomacije sprave ta izraz v nasprotju z navadno negativnim prizvokom pomeni, da so same po sebi umevne). Tudi nova praksa civilne pokore v tem smislu "trivializira" preteklost s tem, da prikaže trpljenje, ki ga ni mogoče relativizirati, sklicujoč se na nagibe storilcev. Taka "trivializacija" namreč ni banalizacija, temveč utemeljevanje oz. okrepitev ob spominu strastnih (sic!) dejanj, o zločinskem značaju katerih so se lahko motili storilci, ne pa žrtve!

Predočanje preteklosti je namreč učinkovito sredstvo raziskave, ki nudi tudi možnost materialne in politično veljavne pridobitve prednosti. Objektivnost ima značaj moralne norme in izpolnitev zgodovinskega postulatov objektivnosti je dosežek, ki ga velja braniti proti raznovrstnim zainteresiranostim tudi v liberalno ustrojeno kulturi, ker si je treba predočiti preteklost tako in ne drugače, medtem ko je znano, koliko udobneje bi bilo živeti, ko bi zgodovinska resnica ne bila ta, marveč neka čisto druga. Ker skupno poročilo slovenskih in italijanskih zgodovinarjev ni izpadlo tako, kot bi si ga italijanski politiki želeli, zato da bi še naprej udobno živeli, ga niso sprejeli, zaradi česar je sprava zadobila smrtni udarec.

vojska sicer ni končala, ma je konc anga režima, ki je bil strahno krvac jen neusmiljen!... Ti...

... taku, ko človek misle, se zavje, da ni blo jen ne bo nikoli lahko bit dober poglavar ane države, pej nej bo cesar, kralj al predsednik! ... kaj države, ni lahko bit dober predsednik niti dežele, pokrajine jen tedi župan ne. Glej našga!

Mihec: A, če je zatu, tudi predsednik SSO-ja ni lahko bit!

Jakec: Uh, prou praveš! Ne u Trste ne u Gorice!

Mihec: Alt, ustavse! Da ne bo greha!

Jakec: Prou, pej bejžva kej popit.

Mihec: Dobro, pejva!

FANTJE, NI LAHKO!

Jakec: Ti, ma, si vido, kaku je pado Bagdad?

Mihec: E, sem vido, ja! Ben, ma mi ne boš pravo, da si mislu, da boš vido ano novo obleganje Stalingrada jen da bo namesto zime, nastopil "general poletje"?

Jakec: Ne, tega ne muorem reč, sej je blo povsem jasno, da bračani nimajo ne oružja, ne generalov jen še narmenj vojakov, ki bi se zares lahko uprli Amerikancem jen Angležem. Ma, pej ti, kaj misleš, kaj je sez Husseinom? Je živ al je mrtev?

Mihec: Mah, po mojem je živ in sez sojmi najožjimi sodelavci, Buh ve kje, tedi na varnem. Glej, ki ni lahko fentat anga, kuker je Hussein. Pomisli

samo, kolko bunkerjev jen skrivnih prehodov je dal naredit. Neč, tedi zanjga se bo začelo govort vseh sort, kuker za Hitlerja...eni, da je še živ in so ga vidli pit an kafe v Rio de Janeiru, ... drugi pej, da je gvišno mrtev, zatu ki je umrl pod bombardiranjem že prvo uro napada, jen da vsi Hussein, ki smo jih vidli pole klicat Alaha jen napovedavat skorajšnjo zmago nad okupatojem, niso bli neč družga, kuker ani, ki so mu poduobni jen jem je režim ukazo, da djelajo predsednika, de bi CIA mislenla, da je še živ. Še za Hitlerja se je govorilo vseh sort, si misleš, da ne bo

jo za tega?!

Jakec: E, ja, se spounem, se! Ma, dandanes so vse drgačna sredstva. Jemajo satelite, dragi muj, jen naprave, da zvejo, kar čjejo.

Mihec: Ja, se je vidlo sez Bin Ladnom.

Jakec: Ti, ki znaš...ma kaj Bush jema sinove?

Mihec: Zakaj me vprašaš?

Jakec: Taku... si misleš, že ta je jemo oču predsednika, ki je po iraškem napadu Kuvajta izpeljo prvo zalivsko vojno, zdej ta brez žegna Zdu-

ženih narodov napove jen izpelje drugo zalivsko vojno, si misleš, kaj nas čaka, če pride na oblast kašen njen gov sin al hči...?

Mihec: Je bulše, da niti ne pomislem, sej se vje, da je sez uetrucmi križ jen da je v zgodovini marsikašen pameten oče, jemo tedi bolj nerodne otroke.

Jakec: Ja, ja, prou res je taku. Tu kar praveš, me spoune na tisti odgovor, ki ga je dal Einstein ani ljepi ženski ljeta '47, al tem okuli, na ani slav-

nostni večerji. Ta žjenska mu ni in ni dala miru. Mu je djelala lepe in se strašno motala okrog njega. Na lepem mu reče: "Gospod profesor, pomislite, kakšne otroke bi lahko midva imela... Imeli bi mojo lepoto jen Vašo pamet!" "Ja," je rjeko Einstein. "Ma, bi blo lahko tedi obratno rjes, da bi jemeli mojo zunanjo podobo jen Vašo pamet!"

Mihec: Ha, dobro ji je odgovoro!

Jakec: Ja, kar se Busha tiče, ne vjemo, ma sinuove ued Sadama, so pej gvišno narveč poterjali po očete. Ma, kakorkoli že, sez padcem Bagdada se